İŞKUR

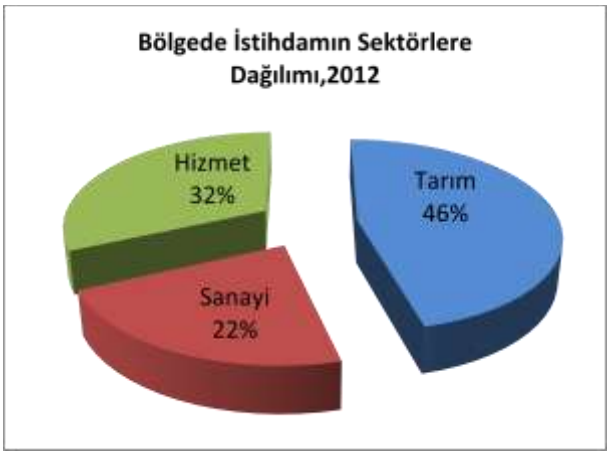

2013

AFYONKARAHİSAR İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AFYONKARAHİSAR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2013)

Raporu Hazırlayanlar:

Fatma SOLAK **İş ve Meslek Danışmanı**

Özlem KAVAK **İş ve Meslek Danışmanı**

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Afyonkarahisar İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum

Afyonkarahisar Valisi

İrfan BALKANLIOĞLU

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 100 bin 852 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 87 bin 719'dur. İlimizde bu kapsamda 1327 işyeri tespit edilmiş ve 1212 işyerine ulaşılmıştır. Türkiye geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2013 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır. Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

İl Müdürü

Erdem ÜNLÜYALVAÇ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
TABLOLAR LİSTESİ v
ŞEKİLLER LİSTESi vi
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 6
BİRİNCİ BÖLÜM 8
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 8
İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 8
EKONOMİK VERİLER 9
NÜFUS GÖSTERGELERİ 14
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 18
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 20
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 36
İKİNCİ BÖLÜM 54
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 54
AMAÇ VE YÖNTEM 54
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 57
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 69
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 73
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler 75
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler 76
SONUÇ 77
KAYNAKÇA 81
EKLER 82
Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 82
Ek 2- A : Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 85
Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar 85
Ek 2- C : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012) 87
Ek 2- D : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013) 88
Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 89
Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri 95
Ek 4- Diğer Tablolar 99
..... 104

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yıllar İtibariyle Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer(Gskd)..... 9
Tablo 2: Yıllar İtibariyle Kişi Başına Düşen Gayri Safi Katma Değer (Gskd)..... 10
Tablo 3: Afyonkarahisar İli Yatırım Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırım Ve İstihdama Göre Verileri..... 10
Tablo 4: 2012 Yılı Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı..... 11
Tablo 5: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (Sege-2011)..... 13
Tablo 6: 2013 Yılı Sektörlere Göre Kamu Yatırımları..... 13
Tablo 7: Sektörlere Göre Açılıp Kapanan İşyerleri, 2012..... 14
Tablo 8: Afyonkarahisar İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus..... 14
Tablo 9: Yaş Grubuna Ve Cinsiyete Göre Nüfus,2012..... 15
Tablo 10: Afyonkarahisar İli Eğitim Düzeyine Göre Nüfus,(15+ Yaş, 2012)..... 17
Tablo 11: İllerin Aldığı Net Göç Hızı..... 18
Tablo 12: Afyonkarahisar İlinin En Fazla Göç Aldığı -Verdiği İlk On İl,2012..... 18
Tablo 13: 2012-2013 Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranı..... 19
Tablo 14: 2012-1013 Afyonkarahisar Kayıtlı Öğrenci Sayısı..... 19
Tablo 15: Geniş Yaş Grubuna Ve Bölgelere Göre Kurumsal Olmayan Nüfus (Bin)..... 20
Tablo 16: Eğitim Durumuna Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre Kurumsal Olmayan Nüfus (Bin)..... 20
Tablo 17: Geniş Yaş Grubuna Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre İşgücü Durumu..... 21
Tablo 18: Eğitim Durumuna Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre İşgücü Durumu..... 21
Tablo 19: Son Çalışılan İktisadi Faaliyet Koluna Ve Eğitim Durumuna Göre İssizler, TR33, Bin, 2012..... 24
Tablo 20: İş Arama Süresine Ve Son Çalışılan İşteki Duruma Göre İssizler, TR33, Bin, 2012..... 25
Tablo 21: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni,TR33;2012..... 34
Tablo: 22 Genç Nüfusun İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, Bin Kişi,TR33,2012..... 35
Tablo 23: Genç Nüfusun İşgücü Durumu , (Bin), Tr33,2012..... 36
Tablo 24: Mesleklere Göre Başvuruların Dağılımı, 2012..... 38
Tablo 25: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Dağılımı, 2012..... 41
Tablo 26: Mesleklere Göre Alınan Açık İş,2012..... 43
Tablo 27: Mesleklere Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%..... 48
Tablo 28: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012) 55
Tablo 29: Sektördeki Çalışanların Toplam Çalışan İçindeki Oranları,%,2013..... 59
Tablo 30: En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı,%..... 62
Tablo 31: En Fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı,%..... 66
Tablo 32: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 20 Mesleğin Toplam Temininde Güçlük Çekilen Meslekler İçindeki Dağılımı,% ,2013..... 71
Tablo 33: 2013 Yılı Aralık Ayı Ve 2014 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı(%)..... 73
Tablo 34: 2013 Yılı Aralık Ayı Ve 2014 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişim Oranı(%)..... 74
Tablo 35: İstihdam Artışı Beklenen Meslekler,2013..... 75
Tablo 36: En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen Yirmi Meslek;2013..... 76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1: Afyonkarahisar İli Yatırım Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırımlara Göre Dağılım (Milyon TL)..... 11
Grafik 2: Sabit Yatırımın Sektörlere Göre Dağılımı..... 12
Grafik 3:İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı..... 12
Grafik 4: Afyonkarahisar İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus Dağılımı..... 15
Grafik 5: Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2009-2012..... 16
Grafik 6: Yaş Bağımlılık Oranları,(2009-2012)..... 16
Grafik 7: Eğitim Düzeyine ve Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılım Oranı,TR33,2012..... 22
Grafik 8: TR33 Yıllar itibariyle işgücüne katılım oranı,(%)(2004-2012)..... 22
Grafik 9: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR33,%,2012..... 23
Grafik 10: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı TR33,2012..... 23
Grafik 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranı,TR33, (%), (2004-2012)..... 25
Grafik 12: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR33, 2012,%..... 26
Grafik: 13 Eğitim Düzeyine Göre İstihdam Oranı,TR33, 2012,%,..... 26
Grafik 14: Cinsiyete Ve Tarım Dışı İstihdama Göre Dağılım, TR33,2012,%,..... 27
Grafik 15: Eğitim Seviyesi ve İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam Oranı,TR33,2012,%..... 27
Grafik 16: İşteki Duruma Göre İstihdam Oranı TR33,2012,%..... 28
Grafik 17: Yıllar İtibariyle İstihdam Oranı,TR33,2004-2012,%..... 28
Grafik 18: 15-24 Yaş İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı,TR33,2012,%..... 29
Grafik 19: Geniş Yaş Grubuna Göre Sosyal Güvenlilik Kurumuna Kayıtlılık,TR33,2012,%..... 30
Grafik 20: Eğitim Durumuna Göre Sosyal Güvenlilik Kurumuna Kayıtlılık,TR33,2012,%..... 30
Grafik 21: Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı,TR33,%,2012..... 31
Grafik 22: Türkiye Ve TR33 Sektörel Kayıt Dışı Çalışma Oranı,%,2012..... 31
Grafik 23: İşteki Duruma Göre Kayıt Dışılık Oranı, TR33,%,2012..... 32
Grafik 24: Yıllara Göre Kayıt Dışılık Oranları,TR33,2004-2012,%..... 32
Grafik 25: Eğitim Durumu Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı;TR33,2012..... 33
Grafik 26: İşgücüne Katılma Oranı ve İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus,TR33,(2008-2012)..... 33
Grafik 27: Nedene ve İşgücüne Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TR33,%,2012..... 34
Grafik 28: Genç Nüfusun İş Gücü Dışında Bulunma nedeni Oranı,TR33,2012..... 35
Grafik 29: 15-24 yaş Nüfusta İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Edilenler,TR33,%..... 36
Grafik 30: Yıllar İtibariyle Yapılan Başvuru, (2008-2012)..... 37
Grafik 31: Öğrenim Durumuna Göre Yapılan Başvuru, 2012..... 37
Grafik 32: Cinsiyete Göre Yapılan Başvuru, 2012..... 39
Grafik 33: Yıllar İtibariyle Kayıtlı İşsiz Sayısı , (2008-2012)..... 39
Grafik 34: Öğrenim Durumuna Göre Kayıtlı İşsiz, 2012..... 40
Grafik 35: Yaş Grubuna Göre Kayıtlı İşsiz Dağılımı , 2012..... 40
Grafik 36: Bekleme Sürelerine Göre Kayıtlı İşsiz Dağılımı, 2012..... 41
Grafik 37: Yıllar İtibariyle Açık İş Sayısı ,(2004- 2012)..... 42
Grafik 38:.Alınan Açık İş Oranı, 2012..... 42
Grafik 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranı, 2012..... 44
Grafik 40: İktisadi Faaliyetlere Göre Açık İş Oranı, 2012..... 45
Grafik 41: Sosyal Durumlarına Göre Açık İş Oranı ,2012..... 45
Grafik 42: Yıllar itibariyle işe yerleştirme , (2008 – 2012)..... 46
Grafik 43: İşe Yerleştirme Oranı, 2012,%..... 46
Grafik 44: Öğrenim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%..... 47
Grafik 45: Meslekler Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%..... 49

Grafik 46: İktisadi Faaliyetlere Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%..... 50
Grafik 47: Sosyal Durumlara Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%..... 50
Grafik 48: Afyonkarahisar Kurs Türlerine Göre Katılan ve Açılan Kurs,2012,%..... 51
Grafik 49:Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları,2012,%..... 52
Grafik 50: İşsizlik Ödeneği Başvuruları,2012,%..... 52
Grafik 51: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,%,2013..... 57
Grafik 52: Çalışanların Sektörel Dağılımı,2013..... 58
Grafik 53: Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı,2013,%..... 60
Grafik 54: Ana Meslek Gruplarına Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,2013,%..... 61
Grafik 55: Sektörler İtibariyle Açık İş Oranları, 2013, %..... 63
Grafik 56: Sektörlere Göre Açık İş Oranları,Türkiye,2013,% 64
Grafik 57: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%2013..... 65
Grafik 58: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2013 65
Grafik 59: Açık İşler için İstenen Eğitim Düzeyi ,%,2013..... 67
Grafik 60: Açık işler için istenen beceri düzeyi,%,2013..... 68
Grafik 61: Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2013..... 69
Grafik 62: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,2013,%..... 70
Grafik 63: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları,%,2013..... 70
Grafik 64: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekme Nedenleri,2013,%..... 72

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk. Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

HİA: Hanehalkı İşgücü Anketi

YÖNETİCİ ÖZETİ

Afyonkarahisar ilinin yer aldığı bölgede (Manisa, Kütahya, Uşak, Afyonkarahisar) 2008 yılında kişi başına düşen gayri safi katma 10.575'dir.Gayri Safi Katma Değer 2008 yılı itibariyle tarım sektöründe %19,8, sanayi sektöründe %32,3 hizmet sektöründe %26,4'dür.Bölgede 2004 -2008 yılları arasında tarım ve sanayi sektörünün gayri safi katma değer içindeki payı Türkiye ortalamasının üzerinde seyrederken; hizmet sektörü Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır.

Yıllara göre yatırım teşvik belgelerine bakıldığında Afyonkarahisar ilinde 2008 yılında en düşük istihdam (25.000) ve sabit yatırım (57 milyon) gözlenirken ,2012 yılında en yüksek sabit yatırım (670 milyon) gözlenmiştir. İstihdamda ise 2011 yılında diğer yıllara nazaran en yüksek değer gözlenmektedir(51.000).

Sektörlere göre yatırımlar ve ortaya çıkaracağı istihdamlar incelendiğinde; bir kişilik istihdam yaratmanın maliyeti 89.566.182 TL ile en fazla enerji sektöründe; 2.678.496 TL ile en az imalat sektöründe yer almaktadır. İlde yoğun olan madencilik sektöründe ise bir kişilik istihdam yaratmanın bedeli 3.219.604 TL ile imalat sektörünün üzerinde yer almaktadır.

İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması incelendiğinde TR33 bölgesinde en düşük sırada Afyonkarahisar ili bulunmaktadır. 2011 yılında Afyonkarahisar ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik sırası 43 iken, 2010 yılında ise 44. sırada yer almaktadır.

Afyonkarahisar ilinin 2013 yılı itibariyle toplam kamu yatırımı 249.388.000 TL' dir. Bu yatırımlarda ilimize ait en yüksek kamu yatırım payı yüzde 30'la tarım sektöründedir. Bu sektörü yüzde 20,1'lik bir oranla eğitim sektörü, yüzde 15,9'luk oranla da ulaştırma–haberleşme sektörü takip etmektedir. Türkiye'de ise en yüksek kamu yatırım payı yüzde 28,3'le ulaştırma -haberleşme sektöründedir. Bu sektörü yüzde 23,8'lik oranla diğer kamu hizmetleri,yüzde11,4'lük oranla da tarım sektörü izlemektedir.

Afyonkarahisar ilinde tarım sektörüne ayrılan kamu yatırım payı oranı Türkiye'de tarıma ayrılan kamu yatırımı miktarı oranından büyüktür.

İlin 2009'da 701.326 olan nüfusu 2011 yılına kadarki düşüşten sonra 2012 yılında artarak 703.948'e ulaşmıştır. .2012 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun yüzde 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Afyonkarahisar' da bu oran yüzde 53'dür.Diğer bir ifade ile Afyonkarahisar'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır.

2012 yılı nüfus verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+yaş 536.017 bin kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 262.133, kadın nüfus ise 273.553'dür. Afyonkarahisar ilinin 2009-2012 yıllarına ait nüfusuna bakacak olursak; nüfusun yaklaşık olarak yüzde 65'i 15-64 yaş grubuna, yüzde 24'ü 0-14 yaş grubuna, yüzde 9'u ise 65 ve üzeri yaş grubuna aittir. 2012 yılı nüfus verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+ yaş nüfusun yüzde 4,5 i okuma yazma bilmemektedir. Nüfusun yüzde 6'sı okuryazar olup ilkokul öğrenimini tamamlamamıştır. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını yüzde 62,1 ile lise altı eğitimliler[1] oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkelere göre çok daha

[1] Lise altı eğitimliler ilkokul, ilköğretim, ortaokul ve dengi mezunlarını kapsamaktadır.

yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun yüzde 87'si ,okuryazar olup diploması olmayanlarında yüzde 73,3'ünü kadın nüfusu oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar ili son yıllarda göç vermesine rağmen 2012 yılında göç almıştır. 2012 yılında göç alan 36 il içinde binde 3,46 net göç hızı ile 22.sıradadır. İlin 2012 yılı nüfus verilerine göre; en fazla göç aldığı il İzmir, en fazla göç verdiği il ise Antalya'dır.

Afyonkarahisar ilindeki kayıtlı öğrenci sayısını değerlendirdiğimizde ise ilkokul düzeyindeki kayıtlı öğrenci sayısı diğer eğitim düzeyindeki kayıtlı öğrenci sayısından daha fazladır. İlkokula kayıt olan öğrenci sayısı şehirde 8 533, köyde de 7 060 ile birbirine yakındır. Genel ortaöğretimde ise kayıtlı öğrencilerin hepsi (3 277) şehirdedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim düzeyinde ise kayıtlı öğrenci sayısı şehirde 6 558 iken, köyde 335 kişidir.

2012 yılında bölge 15+ yaş kurumsal olmayan nüfus[2] 2.136.000 kişidir. Toplam kurumsal olmayan nüfusun yüzde 49,5'ini erkekler oluştururken 50,5'ini kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye'de ise toplamda 54.724.000 kurumsal olmayan nüfus mevcuttur. Türkiye genelinde kurumsal olmayan nüfusun ilk iki sırasını yüzde 11,7 ile 30-34 yaş grubu, yüzde 11,4 'ünü de 25-29 yaş grubu oluşturmaktadır. Afyonkarahisar ilinde ise kurumsal olmayan nüfusun yüzde 9,1'ini 15-19 yaş, yüzde 8,4'ünü 20-24 yaş, yüzde 21,5'ini 25-34 yaş, yüzde 36,5 'ini 35-54 yaş ve yüzde 24,6'sını 55+ yaş grubu oluşturmaktadır. Son üç yılı değerlendirdiğimizde ise kurumsal nüfusun yaş gruplarına göre dağılımının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

2012 yılında bölge 15+ yaş kurumsal olmayan nüfusun (2.136.000 kişi) yüzde 12,2'sine okuma yazma bilmeyenler yüzde 67,7'sini lise altı eğitimliler, yüzde 13 'ünü lise ve dengi meslek okulunu bitirenler, yüzde 7,2'sini ise yükseköğretim mezunları oluşturmaktadır. Türkiye'de kurumsal olmayan nüfusun (54.724.000) yüzde 11'ini okuma yazma bilmeyenler, yüzde 60'nı lise altı eğitimliler, yüzde 18'ini lise ve dengi meslek okulunu bitirenler, yüzde 11'ni ise yükseköğretim mezunları oluşturmaktadır.

TR33 Bölgesinde son üç yılın yaş grubuna bağlı işgücüne katılım oranları incelendiğinde yıllara göre büyük farklılıklar görülmemektedir. Bölgede 2012 yılı işgücüne katılım oranında yüzde 45,6, Türkiye'de ise yüzde 43,5 ile ilk sırayı 35-54 yaş grubuna oluşturmaktadır. İkinci sırayı ise bölgede yüzde 27,7, Türkiye'de ise yüzde 30,8 ile 25-34 yaş grubu oluşturmaktadır. 2012 yılında bölgede toplam işgücüne katılım oranının yüzde 66,6'sını erkek nüfus, yüzde 33,4' ünü ise kadın nüfus oluşturmaktadır. Türkiye'de 15+ yaş işgücüne katılım toplamda 27.339.000'dir.Toplam işgücüne katılım oranının yüzde 70'ini erkekler, yüzde 30'unu ise kadınlar oluşturmaktadır.

Bölgede 2012 yılında toplam 51.000 işsiz bulunmaktadır. Bölge toplam işsizlik oranı yüzde 4,4, erkek işsizlik oranı yüzde 4,4, kadınlardaki işsizlik oranı ise yüzde 4,2'dir.En düşük işsizlik oranı yüzde 1,5 ile okuma yazma bilmeyenlerde iken bunu yüzde 3,4 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Lise ve dengi meslek okul mezunlarında yüzde 6,6 olan işsizlik oranı yükseköğretim mezunlarında yüzde 8,6'ya yükselmiştir. Kadının işsizlik oranındaki payının yüksekliği genel işsizlik oranında artışa neden olmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça kadın ve erkeklerin işsizlik oranında artış gözlenmektedir.

---

[2] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul yurt, otel, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Türkiye geneline bakıldığına 2012 yılında toplam işsiz sayısı 2.518.000'dir.Bu yılda Türkiye'deki işsizlik oranı yüzde 9,2 iken, TR33 bölgesinde bu oran 4,4 ile Türkiye işsizlik oranının altındır.

Bölgede 15 + yaş nüfusta son çalışılan iktisadi faaliyet koluna ve eğitim durumuna göre issizler değerlendirildiğinde, toplam işsiz sayısının (51.000) büyük çoğunluğunu yüzde 31,4 ile ilkokul mezunları oluşturmaktadır. İlkokul mezunlarından yüzde 3,9'u tarım sektöründe, yüzde 17,6'sı sanayi sektöründe, yüzde 7,8'i ise hizmet sektöründe çalışıp işsiz kalanları oluşturmaktadır.

Bölgede 2012 yılı istihdam oranı yüzde 52,4'tür(1.119 kişi).Her 100 erkekten 70'i (%70,4), her 100 kadından ise 35'i (34,7) çalışmaktadır. Türkiye' de toplam istihdam oranı yüzde 45,4'tür. Erkeklerde ise bu oran yüzde 65, kadınlarda yüzde 26,3'tür.

TR33 bölgesinde 2012 yılı toplam istihdamın (1.119 bin) büyük çoğunluğu yüzde 47,4 ile ücretli veya yevmiyeli çalışmaktadır. Kalan diğer istihdam oranını ise 'işveren veya kendi hesabına çalışanlar' ile 'ücretsiz aile işçisi' olarak çalışanlar oluşturmaktadır. Toplam kadın istihdamında(375 bin) yüzde 61,3 ile ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlar ön plana çıkmaktadır. Bunu yüzde 33,1 ile ücretli veya yevmiyeli çalışanlar, yüzde 5,6 ile işveren veya kendi hesabına çalışanlar takip etmektedir. Toplam erkek istihdamının(744 bin) büyük çoğunluğunu ise yüzde 54,6 ile ücretli veya yevmiyeli çalışanlar oluştururken, yüzde 37 'sini işveren ve kendi hesabına çalışanlar, yüzde 8,5 'ini ücretsiz aile işçileri oluşturmaktadır.

2012 yılı TR33 bölgesinde 185.000'i kadın 188.000'i erkek olmak üzere 373.000 genç nüfus[3] bulunmaktadır. Genç nüfusun 152.000'i istihdamda yer almaktadır. Genç erkeklerde yüzde 64,5 olan bu oran, genç kadınlarda ise yüzde 35,6'dır.Genç nüfusun en fazla çalıştığı sektör tarım sektörüdür. Her çalışan 100 gençten 41'i tarım,32 'si hizmet,28'i sanayi sektöründedir. Genç kadın istihdamının en fazla olduğu sektör yüzde 57,4 ile tarım sektörü iken, genç erkek istihdamında bu sektör yüzde 29,6 ile en düşük orana sahiptir

Türkiye'de sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılık incelendiğinde toplam istihdamın (24.821.000) yüzde 61'i kayıtlı istihdam, yüzde 39'u ise kayıt dışı istihdamdır. Toplam kadın istihdamında (7.309.000) kayıt dışılık oranı fazladır. Kayıt dışı istihdam oranı yüzde 54,2 iken kayıtlı istihdam oranı yüzde 45,8'dir.Toplam erkek istihdamın da (17.512.000) ise kayıtlı istihdam daha fazladır. Kayıtlı istihdam oranı yüzde 67,3, kayıt dışı istihdam oranı ise yüzde 32,7'dir. TR33 bölgesinde 2012 yılı sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılık incelendiğinde, Türkiye ile benzerlik göstermektedir. Toplam kadın istihdamının (375 bin) yüzde 73,6'sını kayıt dışı istihdam, yüzde 26,4'ünü kayıtlı istihdam oluşturmaktadır. Toplam erkek istihdamının (744 bin) yüzde 31'ini kayıt dışı istihdam yüzde 69'unu ise kayıtlı istihdam oluşturur. Bölgede kayıt dışılık en fazla bayan istihdamındadır.

2012 yılı Afyonkarahisar ilinde cinsiyet kırılımı incelendiğinde hem erkek toplam başvurunun (13.139) hem de kadın toplam başvurunun (4974) çoğuluğunu lise altı eğitimliler oluşturur.İlde toplam başvurunun (18.113) büyük çoğunluğunu yüzde 25,3 ile yine beden işçisi(genel) mesleği oluşturur.

[3] Genç nüfus:15-24 yaş grubu, TÜİK

2012 yılı toplam kayıtlı işsizlerin(18.064 işsiz) yüzde 68,4'ünü erkek kayıtlı işsiz, yüzde 31,6'sını kadın kayıtlı işsiz oluştururken ;Türkiye toplam kayıtlı işsizin (2.372.262) yüzde 60,4'ünü erkek, yüzde 39,6'sını kadın kayıtlı işsiz oluşturur.

2012 yılı itibariyle ilde alınan açık iş sayısı 5 685 iken Türkiye'de alınan açık iş sayısı 991 884'tür. İlde bunların yüzde 82,1 'ini özel sektör, yüzde 17,9'unu kamu sektörü oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar'da 2012 yılı işe yerleştirme oranları incelendiğinde toplam işe yerleştirmenin(4.481) yüzde 79,3'ünü özel sektördeki işe yerleştirmeler oluştururken, yüzde 20,7'sini ise özel sektördeki işe yerleştirmeler oluşturur. İlde işe yerleştirmeyi cinsiyet bazında değerlendirecek olursak; erkek işe yerleştirme oranı yüzde 75 , kadın işe yerleştirme oranı yüzde 25'dir.

2012 yılı Afyonkarahisar'da kurs türlerine göre açılan kurs sayısı 209'dur. Katılımcı sayısı ise 2.611'dir. Toplam açılan kursların yüzde 24,4'ünü istihdam garantili işgücü yetiştirme kursları ve toplum yararına çalışma programları oluşturur. Bunu yüzde 17,7 ile Umem Projesi /İEP, yüzde 16,3 ile işbaşı eğitim programları izlemektedir. Toplam katılımcı sayısının ise büyük çoğunluğunu yüzde 45,8 ile istihdam garantili işgücü yetiştirme kursları oluşturur. Bunu yüzde 21,1 ile işgücü yetiştirme kursu/ TYÇP takip etmektedir.

2012 yılı öğrenim durumlarına göre işsizlik ödeneği başvuruları incelendiğinde Türkiye'de ve Afyonkarahisar'da en fazla başvuru ilköğretim mezunlarına aittir.İkinci sırayı ise ortaöğretim mezunları alır.İlde toplam işsizlik ödeneğine başvuran kişi sayısı 3098 iken, Türkiye'de ise 609.245 kişidir.

2012 yılı Türkiye'de işsizlik ödeneği başvurularından(609.245) yüzde 27,7'sini ödemesi devam eden, yüzde 20'sini ödemesi kesilen, yüzde 12,3'ünü ödemesi bitenler oluşturur.Afyonarahisar'da ise işsizlik ödeneği başvurularından(3.098) yüzde 36,6'sını ödemesi devam eden, yüzde 25,2'sini ödemesi kesilen, yüzde 13'ünü ödemesi bitenler oluşturur.

Araştırma sonuçlarına göre 1.212 işyeri ankete cevap vermiştir. Bu işyerlerinin büyük çoğunluğunu toptan ve perakende sektöründe faaliyet gösterenler (%27,7) ve imalat sektöründe faaliyet gösterenler (%27,6) ve yüzde 11 ile inşaat sektöründe faaliyet gösterenler oluşturmaktadır. Afyonkarahisar ilinde ankete cevap veren işyerlerinde toplam 31.387 kişi istihdam edilmektedir. Afyonkarahisar ilinde referans dönemi olan 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında 1.134 açık iş [4] tespit edilmiştir. Afyonkarahisar ilinde araştırmaya cevap veren iş yerleri itibariyle sektörlere göre en yüksek açık iş oranı [5]; yüzde 6,8 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe tespit edilmiştir. İl genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; mermer blok kesme makinesi operatörü, garson (servis elemanı) ,mermer işçisi, mermer ebatlandırma işçisi, müşteri

[4] Açık iş: Yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

[5] Açık iş oranı(AİO) açık olan toplam pozisyonların oranı ölçer ve şu şekilde ifade edilir:

AİO = Açık işlerin Sayısı/(Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı)*100

temsilcisi, mermer silim işçisi, komi, (garson yardımcısı) ,satış danışmanı, temizlik görevlisi, ön muhasebecidir.

Afyonkarahisar ilinde ve Türkiye'de mevcut açık işlerde istenen eğitim durumlarını değerlendirecek olursak; Türkiye sonucunda oran ilden daha düşük olmakla birlikte (%31) her ikisinde de ilk sırada eğitim düzeyi fark etmez sonucu yer almaktadır. İkinci sırada da yine Türkiye'de(%22) ve Afyonkarahisar'da (%15) lise altı eğitimliler gelmektedir.

Açık iş bulunan mesleklerde işverenler tarafından talep edilen nitelik ve beceriler incelendiğinde en çok talep edilen beceri düzeyi yüzde 79,8 ile yeterli mesleki bilgiye sahip olmaktır. Afyonkarahisar ilinde açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında Türkiye'de olduğu gibi en çok tercih edilen yöntem akraba eş dost aracılığıyladır. İŞKUR yüzde 40,9 ile önemli bir paya sahiptir.

Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen meslekler: mermer işçisi, garson (servis elemanı), mermer blok kesme makinesi operatörü, satış danışmanı, hemşire, mermer silim işçisi, mermer ebatlandırma işçisi, şoför-yük taşıma, müşteri temsilcisi, ön muhasebeci, aşçı, dikiş makinesi operatörü-kumaş, şoför (yolcu taşıma), pazarlamacı, doğalgaz çelik boru kaynakçısı, plastik doğramacı /PVC doğrama-imalat ve montajcısı, mozaik kesici ve döşeyici, kaynakçı (oksijen ve elektrik) ,kasiyer, kepçe operatörüdür.

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi nedenlerden dolayı eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu kapsamda görüşülen işverenlerin ;yüzde 65 gibi büyük çoğunluğu yeterli beceri /niteliğe sahip elemanın olmayışını neden olarak göstermişlerdir.

Afyonkarahisar ili iş gücü piyasası talep araştırması sonuçlarının sektörlere göre 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam artışı beklentisi yüzde 7,9 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 1,2 puan artış göstererek yüzde 9,1'e yükselmiştir.

Türkiye'de 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam değişim oranı yüzde 4,7 iken bu oran 2013 yılı Haziran ayı sonunda 4,8'e yükselmiştir

GİRİŞ

Afyonkarahisar ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşzamanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Afyonkarahisar ilinde 15 Mayıs – 30 Haziran 2013 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Afyonkarahisar işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

Bu kısımda işgücü piyasası ile ilgili olabilecek "Ekonomik Veriler" "Nüfus Göstergeleri" "Eğitim Göstergeleri "Genel İşgücü Göstergeleri" "İŞKUR'a Kayıtlı İşgücü Göstergeleri" ne yer verilecektir.

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[6] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Afyonkarahisar ilinin yer aldığı TR33 (Afyonkarahisar, Manisa, Kütahya, Uşak illerini içeren bölge) için de geçerlidir. 2011 yılı Manisa, Uşak ile benzer sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında yer alırken, Afyonkarahisar ve Kütahya daha alt sıradadır.[7] Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 43. sırada olan Afyonkarahisar'dır. Kütahya 38. sırada yer alırken, Uşak 25. ve Manisa 23. sırada bulunmaktadır.

Arka plan veri setlerinin diğer bir problemi de verilerin güncel olmaması ve daha önce üretilen bazı veri setlerinin de artık üretilmemesidir. Örneğin illerin işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları en son 2010 yılında yayınlanmış ve raporda bu veriler kullanılmıştır. Nüfus ve Konut araştırması kapsamında derlenen işgücü piyasası göstergeleri EK 3 kapsamında sunulmuştur.

---

[6] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

[7] İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına ilişkin en son çalışma Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmadır. Çalışma; demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride 61 değişken ve temel bileşenler analizi kullanılarak hazırlanmıştır.

EKONOMİK VERİLER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

Tablo 1: Yıllar İtibariyle Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer(GSKD)

	TR 33 BÖLGESİ			TÜRKİYE		
	TARIM%	SANAYİ%	HİZMET%	TARIM%	SANAYİ%	HİZMET%
2004	22,5	32,0	45,4	10,7	28,0	61,3
2005	22,1	31,8	46,1	10,6	28,0	61,3
2006	19,7	32,8	47,5	9,4	28,2	62,4
2007	18,4	32,7	48,9	8,5	27,8	63,7
2008	19,8	32,3	47,9	8,5	27,2	64,3

Kaynak:TÜİK

Afyonkarahisar ilinin yer aldığı bölgede Gayri Safi Katma Değer[8] 2008 yılı itibariyle tarım sektörü %19,8 ,sanayi sektörü %32,3 oranla Türkiye'deki tarım ve sanayi sektörünün ortalamasının üzerindeyken; hizmet sektörü %26,4'lük bir oran farkıyla Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır. Bölgede 2004 -2008 yılları arasında tarım ve sanayi sektörünün gayri safi katma değer içindeki payı Türkiye ortalamasının üzerinde seyrederken; hizmet sektörü Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır.

[8] İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2011 yılı olup, 2008 yılı değerlerini içermektedir. 2009 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

Tablo 2: Yıllar İtibariyle Kişi Başına Düşen Gayri Safi Katma Değer (GSKD)

	TR33(TL)	TÜRKİYE(TL)	TR33($)	TÜRKİYE($)
2004	5.789	7.307	4.042	5.103
2005	6.845	8.338	5.079	6.187
2006	8.092	9.632	5.617	6.686
2007	9.079	10.744	6.986	8.267
2008	10.575	12.020	8.256	9.384

Kaynak:TÜİK

Yukarıdaki tabloda yıllara göre kişi başına düşen gayri safi katma değer verileri mevcuttur. Yıllara göre değişimini TL bazında yorumlayacak olursak ;

- 2005 yılında Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi katma değerin (GSKD) bir önceki yıla göre artış oranı yüzde 14,1 iken ; TR33 de yüzde 18,2' dir.
- 2006 yılında Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi katma değerin (GSKD) bir önceki yıla göre artış oranı yüzde 15,5 iken ; TR33 de yüzde 18,2 'dir.
- 2007 yılında Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi katma değerin (GSKD) bir önceki yıla göre artış oranı yüzde 11,5 iken ; TR33 de yüzde 12,2'dir.
- 2008 yılında Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi katma değerin (GSKD) bir önceki yıla göre artış oranı yüzde 11,9 iken ; TR33 de yüzde 16,5' dir.

Tablo 3: Afyonkarahisar İli Yatırım Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırım ve İstihdama Göre Verileri

	SIRA	İstihdam	Sabit Yatırım (Milyon TL)	Belge Adedi
2012	22	51	670	59
2011	28	55	489	71
2010	25	46	513	55
2009	32	32	146	39
2008	50	25	57	28

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı; Yatırım Teşvik Belgeleri

Yıllara göre yatırım teşvik belgelerine bakıldığında Afyonkarahisar ilinde 2008 yılında en düşük istihdam ve sabit yatırım gözlenirken ,2012 yılında en yüksek sabit yatırım gözlenmiştir. İstihdamda ise 2011 yılında diğer yıllara nazar en yüksek değer gözlenmektedir.

Grafik 1: Afyonkarahisar İli Yatırım Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırımlara Göre Dağılım (Milyon TL)

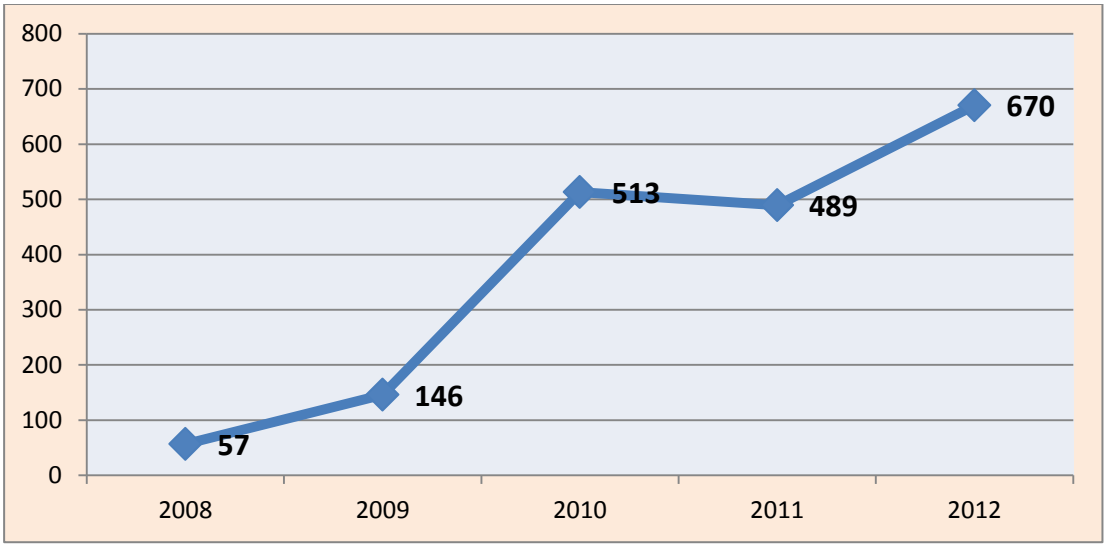

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı; Yatırım Teşvik Belgeleri

Yıllara göre Afyonkarahisar ilindeki sabit yatırım(milyon) değerleri incelendiğinde, 2008 yılından 2010 yılına kadar bir artış gözlenirken, 2011 yılındaki düşüşten sonra 2012 yılında en yüksek yatırım değeri olan 670 milyona ulaşmıştır.

Tablo 4: 2012 Yılı Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektörü	Sabit Yatırım Toplamı (Milyon TL)			İstihdam Toplamı			1 Kişilik İstihdam Yaratmanın Bedeli
	Yabancı Sermaye	Yerli Sermaye	Toplam	Yabancı Sermaye	Yerli Sermaye	Toplam	
Enerji	13	256	269	1	2	3	89.566.182
Hizmetler	0	259	259	0	16	16	16.215.904
İmalat	0	32	32	0	12	12	2.678.496
Madencilik	0	45	45	0	14	14	3.219.604
Tarım	9	56	65	1	5	6	10.842.772
TOPLAM	**21**	**649**	**670**	**2**	**49**	**51**	**13.145.609**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı; Yatırım Teşvik Belgeleri

Tabloda sektörlere göre yatırımlar ve ortaya çıkaracağı istihdamlar yer almaktadır. Buna göre bir kişilik istihdam yaratmanın maliyeti 89.566.182 TL ile en fazla enerji sektöründe; 2.678.496 TL ile en az imalat sektöründe yer almaktadır. İlde yoğun olan madencilik sektöründe ise bir kişilik istihdam yaratmanın bedeli 3.219.604 TL ile imalat sektörünün üzerinde yer almaktadır.

Grafik 2: Sabit Yatırımın Sektörlere Göre Dağılımı

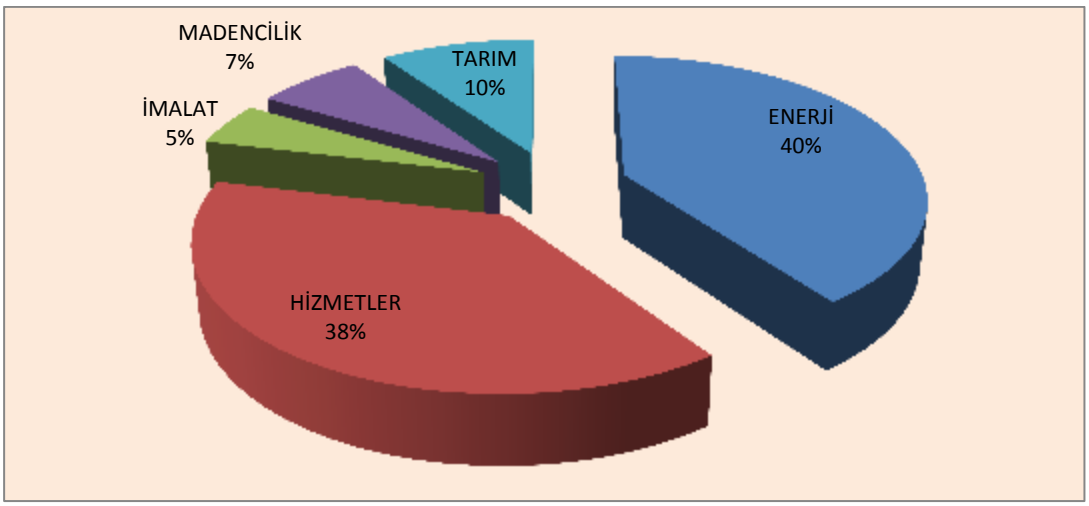

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı; Yatırım Teşvik Belgeleri

2012 yılı yatırım teşvik belgelerine bakıldığında Afyonkarahisar ilinde sabit yatırımın sektörlere göre dağılımında en fazla payı yüzde 40 ile enerji sektörü almaktadır. Sabit yatırımda en az pay ise yüzde 5 ile imalat sektörüne verilmiştir.

Grafik 3:İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı

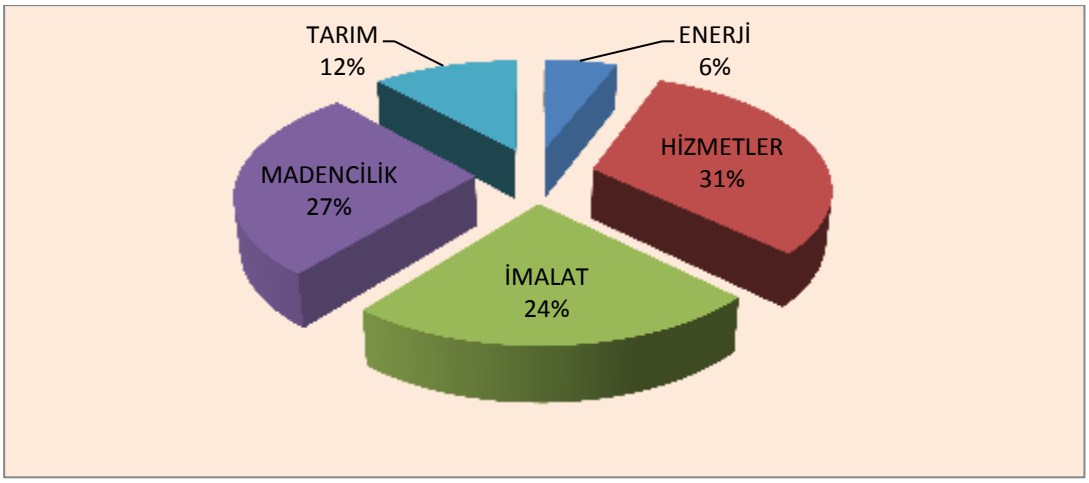

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı; Yatırım Teşvik Belgeleri

2012 yılı yatırım teşvik belgelerine bakıldığında Afyonkarahisar ilinde sabit yatırımın doğuracağı istihdamın sektörlere göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre doğacak istihdamda en fazla payı yüzde 31 ile hizmetler sektörü, en az pay ise yüzde 6 ile enerji sektörü almaktadır. Madencilik sektörünün yoğun olduğu Afyonkarahisar ilinde sabit yatırımın doğuracağı istihdamın oranı ise yüzde 27 ‘dir.

Tablo 5: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (Sege-2011)

İL KODU	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*
TR331	Manisa	23
TR332	Afyon	43
TR333	Kütahya	38
TR334	Uşak	25

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması incelendiğinde TR33 bölgesinde en düşük sırada Afyonkarahisar ili bulunmaktadır.[9] 2011 yılında Afyonkarahisar ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik sırası 43 iken ,2010 yılında ise 44. sırada yer almaktadır.

Tablo 6: 2013 Yılı Sektörlere Göre Kamu Yatırımları

2013 YILI KAMU YATIRIMLARI (BİN TL)		
SEKTÖR	**AFYONKARAHİSAR**	**TÜRKİYE**
TARIM	74.856	6.002.624
MADENCİLİK	5.657	1.790.700
İMALAT	9.018	683.350
ENERJİ	3.406	4.290.765
ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	39.740	14.967.255
TURİZM	992	356.545
KONUT	15.281	613.250
EĞİTİM	50.049	8.419.268
SAĞLIK	23.688	3.169.890
DİĞER KAMU HİZMETLERİ	26.701	12.587.973
TOPLAM (TL)	**249 388**	**52 881 620**

Kaynak:TÜİK

Afyonkarahisar ilinin 2013 yılı itibariyle toplam kamu yatırımı 249.388.000 TL' dir. Bu yatırımlarda ile ait en yüksek kamu yatırım payı yüzde 30'la tarım sektöründedir. Bu sektörü yüzde 20,1'lik bir oranla eğitim sektörü, yüzde 15,9'luk oranla da ulaştırma–haberleşme sektörü takip etmektedir. Türkiye'de ise en yüksek kamu yatırım payı yüzde 28,3'le ulaştırma -haberleşme sektöründedir. Bu sektörü yüzde 23,8'lik oranla diğer kamu hizmetleri,yüzde11,4'lük oranla da tarım sektörü izlemektedir.

Afyonkarahisar ilinde tarım sektörüne ayrılan kamu yatırım payı oranı Türkiye'de tarıma ayrılan kamu yatırımı miktarı oranından büyüktür.

[9] SEGE sıralaması için EK 4'e bakınız.

Türkiye'de 2013 yılı kamu yatırımlarının sektörlere göre dağılımının yer aldığı tabloda , Afyonkarahisar ilinde Türkiye'ye oranla en fazla yüzde 2,5'le konut sektörüne ,en az yüzde 0,1'le enerji sektörüne aktarım olmuştur.

Tablo 7: Sektörlere Göre Açılıp Kapanan İşyerleri, 2012

İL ADI	2012 OCAK-ARALIK (ON İKİ AYLIK)								2011 OCAK-ARALIK (ON İKİ AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
AFYON	200	7	317	57	29	47	9	107	228	11	272	63	17	44	14	169

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında , Afyonkarahisar ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılında , 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir :

- Kurulan şirket sayısı % 12,3 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı % 6,8 artmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı % 36,4 azalırken, kapanan kooperatif sayısı % 35,7 azalmıştır.
- Kurulan gerçek kişi işletme sayısı % 16,5 artarken , kapanan gerçek kişi işletme sayısı % 36,7 azalmıştır.
- Tasfiyeye giren şirket sayısı % 9,5 azalmış , tasfiyeye giren kooperatif sayısı % 70,6 artmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İlin demografik yapısı, yani çalışma yaşı nüfusun yaş ve eğitim dağılımı, aldığı ve verdiği göç gibi veriler işgücü piyasasını şekillendiren en önemli unsurlardandır.

Tablo 8: Afyonkarahisar İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

	İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2009	363.717	180.810	182.907	337.609	167.384	170.225	701.326	348.194	353.132
2010	365.421	180.833	184.588	332.138	163.989	168.149	697.559	344.822	352.737
2011	370.411	184.555	185.856	328.215	162.756	165.459	698.626	347.311	351.315
2012	377.845	187.583	190.262	326.103	160.965	165.138	703.948	348.548	355.400

Kaynak:TÜİK

Afyonkarahisar ilinin 2009-2012 yılları arası yerleşim yerlerine göre nüfuslarına yer verilmiştir. İlin 2009'da 701.326 olan nüfusu 2011 yılına kadarki düşüşten sonra 2012 yılında artarak 703.948'e ulaşmıştır.

Grafik 4: Afyonkarahisar İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus Dağılımı

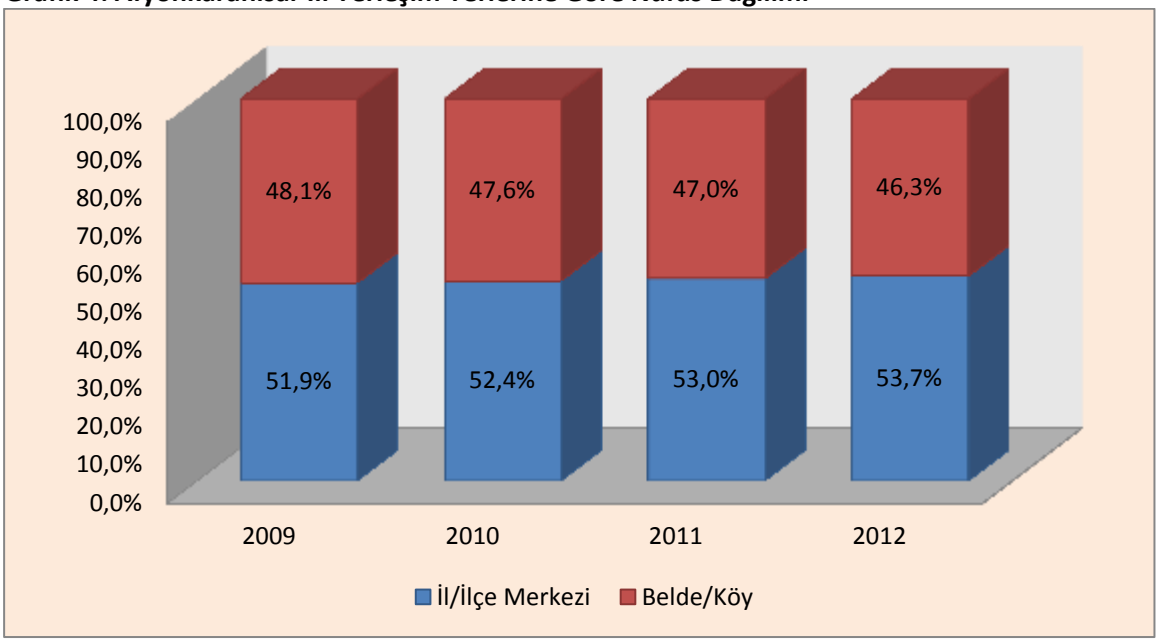

Kaynak:TÜİK

2009-2010 yıllar arası ilin nüfusunun yerleşim yerlerine göre dağılımına bakıldığında il/ilçe merkezi nüfus oranları yıllara göre artış gösterirken; belde /köy nüfus oranları ise yıllara göre azalış göstermektedir.2012 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun yüzde 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Afyonkarahisar' da bu oran yüzde 53'dür.Diğer bir ifade ile Afyonkarahisar'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır.

Tablo 9: Yaş Grubuna Ve Cinsiyete Göre Nüfus,2012

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-14	167.931	86.084	81.847
15-19	61.787	31.413	30.374
20-24	55.104	26.123	28.981
25-29	54.422	27.611	26.811
30-34	54.707	27.705	27.002
35-39	48.224	23.797	24.427
40-44	46.038	23.016	23.022
45-49	43.341	21.629	21.712
50-54	41.360	20.600	20.760
55-59	35.799	17.509	18.290
60-64	28.559	13.739	14.820
65+	66.676	29.322	37.354
Toplam	**703.948**	**348.548**	**355.400**

Kaynak: TÜİK

2012 yılı nüfus verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+yaş 536.017 bin kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 262.133, kadın nüfus ise 273.553'dür. İlde erkek ve kadın nüfus kırılımını değerlendirecek

olursak; genelde yaş grupları arasında bir paralellik söz konusu olsa da toplamda kadın nüfus daha fazladır.

Grafik 5: Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2009-2012

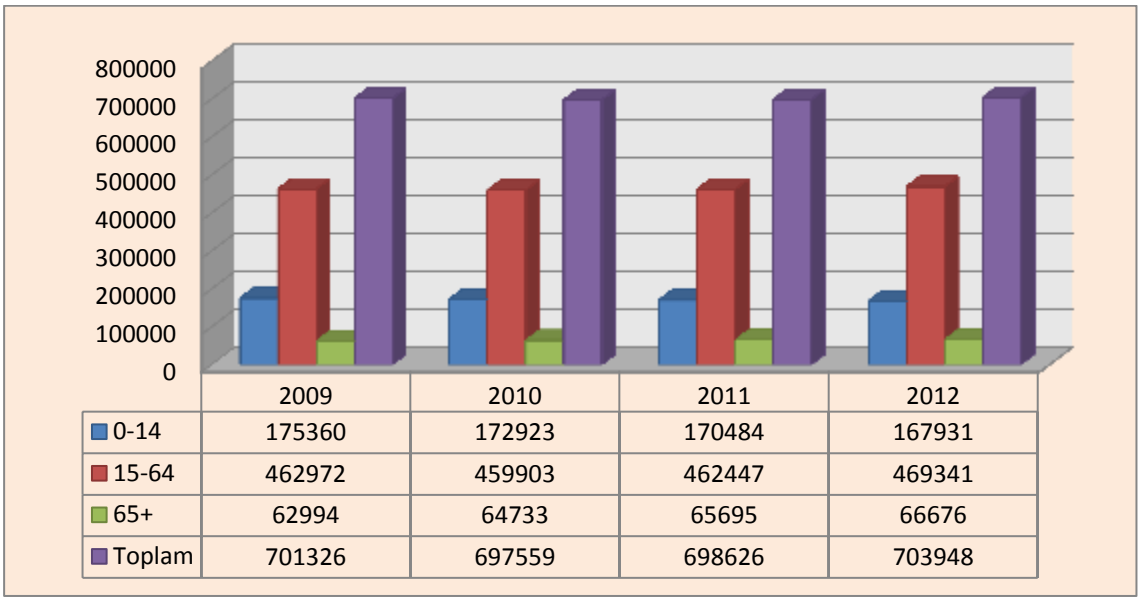

	2009	2010	2011	2012
0-14	175360	172923	170484	167931
15-64	462972	459903	462447	469341
65+	62994	64733	65695	66676
Toplam	701326	697559	698626	703948

Kaynak: TÜİK

Afyonkarahisar ilinin 2009-2012 yıllarına ait nüfusuna bakacak olursak; nüfusun yaklaşık olarak yüzde 65'i 15-64 yaş grubuna, yüzde 24'ü 0-14 yaş grubuna, yüzde 9'u ise 65 ve üzeri yaş grubuna aittir.

Grafik 6: Yaş Bağımlılık Oranları,(2009-2012)

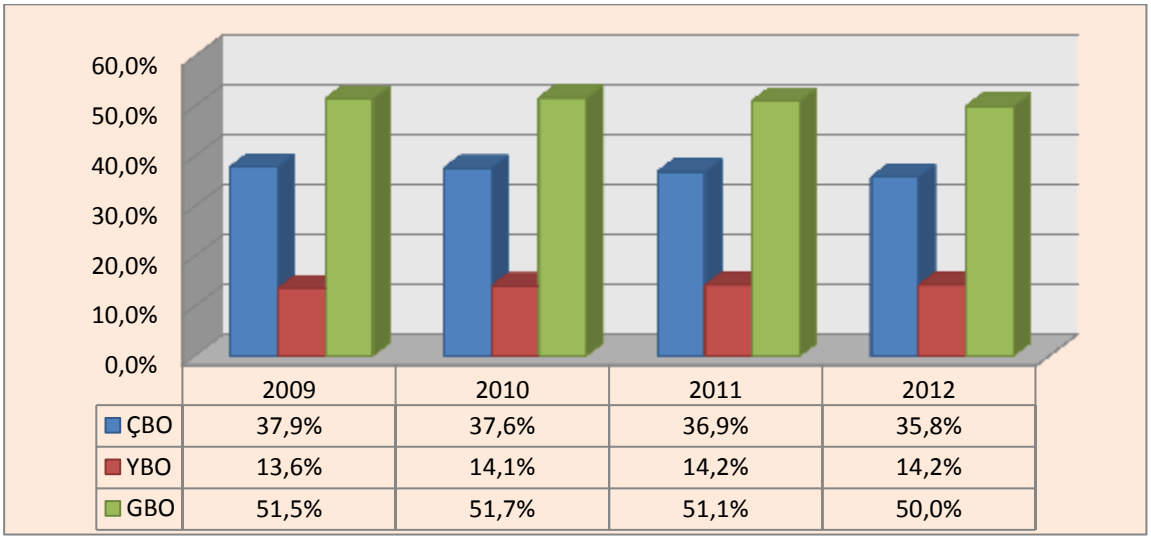

	2009	2010	2011	2012
ÇBO	37,9%	37,6%	36,9%	35,8%
YBO	13,6%	14,1%	14,2%	14,2%
GBO	51,5%	51,7%	51,1%	50,0%

Kaynak: TÜİK

Afyonkarahisar ilinde yaş bağımlılık oranlarını[10] 2009-2012 yılları arasında değerlendirdiğimizde; genel olarak çocuk bağımlılık ve yaşlı bağımlılık oranlarında bir artış söz konusudur. İlde 2012 yılı yaş bağımlılık oranları Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının

[10] Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

yüzde 1,1 puana altında seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının yüzde 3,1 üzerindedir. Bunun sonucunda da Afyonkarahisar ili genel bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının yüzde 2 puan üzerindedir.

Tablo 10: Afyonkarahisar İli Eğitim Düzeyine Göre Nüfus,(15+ yaş, 2012)

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	24.042	3.123	20.919
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	32.177	8.604	23.573
İlkokul mezunu	191.974	79.463	112.511
İlköğretim mezunu	112.161	62.156	50.005
Ortaokul veya dengi okul mezunu	26.993	18.350	8.643
Lise veya dengi okul mezunu	100.308	61.150	39.158
Yüksekokul veya fakülte mezunu	39.743	24.749	14.994
Yüksek lisans mezunu	2.219	1.441	778
Doktora mezunu	714	482	232
Bilinmeyen	3.466	1.800	1.666
Toplam	**533.797**	**261.318**	**272.479**

Kaynak: TÜİK

2012 yılı nüfus verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+ yaş nüfusun yüzde 4,5 i okuma yazma bilmemektedir.2011 yılına göre bu oran yüzde 0,4 oranında azalma göstermiştir .Nüfusun yüzde 6'sı okuryazar olup ilkokul öğrenimini tamamlamamıştır. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını yüzde 62,1 ile lise altı eğitimliler[11] oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkelere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun yüzde 87'si , okuryazar olup diploması olmayanlarında yüzde 73,3'ünü kadın nüfusu oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar ilinde toplam 15+ yaş nüfusun yüzde 94,8'ini okuma yazma bilen oluştururken yüzde 4,5'ini ise okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır.

[11] Lise altı eğitimliler ilkokul, ilköğretim, ortaokul ve dengi mezunlarını kapsamaktadır.

Tablo 11: İllerin Aldığı Net Göç Hızı

	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı %(binde)
2009	20.223	22.256	-2.033	-2,89
2010	17.451	24.119	-6.668	-9,51
2011	17.219	24.063	-6.844	-9,75
2012	24.167	21.738	2.429	3,46

Kaynak:TÜİK

Afyonkarahisar ili son yıllarda göç vermesine rağmen 2012 yılında göç almıştır. 2012 yılında göç alan 36 il içinde binde 3,46 net göç hızı ile 22.sıradadır.

Tablo 12: Afyonkarahisar İlinin En Fazla Göç Aldığı -Verdiği İlk On İl,2012

Sıra	En Fazla Göç Aldığı İller	En Fazla Göç Verdiği İller
1	İzmir	Antalya
2	İstanbul	İzmir
3	Ankara	İstanbul
4	Antalya	Eskişehir
5	Denizli	Denizli
6	Eskişehir	Ankara
7	Konya	Konya
8	Bursa	Isparta
9	Manisa	Kütahya
10	Isparta	Bursa

Kaynak:TÜİK

İlin 2012 yılı nüfus verilerine göre; en fazla göç aldığı il İzmir, en fazla göç verdiği il ise Antalya'dır.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden, ortaöğretime ve ortaöğretimden yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 13: 2012-2013 Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranı

	İlköğretim			Ortaöğretim			Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		
Okullaşma Oranı	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
Brüt	105,14	106,2	104,06	79,53	84,54	74,29	31,86	31,49	32,25	47,67	53,06	42,04
Net	99,03	99,08	98,98	63,82	66,55	60,97	22,1	20	24,3	41,72	46,55	36,67

Kaynak: MEB

Milli Eğitim Bakanlığı verileri ışığında Afyonkarahisar ilinin 2012-2013 eğitim seviyesine göre brüt ve net okullaşma oranları derlenmiştir. İlde ilköğretim düzeyindeki okullaşma oranı diğer eğitim düzeyindeki brüt ve net okullaşma oranından daha yüksektir.

Tablo 14: 2012-1013 Afyonkarahisar Kayıtlı Öğrenci Sayısı

	İlkokul			Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		
	Toplam	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
Toplam	15 593	7 908	7 685	3 227	1 459	1 768	6 893	3 867	3 026
Şehir	8 533	4 363	4 170	3 227	1 459	1 768	6 558	3 641	2 917
Köy	7 060	3 545	3 515	_	_	_	335	226	109

Kaynak: MEB

Afyonkarahisar ilindeki kayıtlı öğrenci sayısını değerlendirdiğimizde ise ilkokul düzeyindeki kayıtlı öğrenci sayısı diğer eğitim düzeyindeki kayıtlı öğrenci sayısından daha fazladır. İlkokula kayıt olan öğrenci sayısı şehirde yüzde 54,7 , köyde de yüzde 45,3 oran ile birbirine yakındır. Genel ortaöğretimde ise kayıtlı öğrencilerin hepsi şehirdedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim düzeyinde ise kayıtlı öğrencilerin yüzde 95,1' şehirde kayıtlı iken, yüzde 5,1'i ise köyde kayıtlıdır.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleridir.

Hanehalkı İşgücü İstatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Afyonkarahisar iline ilişkin olmayıp İBBS 2-TR33 bölümlenmesi çerçevesinde Manisa, Kütahya, Uşak illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Afyonkarahisar iline ilişkin bilgi vermemesi ve Afyonkarahisar ile birlikte Manisa ,Kütahya, Uşak illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır.

KURUMSAL OLMAYAN NÜFUS

Tablo 15: Geniş yaş grubuna ve Bölgelere (düzey 2) göre kurumsal olmayan nüfus (Bin)

TR33	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
2010	213	189	466	761	528	**2.157**
2011	193	184	450	767	529	**2.123**
2012	194	179	460	779	525	**2.136**

Kaynak:TÜİK. Hanehalkı İşgücü Anketleri(HİA)

2012 yılında bölge 15+ yaş kurumsal olmayan nüfus[12] 2.136.000 kişidir. Toplam kurumsal olmayan nüfusun yüzde 49,5'ini erkekler oluştururken 50,5'ini kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye'de ise toplamda 54.724.000 kurumsal olmayan nüfus mevcuttur. Türkiye genelinde kurumsal olmayan nüfusun ilk iki sırasını yüzde 11,7 ile 30-34 yaş grubu , yüzde 11,4 'ünü de 25-29 yaş grubu oluşturmaktadır. Afyonkarahisar ilinde ise kurumsal olmayan nüfusun yüzde 9,1'ini 15-19 yaş ,yüzde 8,4'ünü 20-24 yaş, yüzde 21,5'ini 25-34 yaş, yüzde 36,5 'ini 35-54 yaş ve yüzde 24,6'sını 55+ yaş grubu oluşturmaktadır. Son üç yılı değerlendirdiğimizde ise kurumsal nüfusun yaş gruplarına göre dağılımının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 16: Eğitim Durumuna Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre Kurumsal Olmayan Nüfus (Bin)

TR33	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
2010	230	1.466	302	159	**2.157**
2011	256	1.408	289	171	**2.123**
2012	260	1.446	277	154	**2.136**

Kaynak:TÜİK. Hanehalkı İşgücü Anketleri

2012 yılında bölge 15+ yaş kurumsal olmayan nüfusun (2.136.000 kişi) yüzde 12,2'sine okuma yazma bilmeyenler yüzde 67,7'sini lise altı eğitimliler , yüzde 13 'ünü lise ve dengi meslek okulunu bitirenler, yüzde 7,2'sini ise yükseköğretim mezunları oluşturmaktadır. Türkiye'de kurumsal olmayan nüfusun (54.724.000) yüzde 11'ini okuma yazma bilmeyenler ,yüzde 60'nı lise altı eğitimliler ,yüzde 18'ini lise ve dengi meslek okulunu bitirenler ,yüzde 11'ni ise yükseköğretim mezunları oluşturmaktadır.

[12] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul yurt, otel, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

İŞGÜCÜ

Var olan insan kaynağının işgücüne katılımının arttırılması, işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlayacaktır. Türkiye ve TR33 (Manisa, Kütahya, Afyon, Uşak) bölgesinde geniş yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 17: Geniş Yaş Grubuna Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre İşgücü Durumu(Bin)

Geniş yaş grubuna ve Bölgelere (düzey 2) göre işgücü durumu(Bin)						
TR33	**15-19**	**20-24**	**25-34**	**35-54**	**55+**	**Toplam**
2010	56	99	307	461	117	1.039
2011	57	101	308	507	145	1.119
2012	63	106	324	533	145	1.170

Kaynak: TÜİK, HİA

TR33 Bölgesinde son üç yılın yaş grubuna bağlı işgücüne katılım oranları incelendiğinde yıllara göre büyük farklılıklar görülmemektedir. Bölgede 2012 yılı işgücüne katılım oranında yüzde 45,6, Türkiye'de ise yüzde 43,5 ile ilk sırayı 35-54 yaş grubuna oluşturmaktadır. İkinci sırayı ise bölgede yüzde 27,7 , Türkiye'de ise yüzde 30,8 ile 25-34 yaş grubu oluşturmaktadır. 2012 yılında bölgede toplam işgücüne katılım oranının yüzde 66,6'sını erkek nüfus, yüzde 33,4' ünü ise kadın nüfus oluşturmaktadır. Türkiye'de 15+ yaş işgücüne katılım toplamda 27.339.000'dir.Toplam işgücüne katılım oranının yüzde 70'ini erkekler, yüzde 30'unu ise kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 18: Eğitim Durumuna Ve Bölgelere (Düzey 2) Göre İşgücü Durumu

Eğitim durumuna ve Bölgelere (düzey 2) göre işgücü durumu					
TR33	**Okuma yazma bilmeyen**	**Lise altı**	**Lise ve dengi meslek okulu**	**Yükseköğretim**	**Toplam**
2010	36	693	183	127	1.039
2011	56	751	175	136	1.119
2012	58	814	175	124	1.170

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede eğitim durumlarına göre işgücü durumu değerlendirildiğinde son üç yıl itibariyle büyük bir değişiklik görülmemektedir. 2012 yılında işgücüne katılımı Türkiye'de olduğu gibi bölgede de en fazla lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Bu oran bölgede yüzde 69,6 iken , Türkiye'de ise 57,2 'dir.

Grafik 7: Eğitim Düzeyine ve Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılım Oranı,TR33,2012

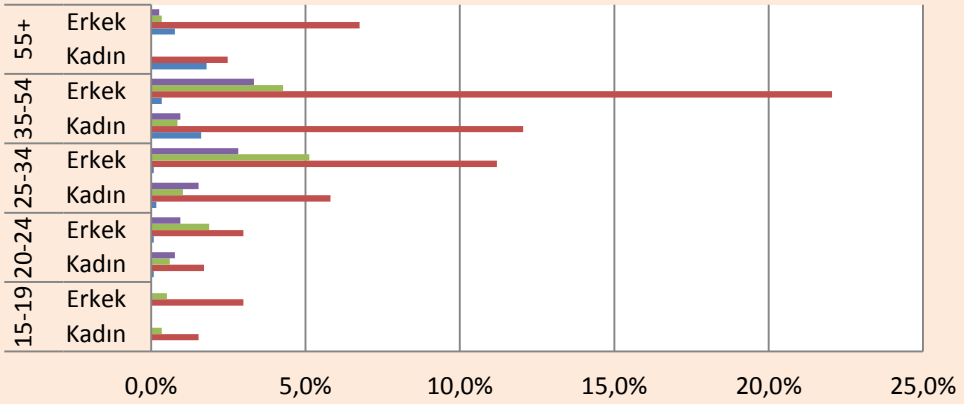

	15-19		20-24		25-34		35-54		55+	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Yükseköğretim	0,0%	0,0%	0,8%	0,9%	1,5%	2,8%	0,9%	3,3%	0,0%	0,3%
Lise ve dengi meslek okulu	0,3%	0,5%	0,6%	1,9%	1,0%	5,1%	0,9%	4,3%	0,0%	0,3%
Lise altı	1,5%	3,0%	1,7%	3,0%	5,8%	11,2%	12,1%	22,1%	2,5%	6,8%
Okuma yazma bilmeyen	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	1,6%	0,3%	1,8%	0,8%

Kaynak:TÜİK

Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan veriler ışığında TR33 bölgesinde2012 yılı işgücüne katılım oranları verilmiştir. Kadın ve erkek kırılımına bakıldığında yine işgücüne katılım oranının en yüksek 35-54 yaş grubunda lise altı eğitimlilere ait olduğu görülmektedir.

Grafik 8: Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı, TR33, (%)(2004-2012)

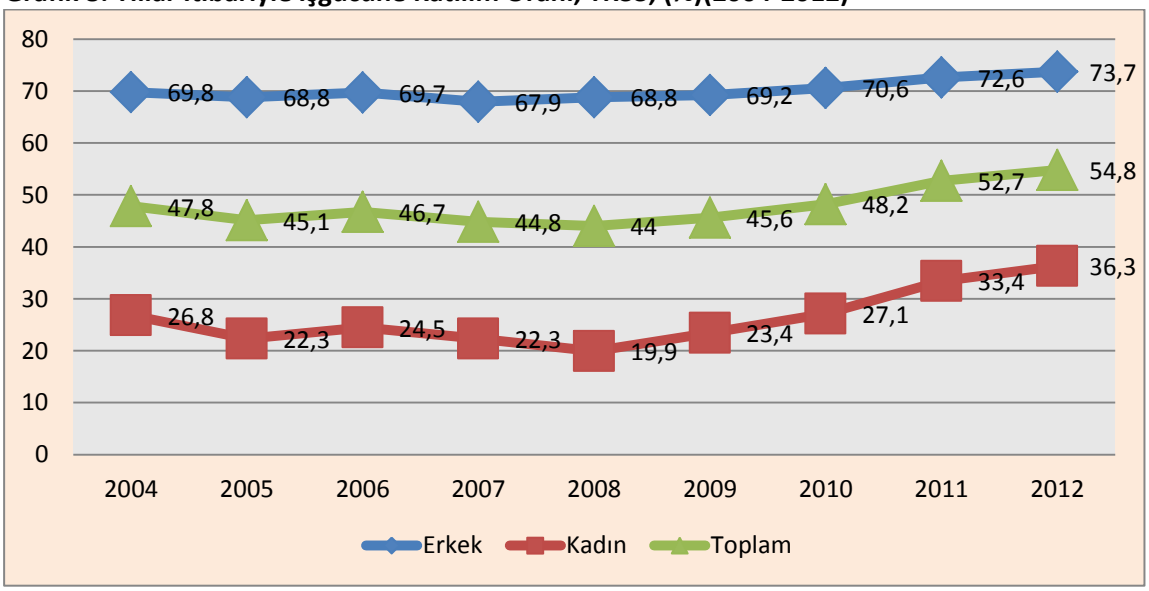

Kaynak:TÜİK

Bölgede yıllar itibariyle işgücüne katılım oranı incelendiğinde 2008-2012 yılları arasında kadın ve erkekte işgücüne katılım oranı artış göstermiştir.2012 yılı işgücüne katılım incelendiğinde her 100 erkekten 74'ü ,her 100 kadından da 36'sı iş gücüne katılmaktadır.

İŞSİZ

Grafik 9: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR33,%,2012

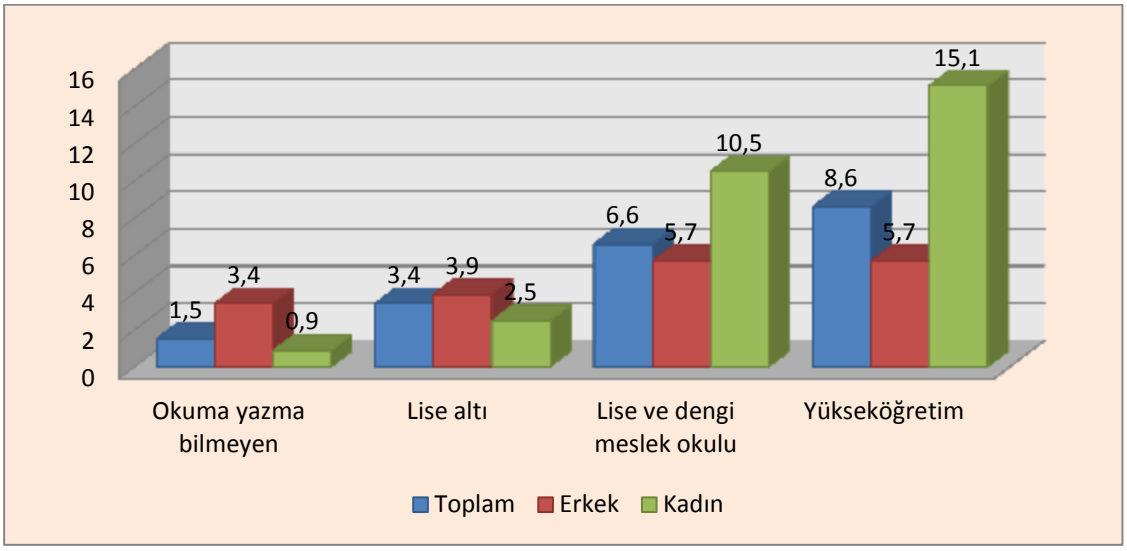

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede 2012 yılında toplam 51.000 işsiz bulunmaktadır. Bölge toplam işsizlik oranı yüzde 4,4 ,erkek işsizlik oranı yüzde 4,4 ,kadınlardaki işsizlik oranı ise yüzde 4,2'dir.En düşük işsizlik oranı yüzde 1,5 ile okuma yazma bilmeyenlerde iken bunu yüzde 3,4 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Lise ve dengi meslek okul mezunlarında yüzde 6,6 olan işsizlik oranı yükseköğretim mezunlarında yüzde 8,6'ya yükselmiştir. Kadının işsizlik oranındaki payının yüksekliği genel işsizlik oranında artışa neden olmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça kadın ve erkeklerin işsizlik oranında artış gözlenmektedir.

Grafik 10: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı TR33,2012

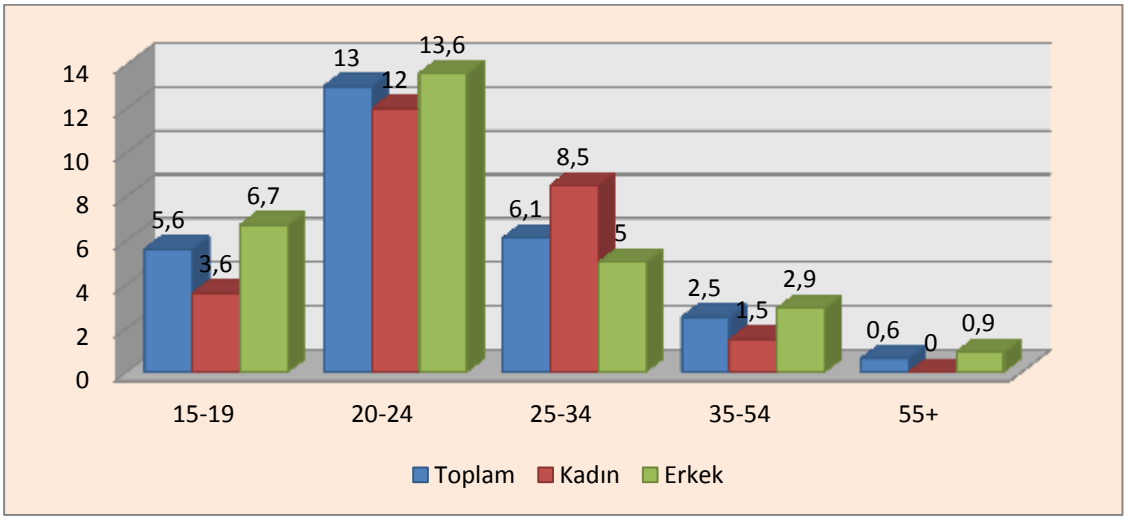

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede en yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda yüzde 13 olan işsizlik oranı, erkeklerde yüzde 13,6 iken, bayanlarda yüzde 12'dir. İşsizlik oranının cinsiyet ve yaşlara göre dağılımında kadınlarda ikinci sırayı yüzde 8,5 ile 25-34 yaş grubu ,erkeklerde ise yüzde 6,7 ile 15-19 yaş grubu oluşturur.

Türkiye geneline bakıldığına 2012 yılında toplam işsiz sayısı 2.518.000'dir.Bu yılda Türkiye'deki işsizlik oranı yüzde 9,2 iken , TR33 bölgesinde bu oran 4,4 ile Türkiye işsizlik oranının altındır.

Tablo 19: Son Çalışılan İktisadi Faaliyet Koluna Ve Eğitim Durumuna Göre İssizler, TR33, bin, 2012

	Tarım	Sanayi	Hizmet	8 yıldan önce işten ayrılanlar	Daha önce çalışmamış olanlar	Toplam
Okuma-yazma bilmeyen	0	1	0	0	0	1
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	0	0	0	0	0	1
İlkokul	2	9	4	1	0	16
Ortaokul veya dengi meslek okul	0	2	1	0	0	4
Genel lise	0	1	3	0	0	5
Lise dengi meslek okul	0	3	1	1	1	7
Yüksekokul veya fakülte	0	2	4	0	5	11
İlköğretim	1	3	3	0	1	8
Toplam	3	21	17	2	7	51

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede 15 + yaş nüfusta son çalışılan iktisadi faaliyet koluna ve eğitim durumuna göre issizler değerlendirildiğinde, toplam işsiz sayısının (51.000) büyük çoğunluğunu yüzde 31,4 ile ilkokul mezunları oluşturmaktadır. İlkokul mezunlarından yüzde 3,9'u tarım sektöründe, yüzde 17,6'sı sanayi sektöründe, yüzde 7,8'i ise hizmet sektöründe çalışıp işsiz kalanları oluşturmaktadır. Sektördeki işsizliği, her 100 kişiden 41'i sanayi sektöründe çalışıp işsiz kalanlar, her 100 kişiden 33'ü hizmet sektöründe çalışıp işsiz kalanlar, her 100 kişiden 6'sı ise tarım sektöründe çalışıp işsiz kalanlar oluşturmaktadır.

Tablo 20: İş Arama Süresine Ve Son Çalışılan İşteki Duruma Göre İssizler, TR33, bin, 2012

	1 yıl yıldan az			1 yıl ve daha çok			İş bulmuş başlamak için bekleyen			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	24	9	33	3	2	5	1	0	1	28	12	39
İşveren veya kendi hesabına	1	0	1	0	0	0		0	0	1	0	1
Ücretsiz aile işçisi	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	1
Daha önce çalışmamış olanlar	3	3	7	0	0	1	0		0	4	4	7
8 yıldan önce işten ayrılanlar	0	1	1	1	0	1		0	0	1	1	2
Toplam	**29**	**13**	**43**	**4**	**3**	**8**	**1**	**0**	**1**	**34**	**17**	**51**

Kaynak: TÜİK, HİA

TR33 bölgesinde toplam işsiz sayısının yüzde 84,3'ünü bir yıldan az sürede iş arayanlar, yüzde 15,7'sini bir yıl veya daha çok sürede iş arayanlar, yüzde 2'sini ise iş bulmuş ve başlamak için bekleyenler oluşturmaktadır.

2012 yılı bölgedeki son çalışılan işteki duruma göre inceleyecek olursak; ilk sırayı yüzde 76,5 oranla ücretli ve yevmiyeli çalışanlar alır. Bunu yüzde 13,7 ile daha önce çalışmamış olanlar, yüzde 3,9 ile 8 yıldan önce işten ayrılanlar, yüzde 2 ile de işveren ve kendi hesabına çalışanlar ile ücretsiz aile işçileri alır.

Grafik 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranı,TR33, (%), (2004-2012)

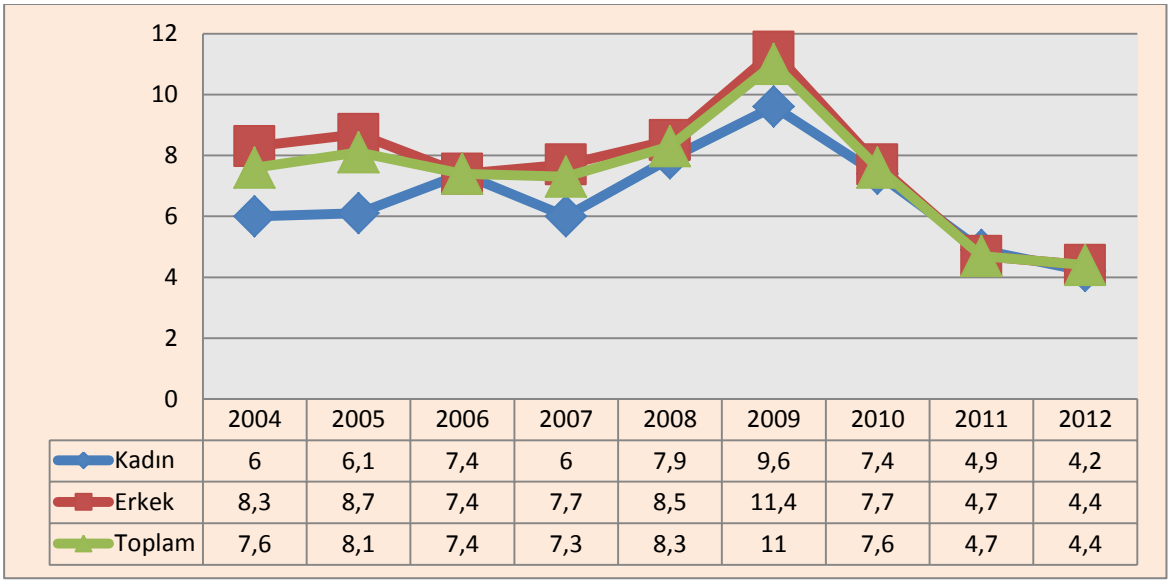

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede yıllar itibariyle işsizlik oranı incelendiğinde 2007'den 2009'a kadar bir artış gözlenmektedir. Bu yılda işsizlik oranı hem genelde hem de kadın ve erkek de en yüksek seviyede seyretmektedir. 2009 yılından itibaren de bölgede işsizlik oranında sürekli bir azalma gözlenmektedir.

İSTİHDAM

Bölgede 2012 yılı istihdam oranı yüzde 52,4'tür(1.119 kişi).Her 100 erkekten 70'i (%70,4), her 100 kadından ise 35'i (34,7) çalışmaktadır. Türkiye' de toplam istihdam oranı yüzde 45,4'tür. Erkeklerde ise bu oran yüzde 65, kadınlarda yüzde 26,3'tür.

Grafik 12: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR33, 2012,%

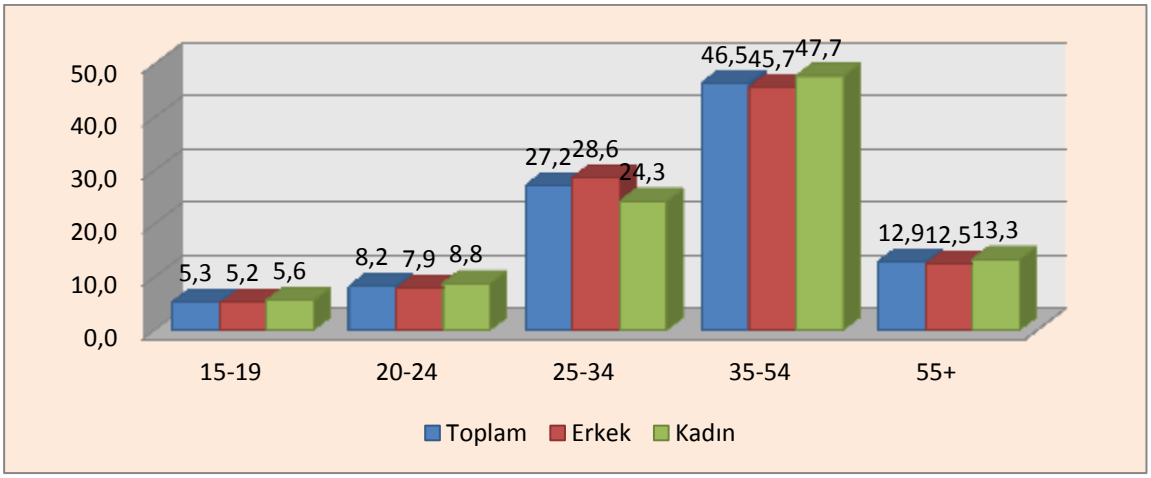

Kaynak: TÜİK, HİA

Yaş gruplarına göre istihdam oranı incelendiğinde en yüksek istihdam hem erkeklerde hem de kadınlarda 35-54 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda her 100 erkekten 46'sı ,her 100 kadından da 48'i istihdam edilmektedir. Grafikte dikkat çeken nokta kadın istihdam oranının en yüksek seviyede olmasıdır.

Grafik :13 Eğitim Düzeyine Göre İstihdam Oranı,TR33, 2012,%,

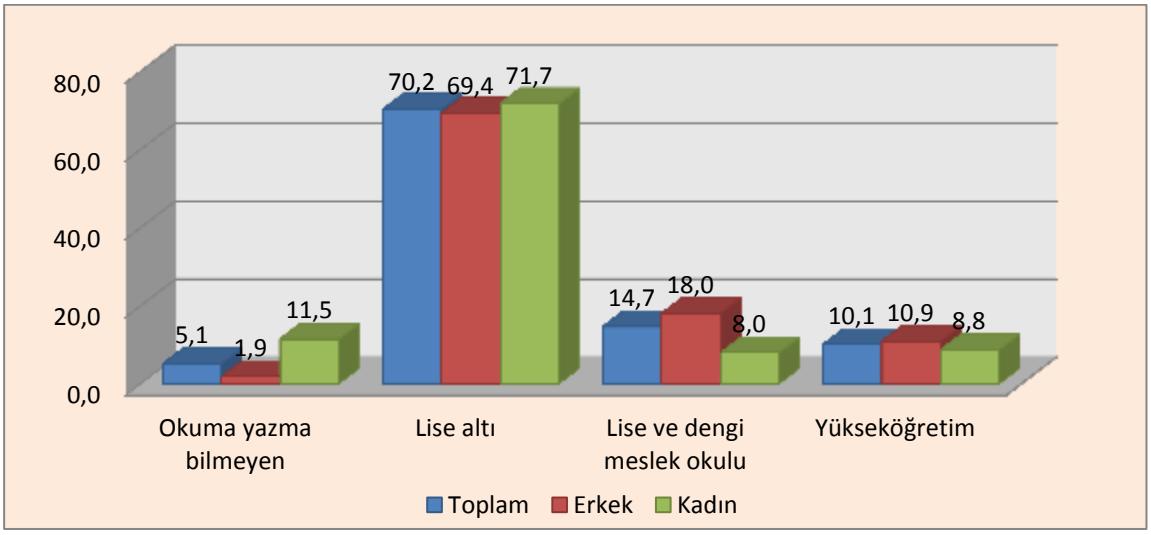

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede 2012 yılı eğitim düzeyine göre istihdam oranlarına bakıldığında lise altı eğitimlilerde hem kadınların hem erkeklerin istihdama katılımının yüksek olduğu görülmektedir. TR 33'de eğitim seviyesi yükseldikçe istihdama katılımın düştüğü göze çarpmaktadır.

Grafik 14: Cinsiyete Ve Tarım Dışı İstihdama Göre Dağılım, TR33,2012,%,

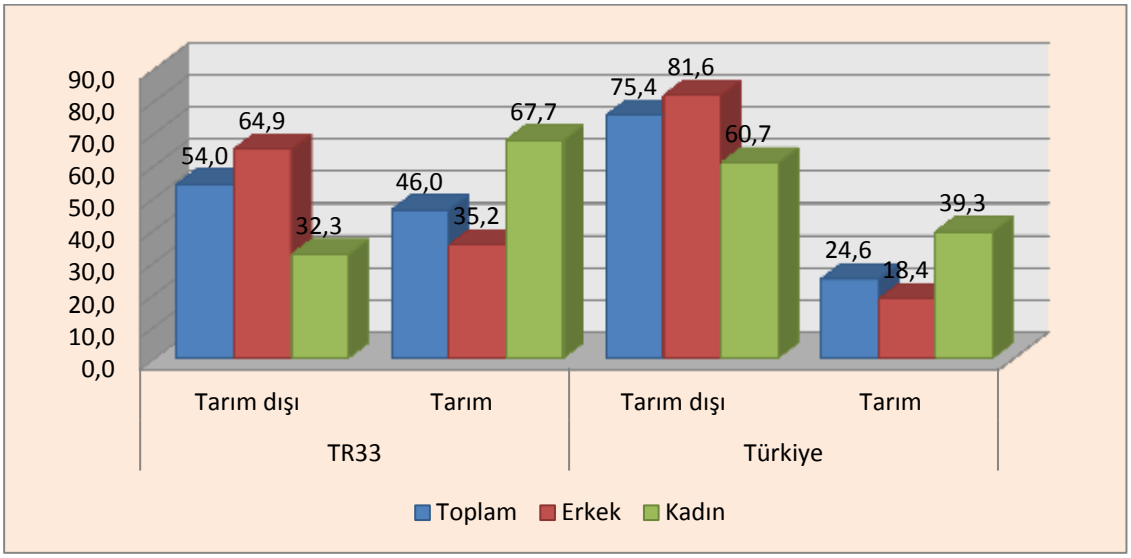

Kaynak: TÜİK, HİA

Türkiye İstatistik Kurumundan alınan 2012 yılı verileri dahilinde Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörde çalışırken, bölgede durum bunun tam tersidir. Türkiye'de tarım dışı kadın istihdam oranı yüzde 60,7 , bölgede ise yüzde 32,3'tür. Bölgede kadın istihdamı en fazla tarım sektöründe yer alır. TR33 (Manisa, Kütahya, Afyon, Uşak) bölgesinde ve Türkiye'de erkeklerin büyük çoğunluğu tarım dışı sektörde istihdam edilmektedir. Bu oran bölgede yüzde64,9 iken, Türkiye'de yüzde 81,6'dır.

Grafik 15: Eğitim Seviyesi ve İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam Oranı,TR33,2012,%

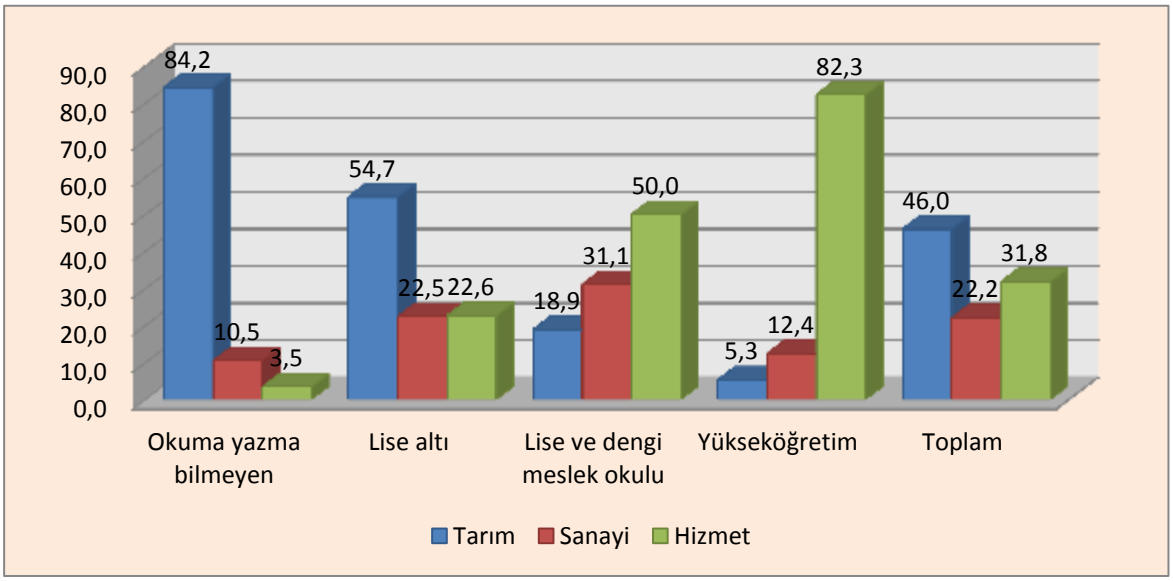

Kaynak: TÜİK, HİA

2012 yılı TR33 bölgesinde toplam istihdamda hakim sektör yüzde 46 ile tarım sektörüdür. Bunu yüzde 31,8 ile hizmet sektörü, yüzde 22,2 ile sanayi sektörü izlemektedir. Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır .Okuma yazama bilmeyenlerin neredeyse tamamı (%84,2) tarım sektöründe çalışırken ,lise altı eğitimlilerinde yüzde 54,7'si tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettiği sektör hizmet sektörüdür. Lise eğitimlilerin yüzde 50'si ,yüksek eğitimlilerinde yüzde 82,3'ü hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

Grafik 16: İşteki Duruma Göre İstihdam Oranı TR33,2012,%

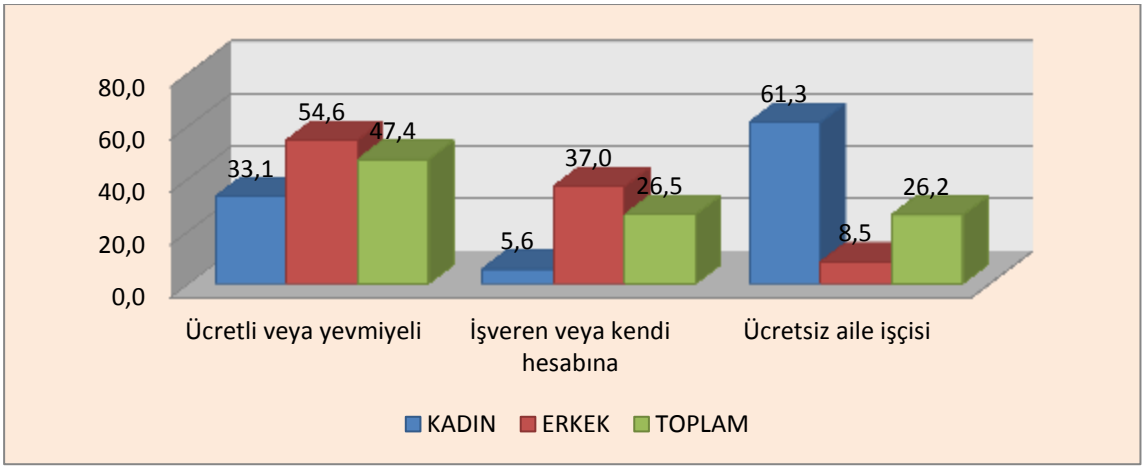

Kaynak: TÜİK, HİA

İşteki duruma göre istihdamın dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. TR33 bölgesinde 2012 yılı toplam istihdamın (1.119 bin) büyük çoğunluğu yüzde 47,4 ile ücretli veya yevmiyeli çalışmaktadır. Kalan diğer istihdam oranını ise 'işveren veya kendi hesabına çalışanlar' ile 'ücretsiz aile işçisi' olarak çalışanlar oluşturmaktadır. Toplam kadın istihdamında(375 bin) yüzde 61,3 ile ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlar ön plana çıkmaktadır. Bunu yüzde 33,1 ile ücretli veya yevmiyeli çalışanlar , yüzde 5,6 ile işveren veya kendi hesabına çalışanlar takip etmektedir. Toplam erkek istihdamının(744 bin) büyük çoğunluğunu ise yüzde 54,6 ile ücretli veya yevmiyeli çalışanlar oluştururken , yüzde 37 'sini işveren ve kendi hesabına çalışanlar ,yüzde 8,5 'ini ücretsiz aile işçileri oluşturmaktadır.

Grafik 17: Yıllar İtibariyle İstihdam Oranı,TR33,2004-2012,%

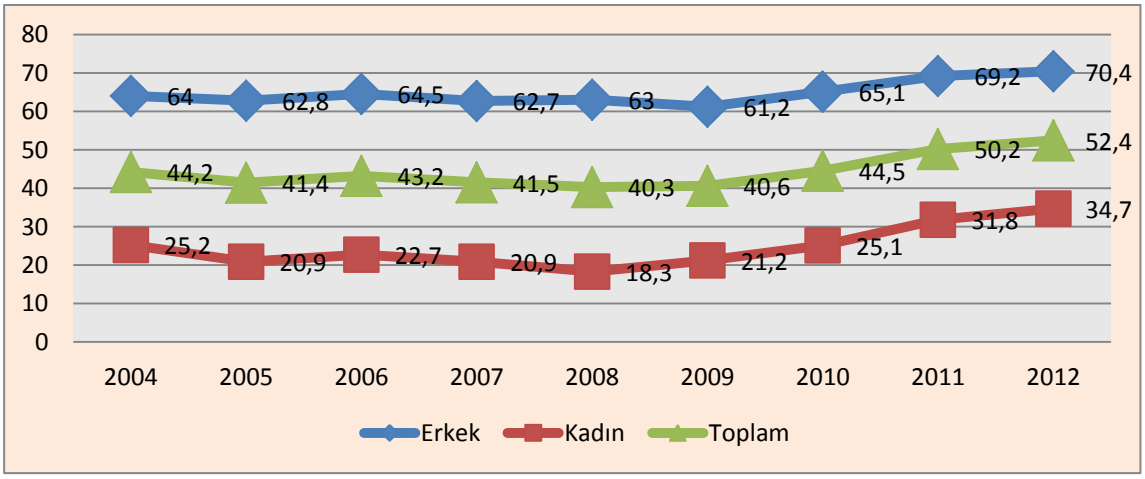

Kaynak: TÜİK, HİA

2004-2012 yılları arasında erkek istihdamının kadın istihdamından fazla olduğu dikkat çekmektedir.2004 yılından 2008 yılına kadar toplamda küçük bir düşüşe rağmen 2008 den itibaren istihdam oranında yükseliş görülmektedir.2012 yılında en yüksek istihdama ulaşmıştır. Erkek istihdam oranı yüzde 70,4 , kadın istihdam oranı ise yüzde 34,7'dir.

Grafik 18: 15-24 Yaş İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı,TR33,2012,%

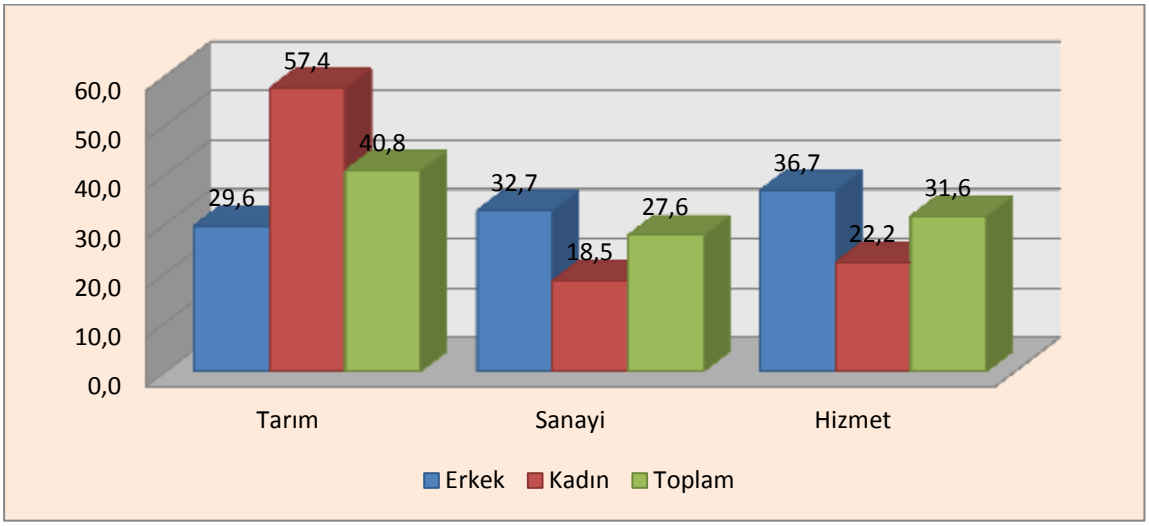

Kaynak: TÜİK, HİA

2012 yılı TR33 bölgesinde 185.000'i kadın 188.000'i erkek olmak üzere 373.000 genç nüfus[13] bulunmaktadır. Genç nüfusun 152.000'i istihdamda yer almaktadır. Genç nüfusun istihdam oranı yüzde 40,8'dir.Genç erkeklerin istihdam oranı genç kadınların istihdam oranından yüksektir. Bu oran genç erkeklerde yüzde 64,5 iken, genç kadınlarda ise yüzde 35,6'dır.Genç nüfusun en fazla çalıştığı sektör tarım sektörüdür. Her çalışan 100 gençten 41'i tarım,32 'si hizmet,28'i sanayi sektöründedir. Genç kadın istihdamının en fazla olduğu sektör yüzde 57,4 ile tarım sektörü iken, genç erkek istihdamında bu sektör yüzde 29,6 ile en düşük orana sahiptir.

KAYIT DIŞI İSTİHDAM

Türkiye'de sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılık incelendiğinde toplam istihdamın (24.821.000) yüzde 61'i kayıtlı istihdam, yüzde 39'u ise kayıt dışı istihdamdır. Toplam kadın istihdamında (7.309.000) kayıt dışılık oranı fazladır. Kayıt dışı istihdam oranı yüzde 54,2 iken kayıtlı istihdam oranı yüzde 45,8'dir.Toplam erkek istihdamın da (17.512.000) ise kayıtlı istihdam daha fazladır. Kayıtlı istihdam oranı yüzde 67,3, kayıt dışı istihdam oranı ise yüzde 32,7'dir. TR33 bölgesinde 2012 yılı sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılık incelendiğinde, Türkiye ile benzerlik göstermektedir. Toplam kadın istihdamının (375 bin) yüzde 73,6'sını kayıt dışı istihdam, yüzde 26,4'ünü kayıtlı istihdam oluşturmaktadır. Toplam erkek istihdamının (744 bin) yüzde 31'ini kayıt dışı istihdam yüzde 69'unu ise kayıtlı istihdam oluşturur. Bölgede kayıt dışılık en fazla bayan istihdamındadır.

[13] Genç nüfus:15-24 yaş grubu, TÜİK

Grafik 19: Geniş Yaş Grubuna Göre Sosyal Güvenlilik Kurumuna Kayıtlılık,TR33,2012,%

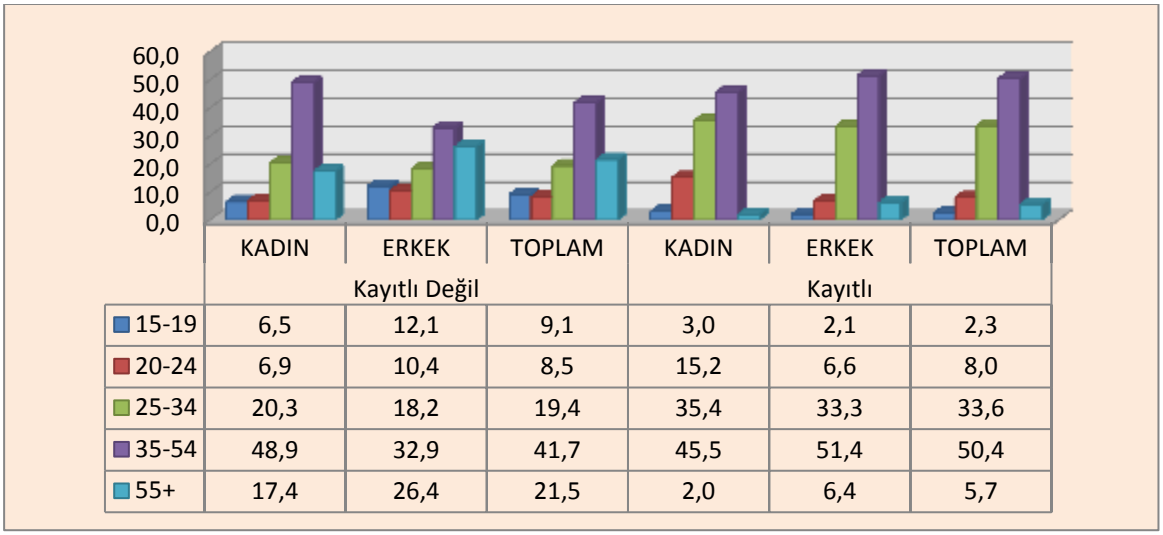

	Kayıtlı Değil			Kayıtlı		
	KADIN	ERKEK	TOPLAM	KADIN	ERKEK	TOPLAM
15-19	6,5	12,1	9,1	3,0	2,1	2,3
20-24	6,9	10,4	8,5	15,2	6,6	8,0
25-34	20,3	18,2	19,4	35,4	33,3	33,6
35-54	48,9	32,9	41,7	45,5	51,4	50,4
55+	17,4	26,4	21,5	2,0	6,4	5,7

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede 2012 yılı yaş gruplarına göre sosyal güvenlik kuruma kayıtlı olma durumu incelendiğinde, toplam istihdamda kayıtlı dışılık erkekte de kadında da en fazla 35-54 yaş grubundadır. Aynı şekilde sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olan 35-54 yaş grubundaki erkek ve kadınların oranında diğer yaş gruplarından fazladır. 15-24 yaş genç istihdamda kayıt dışı çalışma oranı 17,6 , yine aynı yaş grubunda kayıtlı çalışma oranı 10,3'tür.

Grafik 20: Eğitim Durumuna Göre Sosyal Güvenlilik Kurumuna Kayıtlılık,TR33,2012,%

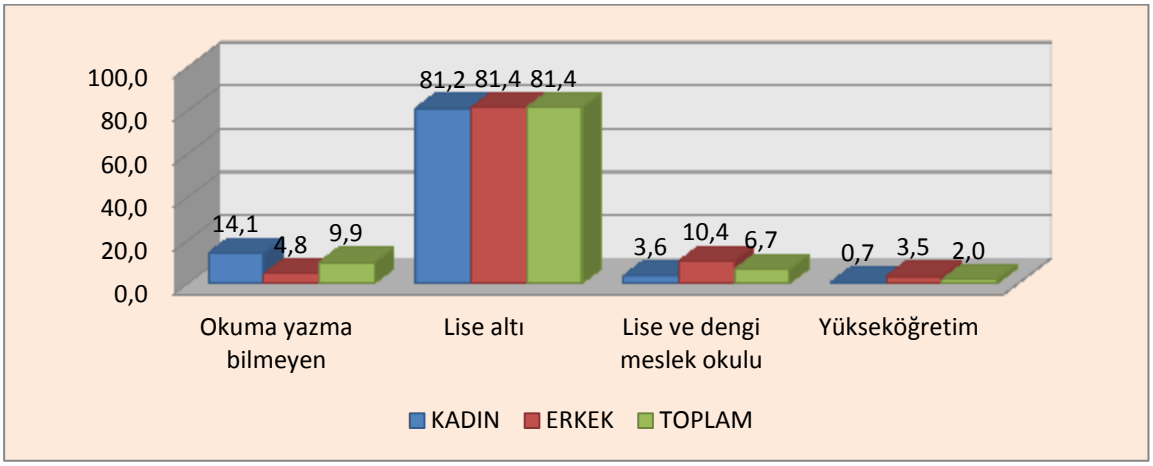

Kaynak: TÜİK, HİA

2012 yılında TR33 bölgesinde toplam istihdamda 506 bin kişi kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede cinsiyet farkı gözetmeksizin toplamda en fazla kayıt dışılık yüzde 81,4'lük dilimle lise altı eğitimlilerdir. Lise altı öğrenimden sonra eğitim düzeyi arttıkça kayıt dışı istihdam azalmaktadır.

Grafik 21: Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı,TR33,%,2012

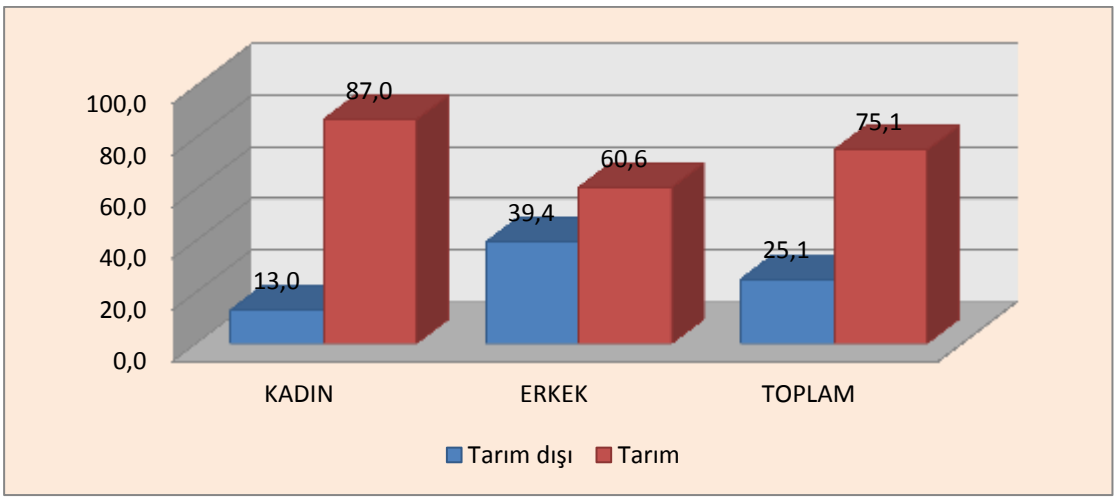

Kaynak: TÜİK, HİA

Tarım sektöründe kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı yüzde 87 ile tarım dışı kayıtsız çalışanlardan yüzde 75 fazladır. Erkek kayıt dışı çalışanlara bakacak olursak tarım sektöründe kayıtsız çalışanlar yüzde 60,6 ile tarım dışında kalan kayıtsız çalışanlardan yüzde 21,2 fazladır. Toplam kayıt dışı çalışanlara bakacak olursak tarım sektöründe kayıtsız çalışanlar tarım dışında kalanlardan yüzde 50 fazladır. Tarım sektöründe kayıtsız çalışan kadın sayısı yüzde 63,2 iken , kayıtsız çalışan erkek sayısı erkek sayısı yüzde 36,8'dir.Tarım dışı sektörde ise bu oran kadınlarda yüzde 28,3 iken erkeklerde yüzde 71,7'dir.

Grafik 22: Türkiye Ve TR33 Sektörel Kayıt Dışı Çalışma Oranı,%,2012

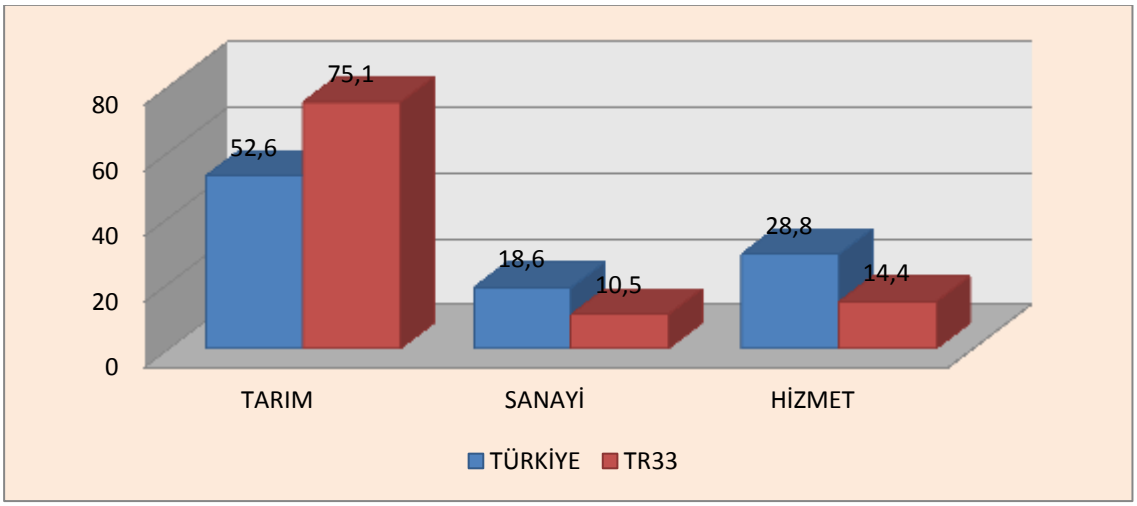

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede ve Türkiye'de kayıt dışılığın en fazla olduğu sektör tarım sektörüdür. Bölgede sırasıyla kayıt dışı çalışmada yüzde 14,4 oranıyla hizmet sektörü ve yüzde 10,5 oranıyla da sanayi sektörü yer almaktadır.

Grafik 23: İşteki Duruma Göre Kayıt Dışılık Oranı ,TR33,%,2012

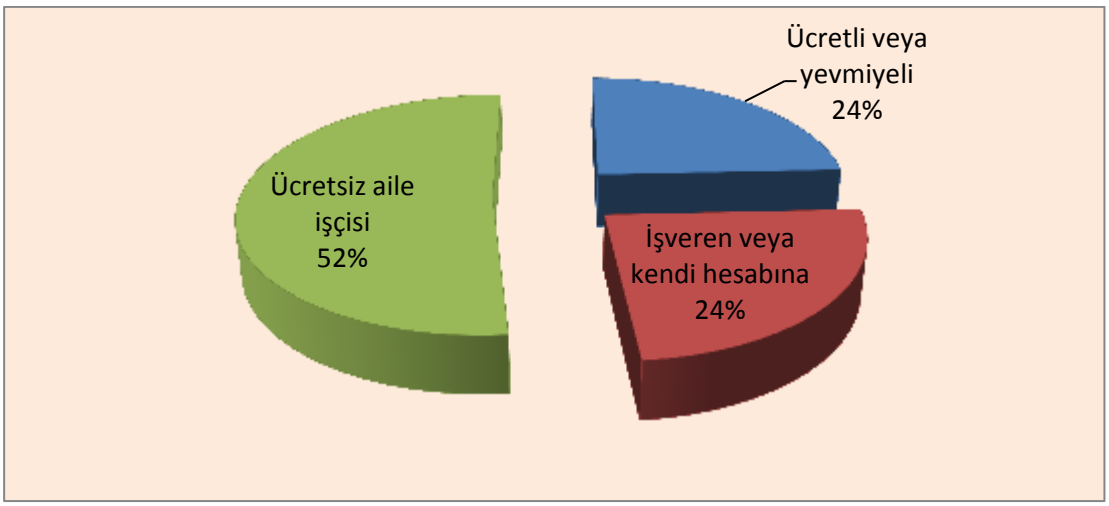

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede en yüksek kayıt dışı istihdam oranı yüzde 52 ile ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlardır. Kayıt dışı istihdamdan işveren ve kendi hesabına çalışanlarla , ücretli veya yevmiyeli çalışanlar yüzde 24' le aynı dilimdedirler.

Grafik 24: Yıllara Göre Kayıt Dışılık Oranları,TR33,2004-2012,%

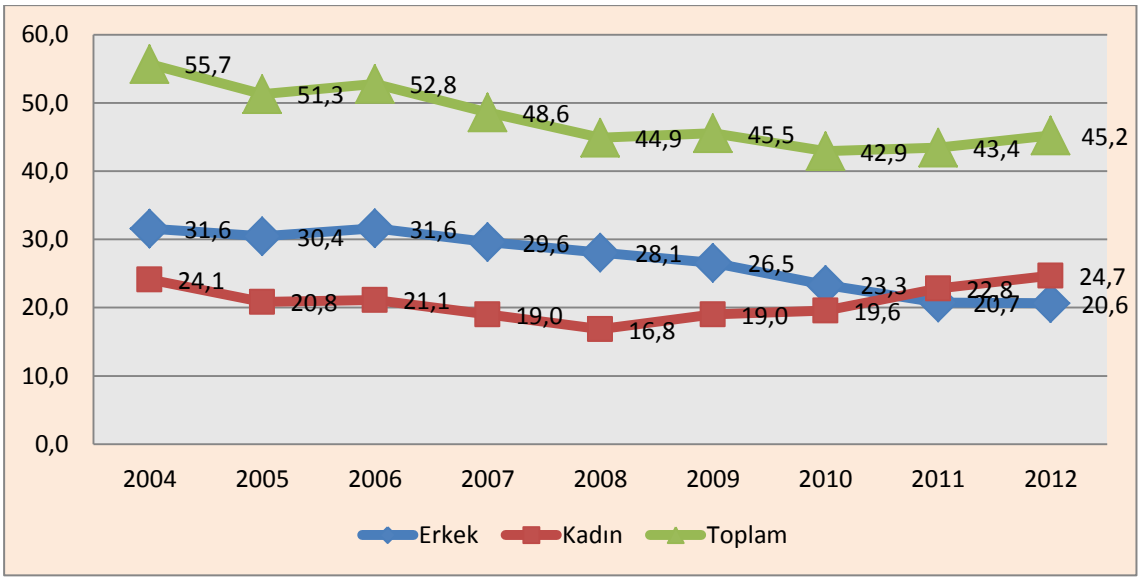

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede 2004-2012 yılları arasında toplam istihdamda kayıt dışı çalışanlarda genel itibariyle düşüş görülmektedir.2008 yılından itibaren kayıt dışı kadın çalışanların oranında artış gözlenirken , kayıt dışı erkek çalışanların oranında ise azalma görülmektedir.2004-2011 yılları arasında kayıt dışı erkek çalışan oranı , kayıt dışı kadın çalışanlardan yüksektir.

İŞGÜCÜ DIŞINDAKİ NÜFUS

Grafik 25: Eğitim Durumu Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı;TR33,2012

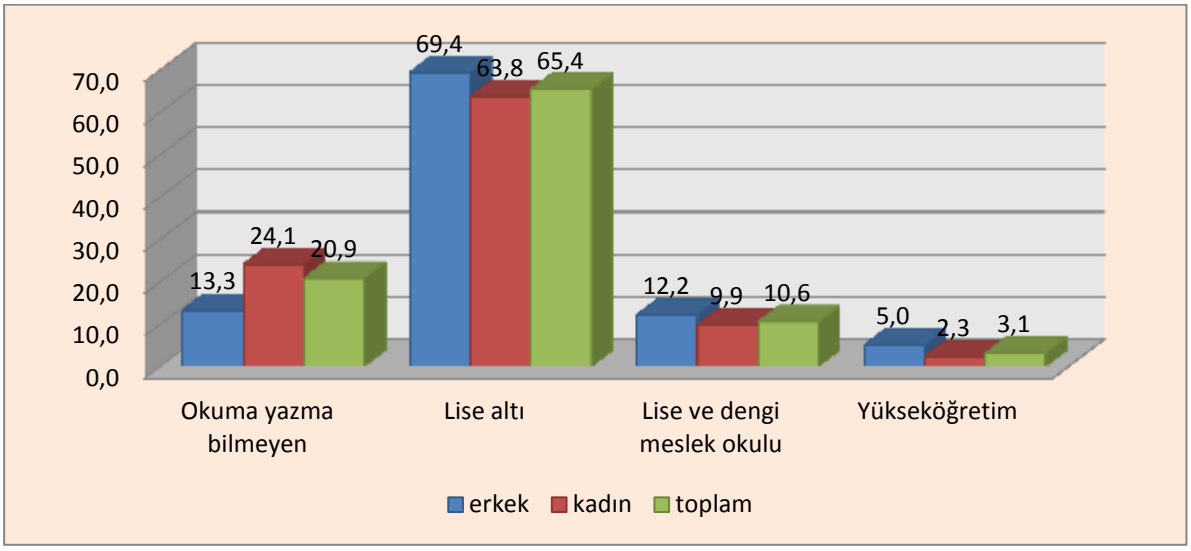

Kaynak: TÜİK, HİA

Cinsiyet ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı farklılaşmaktadır. Çalışma yaşında olup da işgücü dışında kalan nüfusun yüzde 65,4 ‘ü gibi büyük bir kısmını lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise altında eğitim görmüş kadınlarda bu oran yüzde 63,8 iken ,erkeklerdeki oransa yüzde 69,4 ‘tür. Genel itibariyle öğrenim seviyesi arttıkça iş gücüne katılım sağlamayanların oranı azalmaktadır. Yükseköğrenim görmüş olanlarda işgücüne katılımın dışında kalanlar toplam nüfusun yüzde 3,1’dir.

Grafik 26: İşgücüne Katılma Oranı ve İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus,TR33,(2008-2012)

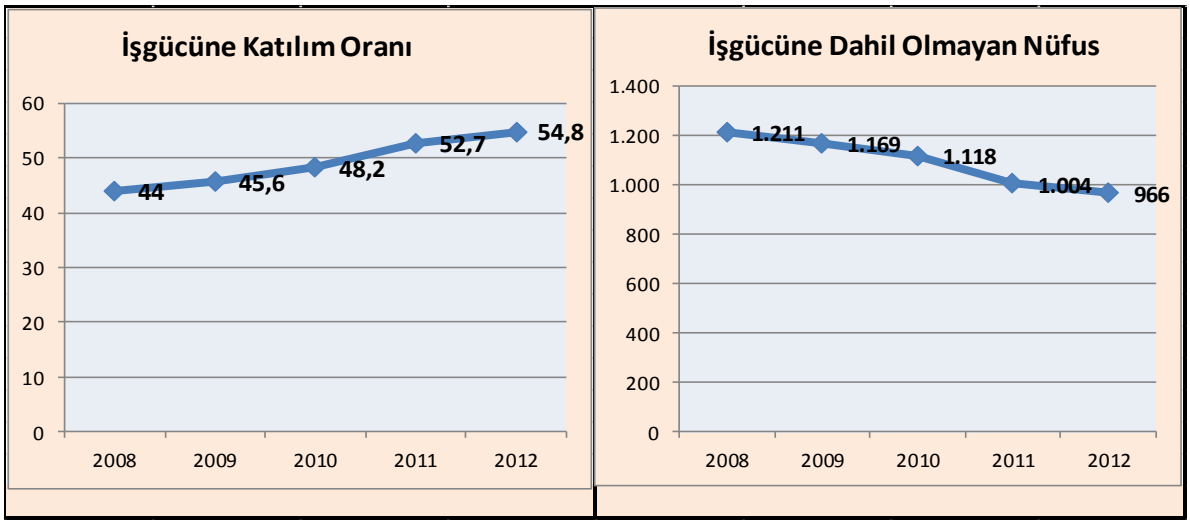

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgede yıllar itibariyle 2008-2009 yılları arasında işgücüne katılım oranında artış gözlenirken; işgücü dışında kalan nüfusta azalma gözlenmektedir.

Tablo 21: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni,TR33;2012

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	6	7	13
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	11	11	22
Mevsimlik çalışan	0	9	9
Ev işleri ile meşgul	0	473	473
Öğrenci(eğitim-öğretim)	65	62	128
Emekli	139	21	159
Özürlü yaşlı veya hasta	47	94	142
Ailevi ve kişisel nedenler	7	9	16
Diğer *	2	3	5
Toplam	278	688	966

Kaynak: TÜİK

Grafik 27: Nedene ve İşgücüne Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TR33,%,2012

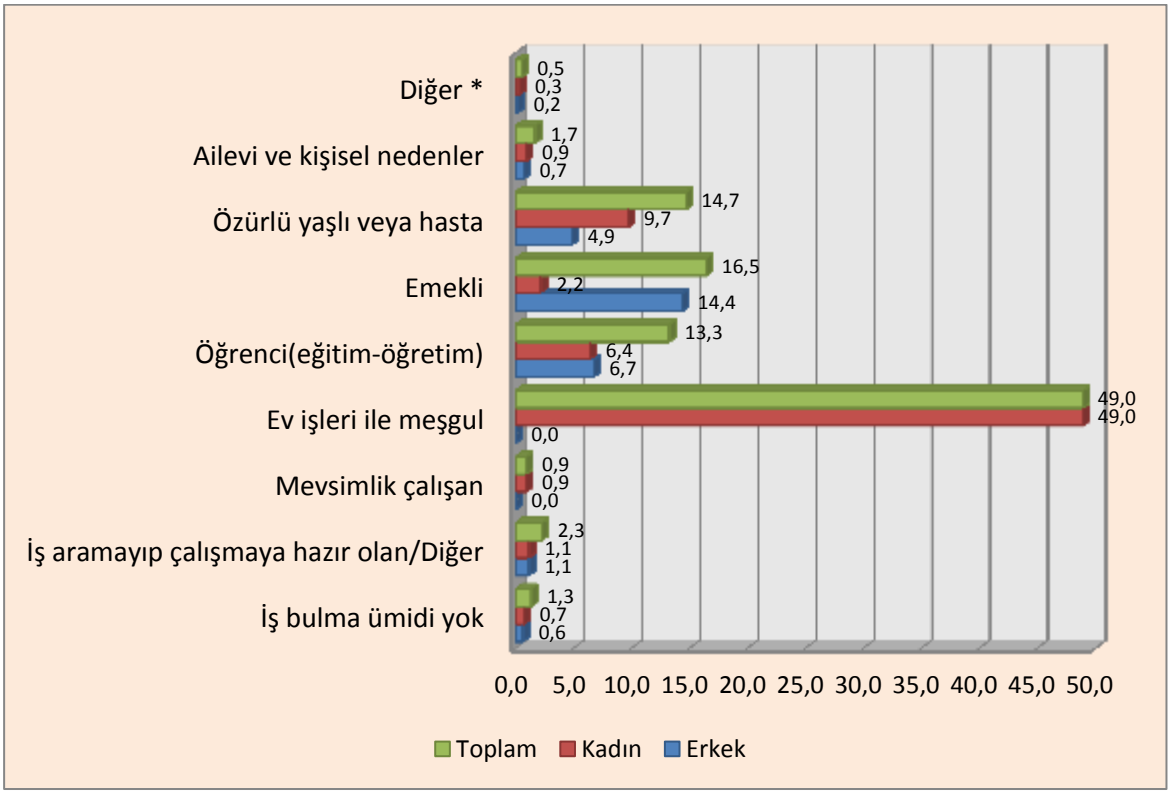

Kaynak: TÜİK

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada yüzde 49 ile ev işleriyle meşgul olma yer alırken, erkeklerde yüzde 14,4 ile emeklilik yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece yüzde 2,2 'si emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada yüzde 6,7 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer alırken;

kadınlarda ikinci sırada yüzde 9,7 ile özürlü, yaşlı veya hasta olup çalışmayanlar yer almaktadır. İş gücü dışında bulunma nedenlerinden iş arayıp çalışmaya hazır olup da işgücü dışında kalanlar toplam sayının yüzde 2,3 'ünü oluşturmaktadır.

Tablo :22 Genç Nüfusun İşgücü Dışında bulunma Nedeni, Bin kişi,TR33,2012

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	2	2	3
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	3	3	6
Mevsimlik çalışan	0	2	2
Ev işleri ile meşgul	0	54	54
Öğrenci(eğitim-öğretim)	65	60	126
Özürlü yaşlı veya hasta	3	2	5
Ailevi ve kişisel nedenler	5	3	8
Diğer *	1	1	1
Toplam	**78**	**126**	**204**

Kaynak: TÜİK

Grafik 28: Genç Nüfusun İş Gücü Dışında Bulunma nedeni Oranı,TR33,2012

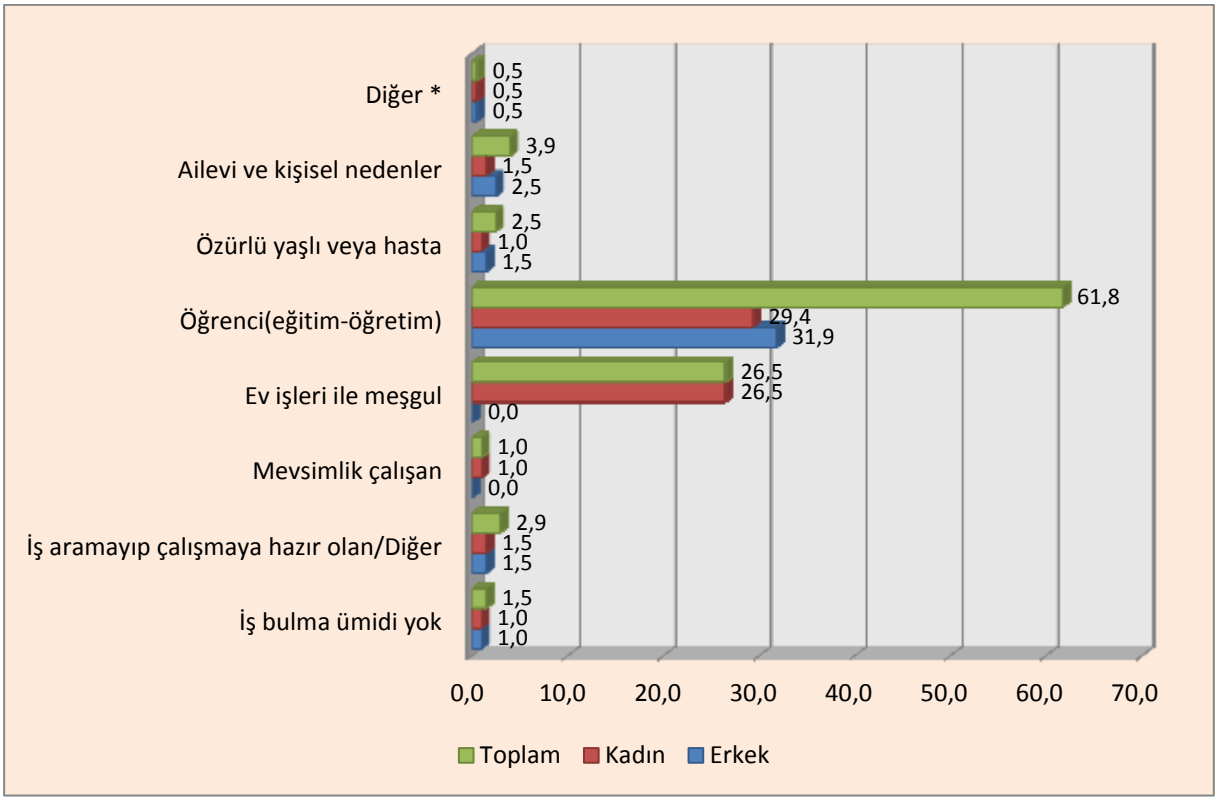

Kaynak:TÜİK

15-24 yaş arasındaki genç nüfusun işgücü dışında kalma nedenlerinin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin yüzde 31,9'u, genç kadınlarınsa yüzde

29,4'ü işgücü dışında kalmaktadır. Genç kadınların yüzde 26,5'i ev işleriyle meşgul olduklarını belirtip işgücü dışında kalmayı tercih etmişlerdir.

GENÇ İSTİHDAM

Grafik 29: 15-24 yaş Nüfusta İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Edilenler,TR33,%

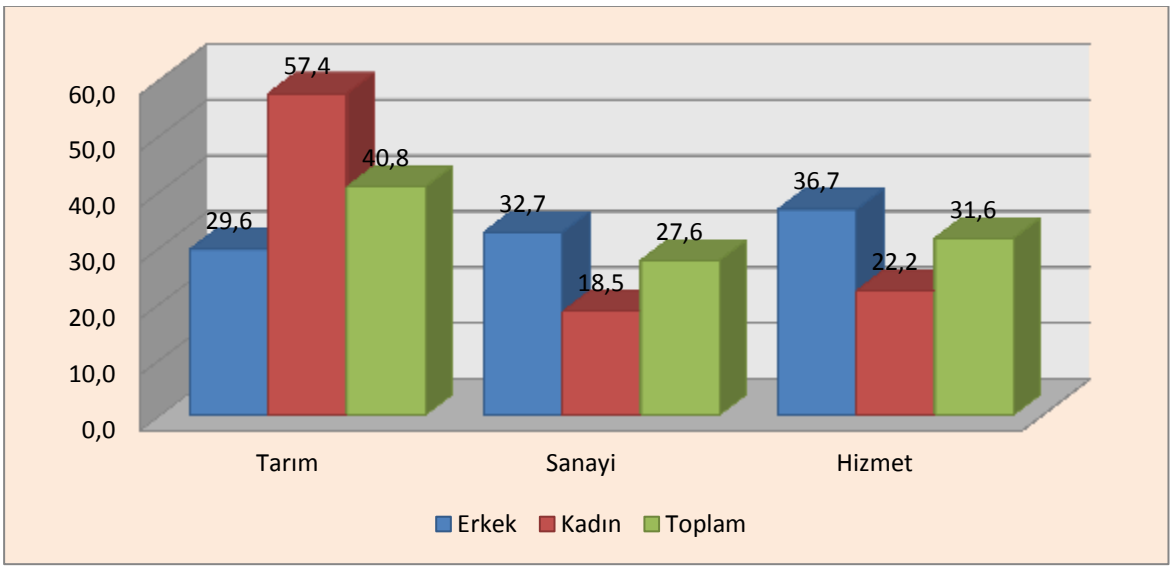

Kaynak:TÜİK

Genç nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre istihdamı değerlendirildiğinde bölgede toplamda en fazla istihdam tarım sektöründedir. Genç erkeklerde ise en fazla istihdam yüzde 36,7 ile hizmet sektörüdür.

Tablo 23: Genç Nüfusun İşgücü Durumu , (Bin), TR33,2012

15-24 yaş	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İşgücü Dışı Nüfus	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı	İşgücüne Katılma Oranı
Erkek	188	98	12	110	78	52	11	58,5
Kadın	185	54	5	59	126	29,1	9	31,9
Toplam	373	152	17	169	204	40,6	10,3	45,3

Kaynak:TÜİK

2012 yılı bölgede genç nüfusun işgücü durumu değerlendirildiğinde; toplam 373 bin genç nüfus bulunmaktadır. Bunlardan 17 bini işsiz 152 bini istihdam edilebilirdir. Genç nüfusta toplam istihdam oranı 40,6 iken, işsizlik oranı 10,3'tür.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Grafik 30: Yıllar İtibariyle Yapılan Başvuru, (2008-2012)

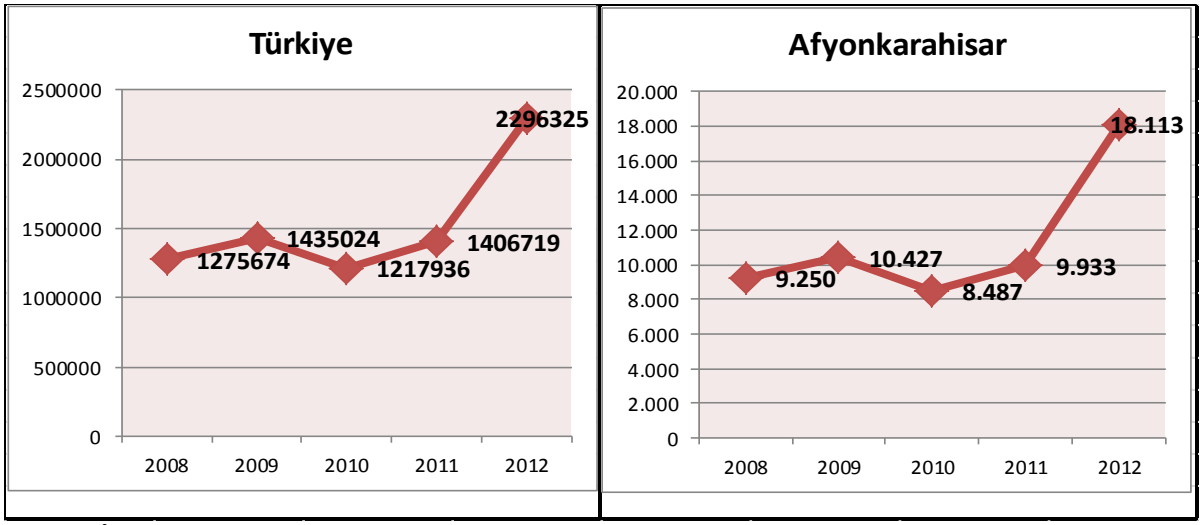

Kaynak:İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde ve Türkiye yıllar itibariyle işkura yapılan başvuru sayıları incelendiğinde; 2008-2009 arasında artış gösteren başvuru sayısının 2010 yılında düştüğü gözlenmektedir. Bu yıldan itibaren 2012 yılına kadar işkura yapılan başvuru sürekli artmıştır. Tüm yıllardaki cinsiyet kırılımına bakıldığında ise erkek başvuru sayıları her zaman kadın başvuru sayısından fazla olmaktadır.

2013 yılı Ocak- Eylül arası işkur verilerini incelediğimizde Türkiye'de işkura yapılan başvuru sayısının 1.849.716 Afyonkarahisar'da ise 15.451 olduğu görülmektedir.

Grafik 31: Öğrenim Durumuna Göre Yapılan Başvuru, 2012

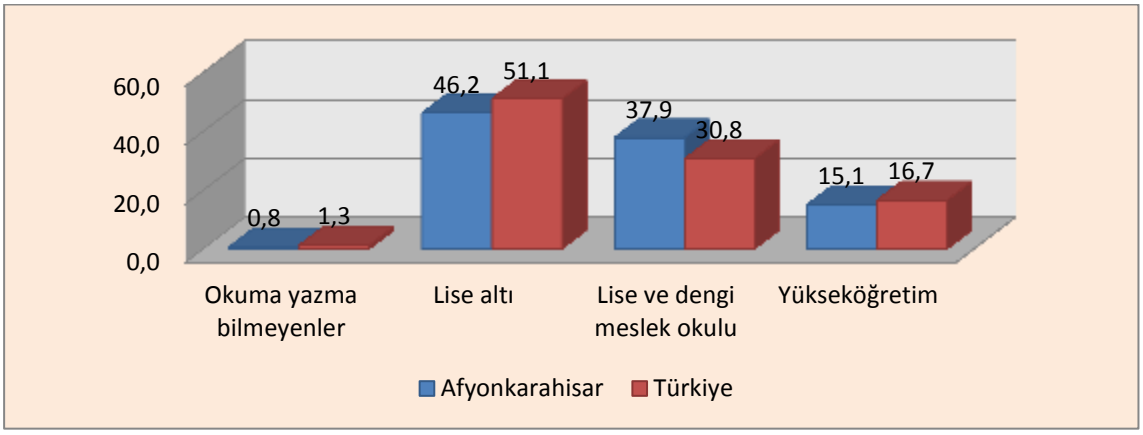

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı öğrenim durumlarına göre işkura yapılan başvuru[14] dağılıma bakıldığında hem ilde hem de Türkiye'de lise altı eğitimliler en fazla orana sahiptir. İlde yüzde 46,2 olan bu oran Türkiye'de yüzde 51,1'dir. Lise altı eğitimlilerden sonra eğitim düzeyi artıkça işkura yapılan başvurunun azaldığı görülmektedir.2012 yılı Afyonkarahisar ilinde cinsiyet kırılımı incelendiğinde hem erkek toplam

[14] Başvuru: İş arayanların gereksinimlerinin karşılanması için internet üzerinden ya da Kurum İl Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaat, İŞKUR, 2012 İstatistik Yıllığı

başvurunun (13.139) hem de kadın toplam başvurunun (4974) çoğuluğunu lise altı eğitimliler oluşturur.

Tablo 24: Mesleklere Göre Başvuruların Dağılımı, 2012

Meslekler	Afyonkarahisar	Meslekler	Türkiye
Beden İşçisi (Genel)	25,3	Beden İşçisi (Genel)	24,9
Beden İşçisi (Temizlik)	3,1	Büro Memuru (Genel)	4,4
Temizlik Görevlisi	2,9	Beden İşçisi (Temizlik)	3,8
Büro Memuru (Genel)	2,9	Temizlik Görevlisi	2,3
Şoför-Yük Taşıma	2,8	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,1
Çağrı Merkezi Görevlisi	2,6	Sekreter	1,6
Haberci	1,9	Şoför-Yük Taşıma	1,5
Tren Teşkil İşçisi	1,9	Ön Muhasebeci	1,3
Satış Elemanı (Tanıtım)	1,9	Garson (Servis Elemanı)	1,2
Sekreter	1,8	Muhasebeci	1,1
Ön Muhasebeci	1,6	Şoför (Yolcu Taşıma)	0,9
Garson (Servis Elemanı)	1,5	Aşçı	0,9
Orman İşçisi	1,4	Güvenlik Görevlisi	0,9
Şoför-İtfaiye Aracı	1,4	Bilgisayar İşletmeni	0,9
Müşteri Temsilcisi	1,4	Kasiyer	0,8
Mermer İşçisi	1,2	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	0,8
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	1,2	Çaycı	0,8
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,2	Makineci (Dikiş)	0,8
Beden İşçisi (İnşaat)	1,1	Beden İşçisi (İnşaat)	0,8
Bilgisayar Operatörü	0,9	Büro İşçisi	0,7

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı Türkiye ve Afyonkarahisar ilinde toplam başvurunun en fazla olduğu ilk 20 meslek ele alınmıştır.Türkiye'de toplam başvurunun (2.296.325) büyük çoğunluğunu yüzde 24,9 ile beden işçisi(genel) mesleği oluştururken, ilde de toplam başvurunun (18.113) büyük çoğunluğunu yüzde 25,3 ile yine beden işçisi(genel) mesleği oluşturur. Afyonkarahisar ilinde ilk 20 meslek toplam başvuruların yüzde 60'dır.

2013 yılı Ocak-Eylül arası derlenen işkur verilerine göre; Afyonkarahisar ilinde toplam başvuru yapılan ilk meslek 2012 yılı gibi yüzde 16,3 ile beden işçisi(genel) 'dir. Bunu yüzde 7,5 ile temizlik görevlisi mesleğine yapılan başvuru izler.Türkiye'de ise 2013 verilerine göre toplam başvurunun en fazla olduğu meslek yüzde 20,7 ile grafik teknisyeni ile yüzde 4,2 ile tren teşkil işçisi mesleğidir. Türkiye'de beden işçisi mesleğine yapılan başvuru 2012 yılına göre oldukça azalmıştır.

Grafik 32: Cinsiyete Göre Yapılan Başvuru, 2012

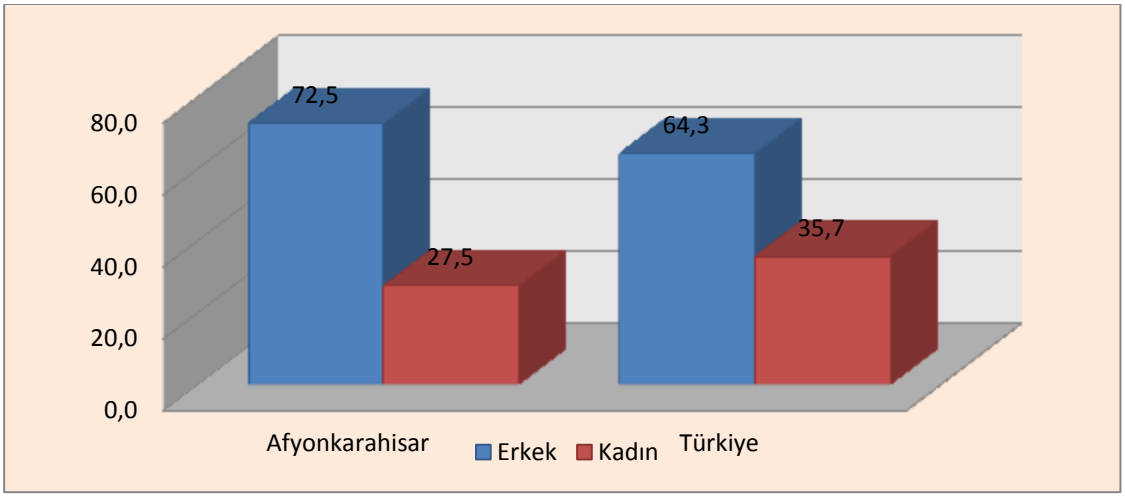

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı işkura yapılan cinsiyete göre başvurularda ildeki erkek başvuru oranı yüzde 72,5 ile Türkiye ortalamasının üzerinde, kadın başvuru oranı ise yüzde 27,5 ile Türkiye ortalamasının altındadır.

2013 yılı Ocak-Eylül arası yapılan başvurularda ildeki (15.451 başvuru) erkek başvuru oranı yüzde 71,5 ile yüzde 63,7 olan Türkiye (1.849.716 başvuru) ortalamasının üzerinde, kadın başvuru oranı yüzde 28,5 ile yüzde 36,3 olan Türkiye ortalamasının altında kalıp 2012 yılı ile benzer bir örüntüye sahiptir.

Grafik 33: Yıllar İtibariyle Kayıtlı İşsiz Sayısı , (2008-2012)

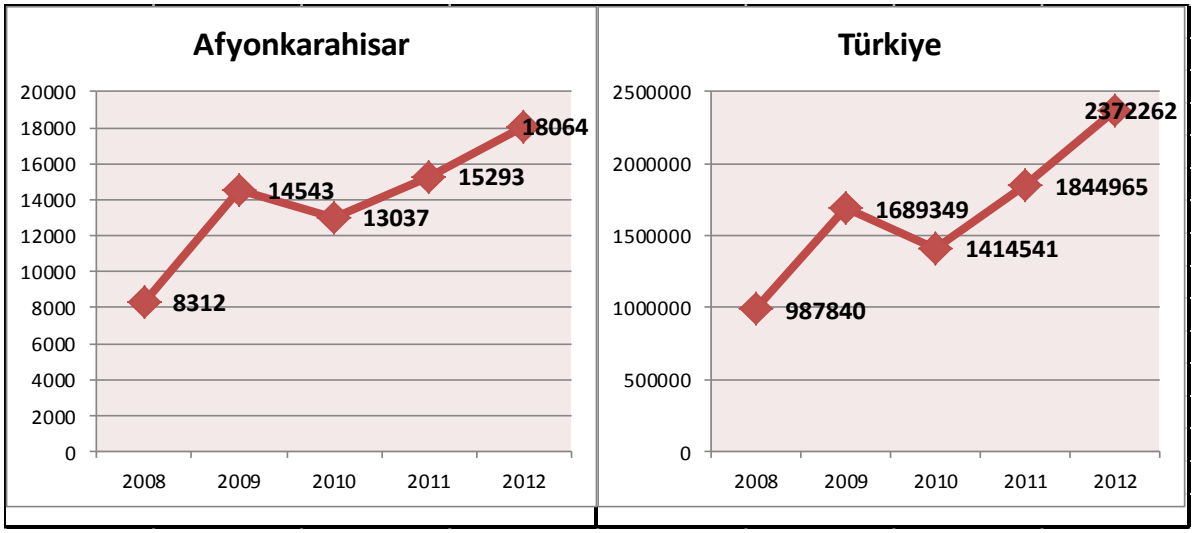

Kaynak:İŞKUR

Afyonkarahisar ili ve Türkiye genelinde 2008 – 2012 yılları arası işkurdaki kayıtlı işsiz sayısı dikkkate alındığında grafikteki iniş çıkışların benzer olduğu dikkat çekmektedir. Yıllar itibariyle İşkura yapılan başvurularla kayıtlı işsizleri kıyasladığımızda aynı kırılımların olduğunu görmekteyiz. Afyonkarahisar ilinde 2012 yılı toplam kayıtlı işsizlerin(18.064 işsiz) yüzde 68,4'ünü erkek kayıtlı işsiz, yüzde 31,6'sını kadın kayıtlı işsiz oluştururken ;Türkiye toplam kayıtlı işsizin (2.372.262) yüzde 60,4'ünü erkek, yüzde 39,6'sını kadın kayıtlı işsiz oluşturur.

2013 yılı Ocak-Eylül arası Afyonkarahisar ilinde 10.565'i erkek , 5.233'ü kadın olmak üzere 15798 kayıtlı işsiz varken; Türkiye genelinde bu sayı 2.454.024'ü bulmaktadır.

Grafik 34: Öğrenim Durumuna Göre Kayıtlı İşsiz , 2012

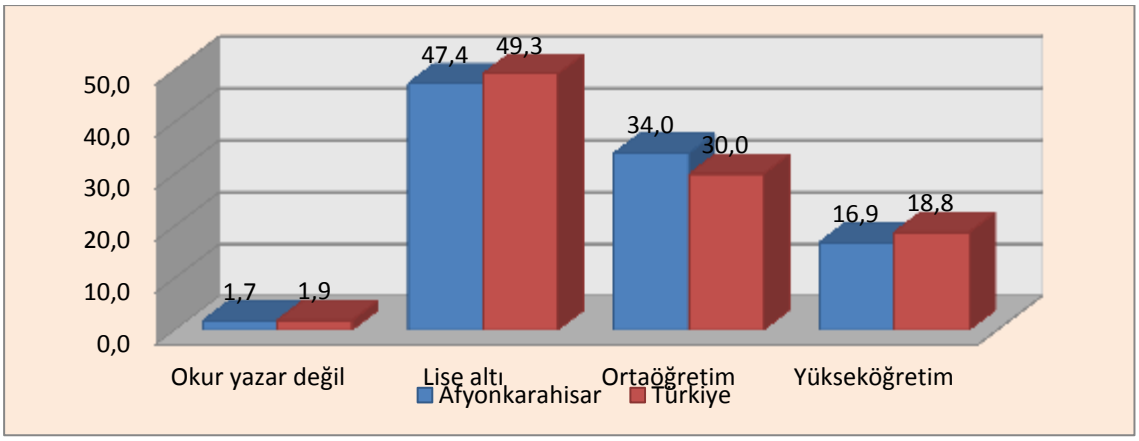

Kaynak:İŞKUR

2012 işkur verilerine göre öğenim durumlarına göre kayıtlı işsizlerin büyük çoğunluğu Afyonkarahisar ilinde ve Türkiye genelinde lise altı eğitimlilerdir. Bu oran Türkiye'de yüzde 49,3 iken ilde yüzde 47,4'tür. Eğitim seviyesi artıkça kaytlı işsiz sayısında azalma olduğu görülmektedir.

2013 Ocak-Eylül arası veriler incelendiğinde hem ilde hem de Türkiye de kayıtlı işsiz oranı en fazla lise altı eğitimlilerdedir.

Grafik 35: Yaş Grubuna Göre Kayıtlı İşsiz Dağılımı , 2012

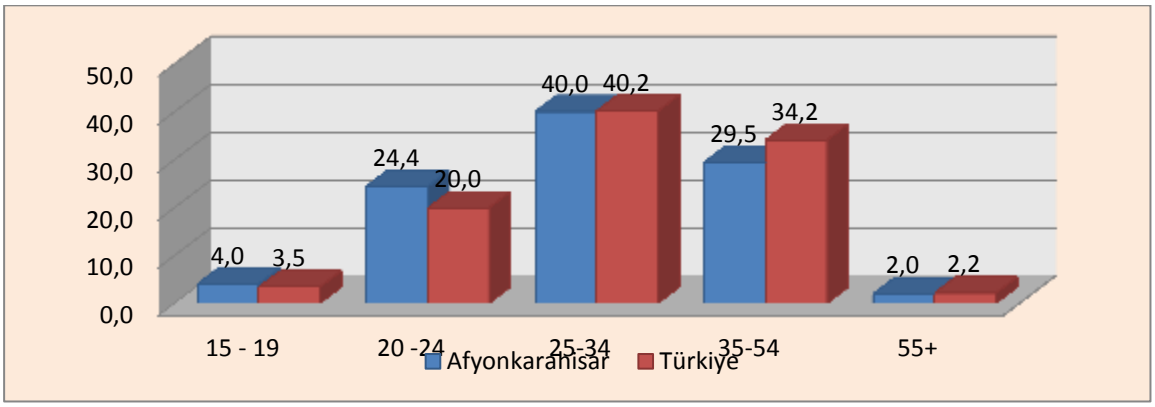

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı yaş grubuna göre kayıtlı işsiz dağılımına göre Afyonkarahisar ilinde de Türkiye'de de biribirine yakın oranla en fazla 25-34 yaş grubuna aittir.Bunu Türkiye'de yüzde 34,2, Afyonkarahisar 'da yüzde 29,5 ile 35-54 yaşa grubu izler.

2013 yılı Ocak-Eylül arasında yaş grubuna göre kayıtlı işsiz oranları hem Türkiye'de hem de ilde en fazla 25-34 yaş grubundadır. Bunu sırasıyla 35- 54 yaş grubu ve 20 24 yaş grubu takip etmektedir.

Grafik 36: Bekleme Sürelerine Göre Kayıtlı İşsiz Dağılımı , 2012

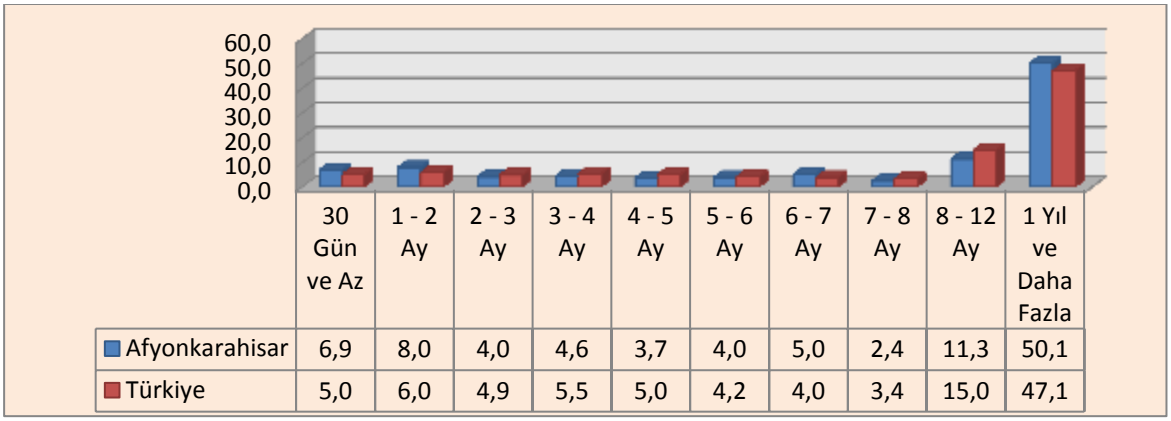

	30 Gün ve Az	1 - 2 Ay	2 - 3 Ay	3 - 4 Ay	4 - 5 Ay	5 - 6 Ay	6 - 7 Ay	7 - 8 Ay	8 - 12 Ay	1 Yıl ve Daha Fazla
Afyonkarahisar	6,9	8,0	4,0	4,6	3,7	4,0	5,0	2,4	11,3	50,1
Türkiye	5,0	6,0	4,9	5,5	5,0	4,2	4,0	3,4	15,0	47,1

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı bekleme sürelerine göre kayıtlı işsizler oranları değerlendirildiğinde ilde ve Türkiye genelinde 1 yıl ve daha fazla süreleri bekleyen kayıtlı işsiz daha fazladır.

2013 yılı Ocak-Eylül verilerine göre hem ilde hem Türkiye'de 1 yıl ve daha fazla bekleyen kayıtlı işsiz oranı en fazladır. Bu oran Türkiye'de yüzde 56,5 iken Afyonkarahisar'da yüzde 53,3'tür.

Tablo 25: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Dağılımı , 2012

Meslekler	Afyonkarahisar	Meslekler	Türkiye
Beden İşçisi (Genel)	24,7	Beden İşçisi (Genel)	24,5
Büro Memuru (Genel)	5,0	Büro Memuru (Genel)	6,0
Beden İşçisi (Temizlik)	4,0	Beden İşçisi (Temizlik)	3,9
Şoför-Yük Taşıma	3,0	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,0
Temizlik Görevlisi	2,9	Sekreter	1,9
Sekreter	2,2	Temizlik Görevlisi	1,9
Satış Elemanı (Tanıtım)	1,9	Ön Muhasebeci	1,6
Ön Muhasebeci	1,9	Şoför-Yük Taşıma	1,5
Haberci	1,5	Muhasebeci	1,3
Garson (Servis Elemanı)	1,5	Bilgisayar İşletmeni	1,1
Tren Teşkil İşçisi	1,3	Garson (Servis Elemanı)	1,1
Çağrı Merkezi Görevlisi	1,2	Aşçı	1,0
Bilgisayar Operatörü	1,2	Şoför (Yolcu Taşıma)	0,9
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	1,2	Çaycı	0,9
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,1	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	0,8
Şoför-İtfaiye Aracı	1,0	Beden İşçisi (İnşaat)	0,8
Orman İşçisi	0,9	Büro İşçisi	0,7
Kasiyer	0,8	Kasiyer	0,7
Çaycı	0,8	Makineci (Dikiş)	0,7
Bilgisayar İşletmeni	0,8	Aşçı Yardımcısı	0,6

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı Türkiye ve Afyonkarahisar ilinde toplam kayıtlı işsizin fazla olduğu ilk 20 meslek ele alınmıştır. Hem Türkiye'de hem ilde kayıtlı işsizin en fazla olduğu ilk 3 meslek aynıdır. Bu meslekler

sırasıyla; ilde yüzde 24,7, Türkiye'de yüzde 24,5 ile beden işçisi(genel); ilde yüzde 5, Türkiye'de yüzde 6 ile büro memuru; ilde yüzde 4, Türkiye'de yüzde 3,9 ile beden işçisi(temizlik) mesleğidir.

2013 yılında işkurdan derlenen verilere göre Afyonkarahisar'da kayıtlı işsizin en fazla olduğu ilk 5 meslek sırasıyla; beden işçisi(genel), temizlik görevlisi, büro memuru(genel), şoför(yük taşıma), beden işçisi(temizlik) 'dir. Türkiye'de kayıtlı işsizin en fazla olduğu ilk 5 meslek ise; danışma ve bagaj hizmetleri elemanı (belboy), güvenlik görevlisi, tarım işçisi, parke ve bordür taşı imal işçisi, su arıza işçisi'dir.

Grafik 37: Yıllar İtibariyle Açık İş Sayısı ,(2004- 2012)

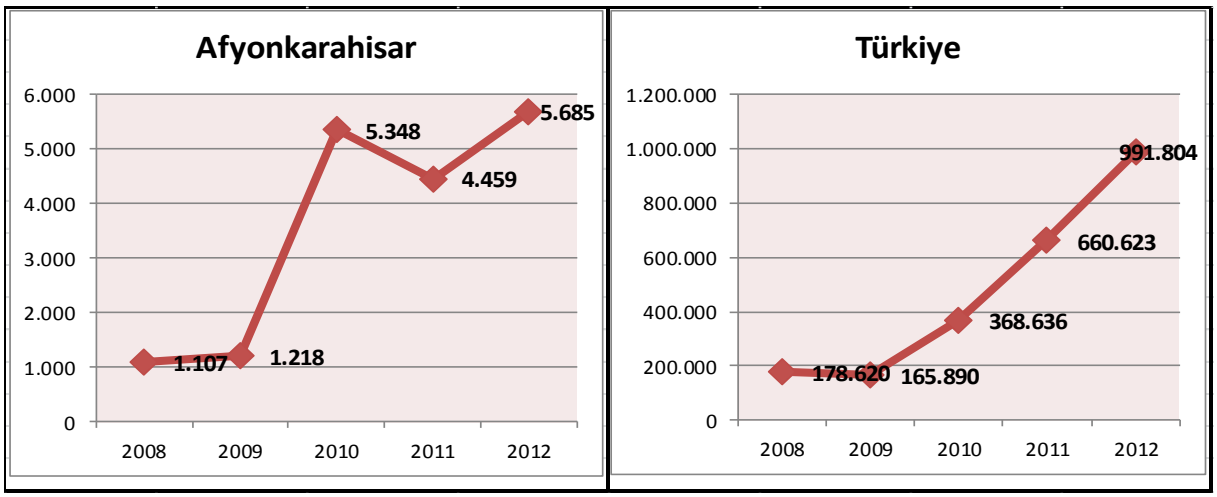

Kaynak:İŞKUR

2004-2012 yılları arasında işkur tarafından alınan açık işler irdelendiğinde Afyonkarahisar ilinde 2009'dan sonra büyük bir artışın olduğu gözlenmektedir. İlde 2010 yılında işkura yapılan 'başvuru' ve işkur tarafından kayıt altına alınan 'işsiz' sayısındaki düşüşe rağmen alınan 'açık iş'in yüksek seyretmesi dikkat çekmektedir. Türkiye'de alınan açık iş ise 2009 yılından itibaren sürekli bir artış göstermektedir.

2013 Ocak-Eylül işkur verilerine göre Afyonkarahisar ilinde alınan açık iş sayısı 7.756 ,Türkiye'de ise alınan açık iş 1.113.024'tür.

Grafik 38:.Alınan Açık İş Oranı ,2012

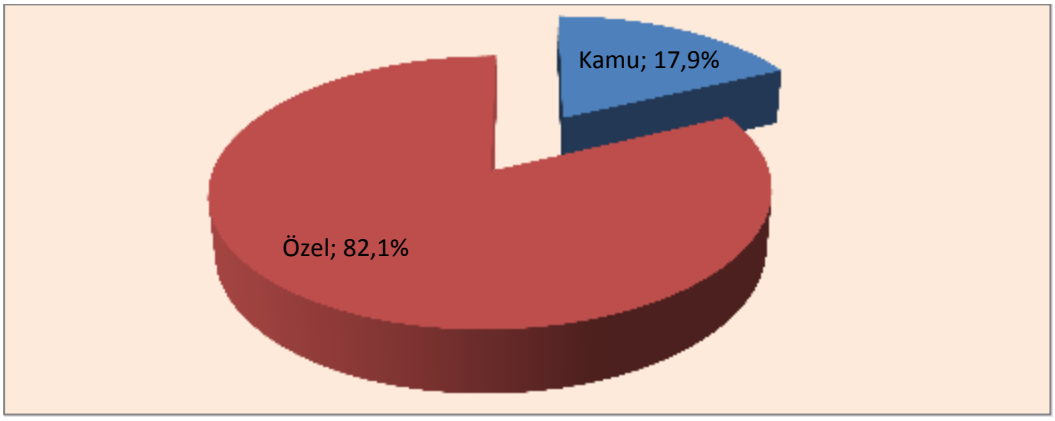

Kaynak:İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde 2012 İşkur verilerine göre 5.685 açık iş kaydedilmiştir. Bunların yüzde 82,1 'ini özel sektör, yüzde 17,9'unu kamu sektörü oluşturmaktadır. Türkiye'de de 2012 yılı alınan açık işlerin (991.804) büyük çoğunluğunu yüzde 85,8'lik bir oran ile özel sektör oluştururken, yüzde 14,2 ile kamu sektörü oluşturur. Özel sektörden alınan açık iş her zaman kamu sektöründen daha fazladır. Buna göre 2013 yılında alınan açık işlerde de aynı durum söz konusudur. Afyonkarahisar'da özel sektörden alınan açık iş oranı yüzde 94' 2 iken, Türkiye'de özel sektörden alınan açık iş oranı yüzde 94,8'dir.

Tablo 26: Mesleklere Göre Alınan Açık İş,2012

Meslekler	Afyonkarahisar	Meslekler	Türkiye
Beden İşçisi (Genel)	44,9	Beden İşçisi (Genel)	37,0
Çağrı Merkezi Görevlisi	4,2	Beden İşçisi (Temizlik)	4,9
Mermer İşçisi	3,3	Temizlik Görevlisi	4,4
Temizlik Görevlisi	2,5	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,2
Müşteri Hizmetleri Görevlisi	2,2	Büro Memuru (Genel)	2,1
Ön Muhasebeci	2,0	Güvenlik Görevlisi	2,1
Müşteri Temsilcisi	1,8	Makineci (Dikiş)	1,8
Beden İşçisi (İnşaat)	1,8	Garson (Servis Elemanı)	1,6
Şoför-Yük Taşıma	1,6	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,3
Bahçıvan	1,6	Reyon Görevlisi	1,1
Temizlik Görevlisi (Hastane)	1,6	Kasiyer	1,0
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	1,3	Gaz Altı Kaynakçısı	0,8
Garson (Servis Elemanı)	1,3	Ön Muhasebeci	0,8
Satış Elemanı (Tanıtım)	1,3	Lojistik Elemanı	0,8
Beden İşçisi (Temizlik)	1,2	Şoför-Yük Taşıma	0,8
Güvenlik Görevlisi	1,2	Bulaşıkçı (Stevard)	0,7
Aşçı	1,1	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	0,7
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	0,9	Konfeksiyon İşçisi	0,7
Sekreter	0,8	Aşçı	0,6
Hemşire	0,8	Elektrik Teknisyeni	0,6

Kaynak:İŞKUR

2012 açık işlerin mesleklere göre dağılımına bakılacak olursa; Afyonkarahisar' ilk 20 meslek toplam açık işlerin (5.685) yüzde 77,4'ünü oluştururken(4.400), Türkiye'de ise ilk 20 meslek toplam açık işlerin(991.804) yüzde 65, 9'unu oluşturur(654.012). Alınan açık işin en fazla olduğu meslek hem ilde hem de Türkiye'de beden işçisi mesleğindedir. 2012 yılında beden işçisi mesleği, işkura alınan başvurularda da , işkura kaydedilen kayıtlı işsizlerde de ön plandadır.

2013 Ocak-Eylül verilerine göre hem Türkiye'de hem ilde mesleklere göre alınan açık iş dağılımda en yüksek oran beden işçisi(genel) mesleğindedir.

Grafik 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranı ,2012

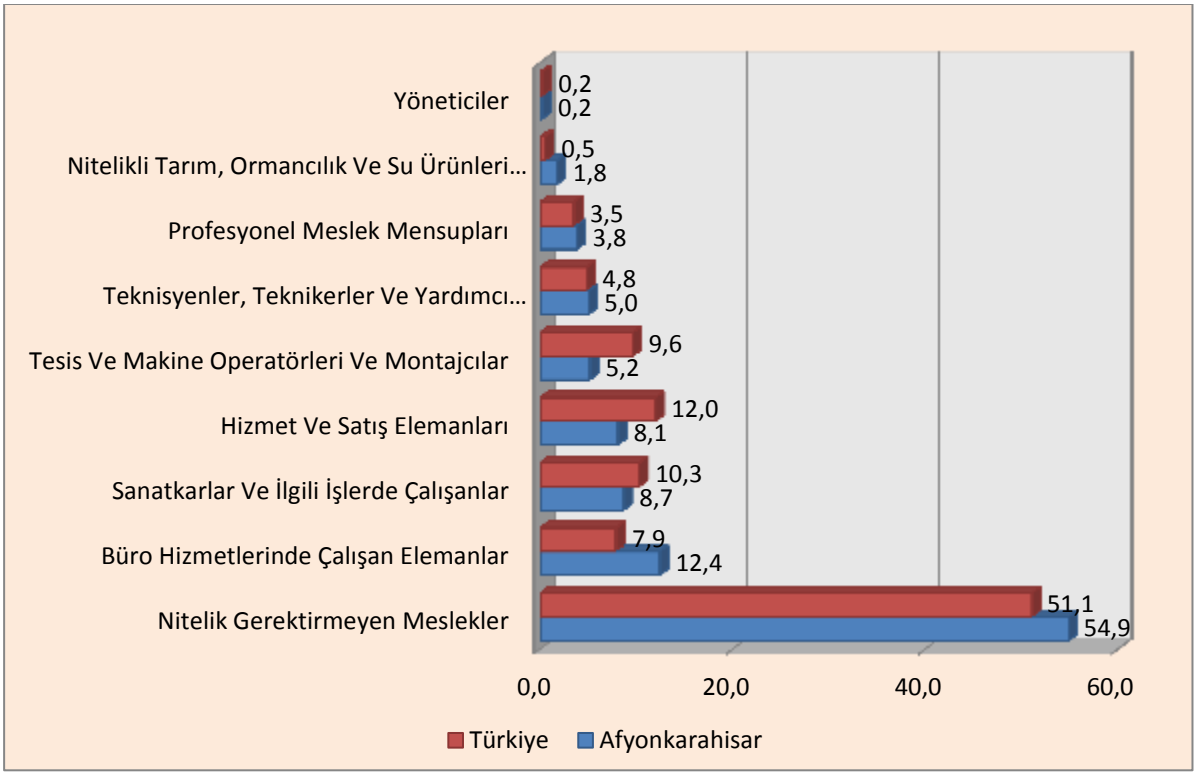

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı meslek gruplarına göre alınan açık iş değerlendirildiğinde; hem Türkiye'de hem Afyonkarahisar'da nitelik gerektirmeyen mesleklerden alınan açık iş en yüksek orana sahiptir. İkinci sırayı Türkiye2de yüzde 12 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubundan alınan açık iş alırken, Afyonkarahisar'da yüzde 12,4 ile büro hizmetlerinde çalışanşar meslek grubundan derlene açık iş alır.

2013 yılı Ocak- Eylül verilerine göre alınan açık iş oranı 2012 yılıyla benzer özellik taşımaktadır. Bu yılda meslek gruplarına göre alınan açık iş oranı Türkiye'de ve ilde en fazla nitelik gerektirmeyen meslek grubundadır.

Grafik 40: İktisadi Faaliyetlere Göre Açık İş Oranı ,2012

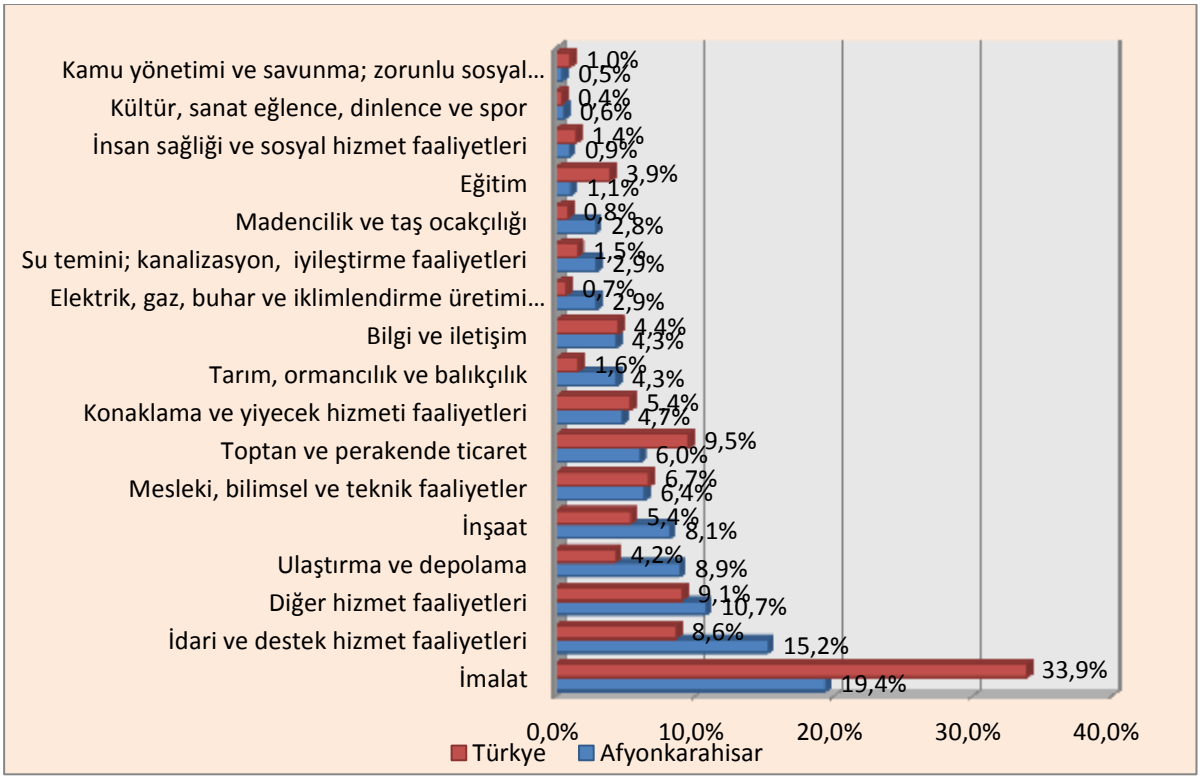

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı iktisadi faaliyetlere göre açık iş oranı Afyonkarahisar'da ve Türkiye'de en fazla İmalat sektöründedir.İmalat sektörü ilde 5.685 açık işin yüzde 19,4'ünü oluştururken, Türkiye'de yüzde 33,9'unu oluşturur.

2013 yılı işkur verilerine göre alına açık iş oranının en fazla olduğu iktisadi faaliyet kolu hem ilde hem de Türkiye'de imalat sektöründedir. İlde alınan 7.756 açık işin yüzde 29,4'ünü imalat sektörü oluştururken, Türkiye'de alınan 1.113.024 açık işin yüzde 35,7'sini oluşturur.

Grafik 41: Sosyal Durumlarına Göre Açık İş Oranı ,2012

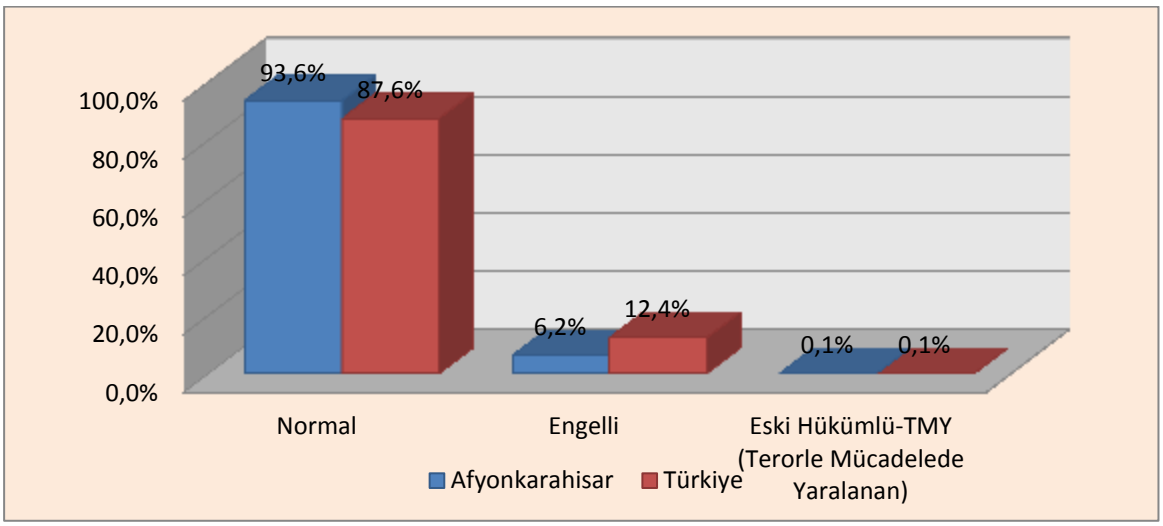

Kaynak:İŞKUR

2012 yılı işkur verilerine göre Afyonkarahisar'da her 100 açık işin 94'ü normal statüde, 6'sı engelli statüsünde açılmaktadır. Türkiye'de ise her 100 açık işin 88'i normal, 12'si engelli sıtatüsünde açılmaktadır.

2013 işkur verilerine göre ilde her alınan 100 açık işin 98'i normal, 2'si engelli statüsünde; Türkiye'de her alınan 100 açık işin 91'i normal, 9'u engelli statüsünde açılmaktadır.

Grafik 42: Yıllar itibariyle işe yerleştirme , (2008 – 2012)

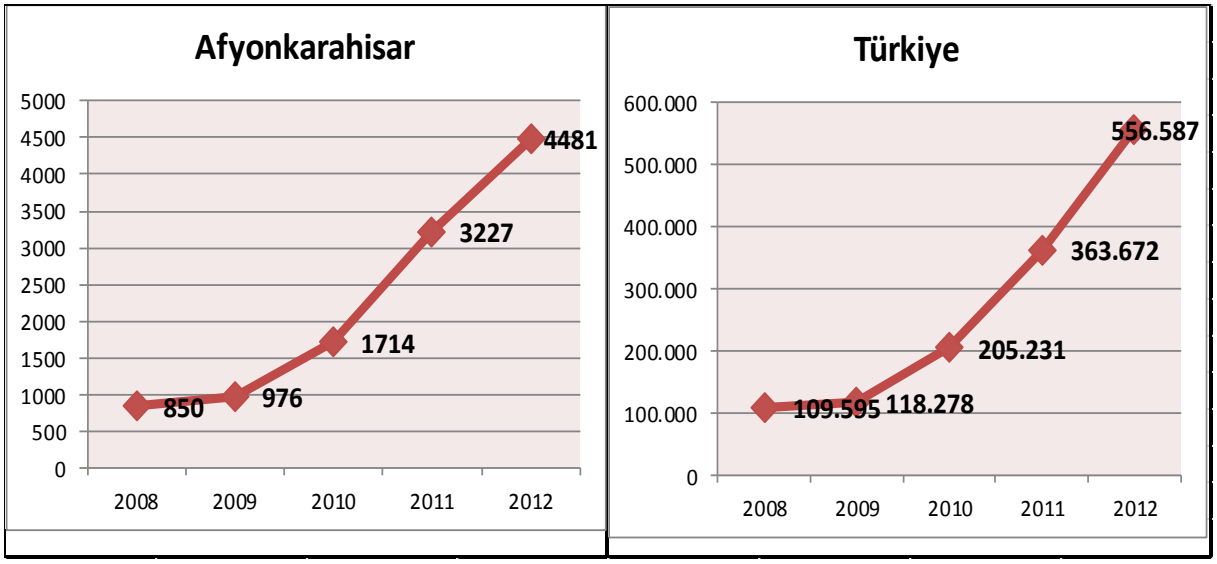

Kaynak: İŞKUR

2008 – 2012 Afyonkarahisar ve Türkiye'nin işe yerleştirme sayıları incelendiğinde hem ilde hem Türkiye'de 2008'den itibaren sürekli bir artış gözlenmektedir.

2013 yılı Ocak – Eylül İşkur verilerine göre ise ilde toplam 5.488 olan işe yerleştirmenin yüzde 23,7'sini kadınlar oluştururken, yüzde 76,3'ünü erkekler oluşturmaktadır. Türkiye'de ise 539.193 olan işe yerleştirmenin yüzde 29,8'ini kadınların, yüzde 70,2'sini erkeklerin oluşturduğu göze çarpmaktadır.

Grafik 43: İşe Yerleştirme Oranı, 2012,%

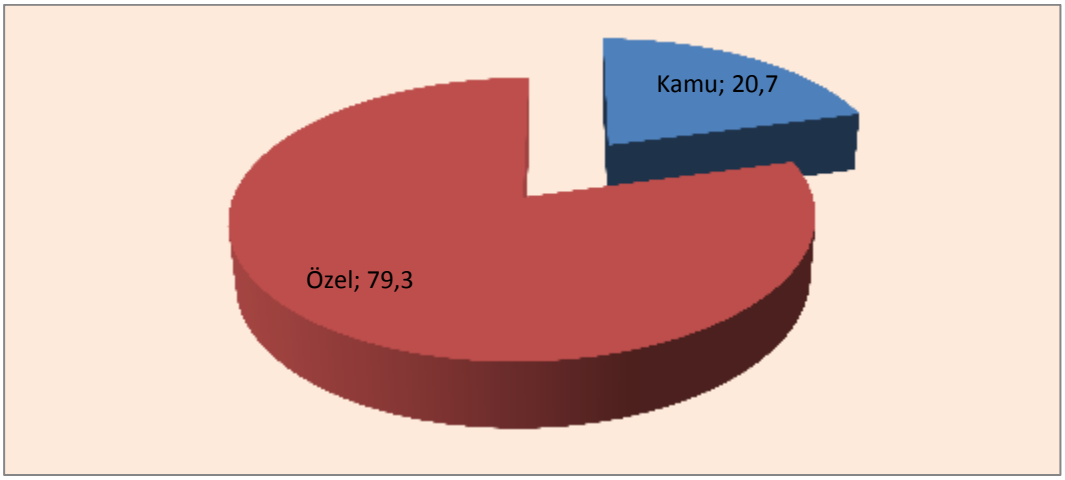

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar'da 2012 yılı işe yerleştirme oranları incelendiğinde toplam işe yerleştirmenin(4.481) yüzde 79,3'ünü özel sektördeki işe yerleştirmeler oluştururken, yüzde 20,7'sini ise özel sektördeki işe yerleştirmeler oluşturur. İlde işe yerleştirmeyi cinsiyet bazında değerlendirecek olursak; erkek işe yerleştirme oranı yüzde 75 , kadın işe yerleştirme oranı yüzde 25'dir.

Türkiye'de 2012 yılı toplam işe yerleştirmenin(556.587) yüzde 75,3'ü özel sektörden işe yerleşenler, yüzde 24,7'si kamu sektöründen işe yerleşenler olarak kaydedilmiştir. Cinsiyet bazında değerlendirdiğimizde Türkiye 'de erkek işyerleştirme oranı yüzde 70, kadın işe yerleştirme oranı ise yüzde 30'dur.

2013 işkur verilerine göre Afyonkarahisar'da toplam işe yerleştirmenin (5.488) yüzde 93,7'sini özel sektörden işe yerleşenler, yüzde 6,3'ünü kamudan işe yerleşenler oluşturur. Türkiye genelinde ise toplam işe yerleştirmenin (539.193) yüzde 89,7'sini özel sektörden işe yerleşenler oluştururken yüzde 10,3'ünü kamu sektöründen işe yerleşenler oluşturur.

Grafik 44: Öğrenim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%

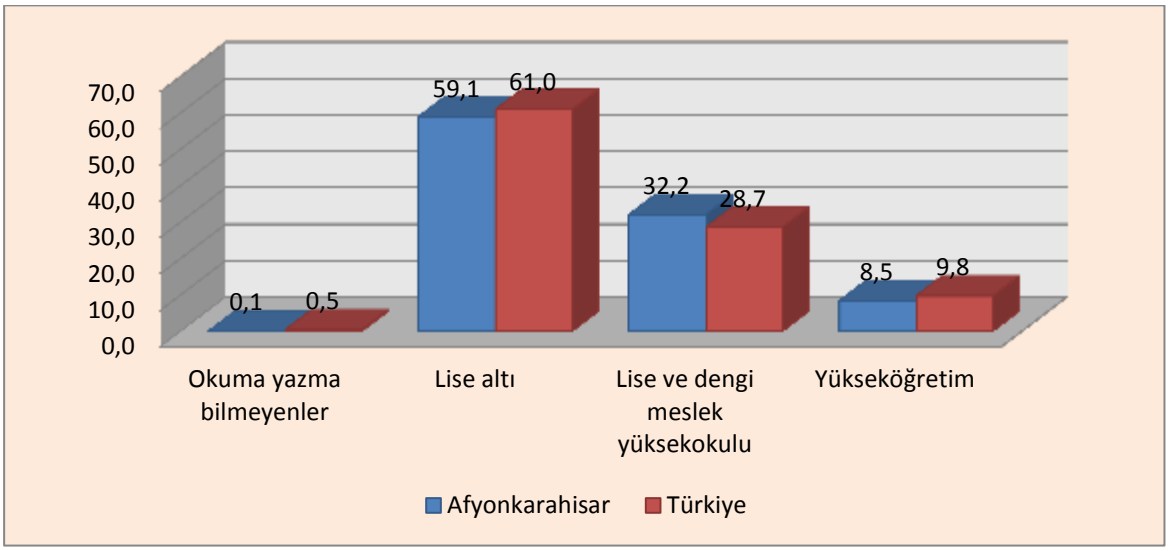

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı öğrenim durumuna göre işe yerleştirme oranları incelendiğinde hem Türkiye'de hem de Afyonkarahisar'da işe yerleştirmenin en fazla lise altı eğitimlilerde olduğu görülmektedir.İlde her 100 işe yerleşenden 59'u, Türkiye'de 61' i lise altı eğitimlidir. Bunu ilde her 100 işe yerleşenden 32'si, Türkiye'de 29'u lise ve dengi meslek yüksekokulunu bitirenler takip etmektedir.

2013 işkur verilerine göre hem ilde hem Türkiye işe yerleştirme oranlarında ilk sırayı lise altı eğitimliler alırken, ikinci sırayı ise lise ve dengi meslek yüksekokulunu bitirenler alır.

Tablo 27: Mesleklere Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%

Meslekler	Afyonkarahisar	Meslekler	Türkiye
Beden İşçisi (Genel)	51,3	Beden İşçisi (Genel)	41,3
Çağrı Merkezi Görevlisi	5,1	Beden İşçisi (Temizlik)	6,7
Müşteri Hizmetleri Görevlisi	2,7	Temizlik Görevlisi	5,3
Temizlik Görevlisi	2,7	Güvenlik Görevlisi	2,4
Mermer İşçisi	2,6	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,1
Beden İşçisi (İnşaat)	2,2	Büro Memuru (Genel)	1,5
Müşteri Temsilcisi	2,2	Reyon Görevlisi	1,5
Bahçıvan	1,8	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,5
Şoför-Yük Taşıma	1,6	Makineci (Dikiş)	1,5
Temizlik Görevlisi (Hastane)	1,5	Kasiyer	1,2
Güvenlik Görevlisi	1,5	Lojistik Elemanı	1,1
Beden İşçisi (Temizlik)	1,2	Garson (Servis Elemanı)	1,1
Ön Muhasebeci	1,0	Konfeksiyon İşçisi	0,9
Hemşire	1,0	İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	0,7
Şoför (Yolcu Taşıma)	0,9	Şoför-Yük Taşıma	0,6
Garson (Servis Elemanı)	0,9	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	0,5
Çocuk Bakıcısı	0,8	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	0,5
Aşçı	0,8	Gaz Altı Kaynakçısı	0,5
Satış Elemanı (Tanıtım)	0,8	Beden İşçisi (İnşaat)	0,5
Orman İşçisi	0,7	Ön Muhasebeci	0,5

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı mesleklere göre işe yerleştirme oranları incelendiğinde Afyonkarahisar ve Türkiye'de en fazla işe yerleştirme beden işçisi(genel) mesleğindedir. İlde yüzde 5,1 ile çağrı merkezi mesleğinde işe yerleştirme ikinci sırayı alır. 2012 yılı ilde mesleklere göre alınan açık iş ile işe yerleştirme oranları doğru orantılıdır. Alınan açık iş en fazla beden işçisi mesleğinde ve çağrı merkezi görevlisi mesleğindedir.

2013 işkur verilerine göre işe yerleştirme oranı 2012 gibi hem ilde hem de Türkiye'de beden işçisi mesleğindedir.

Grafik 45: Meslekler Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%

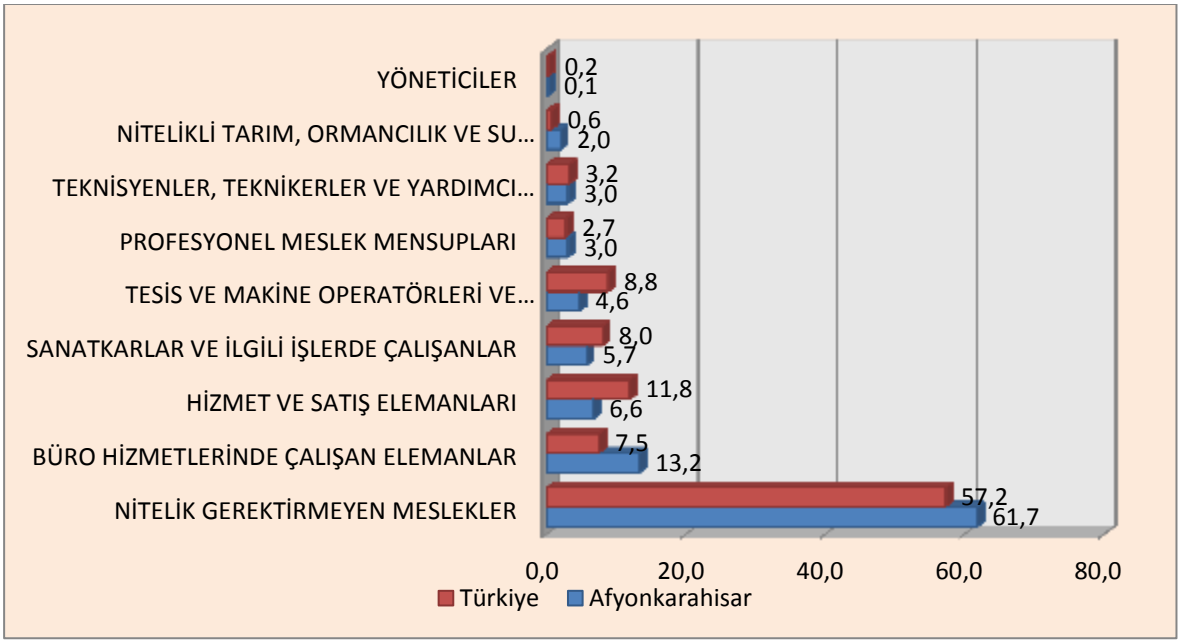

Kaynak: İŞKUR

2012 yılında meslek gruplarına göre işe yerleştirme oranları incelendiğinde ilde her 100 işe yerleştirmenin 62'si nitelik gerektirmeyen meslek grubunda, 13'ü büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubunda , 7'si ise hizmet ve satış elemanları meslek grubunda yer alır. Türkiye'de ise işe yerleştirmeyi en fazla yüzde 57 ile nitelik gerektirmeyen meslek grubunda çalışanlar oluşturur.

2013 işkur verileri incelendiğinde meslek gruplarına göre işe yerleştirme oranı 2012 yılına benzer özellik taşımaktadır. 2013 yılında ilde ve Türkiye'de en fazla işe yerleştirme oranı nitelik gerektirmeyen meslek grubuna aittir.

Grafik 46: İktisadi Faaliyetlere Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%

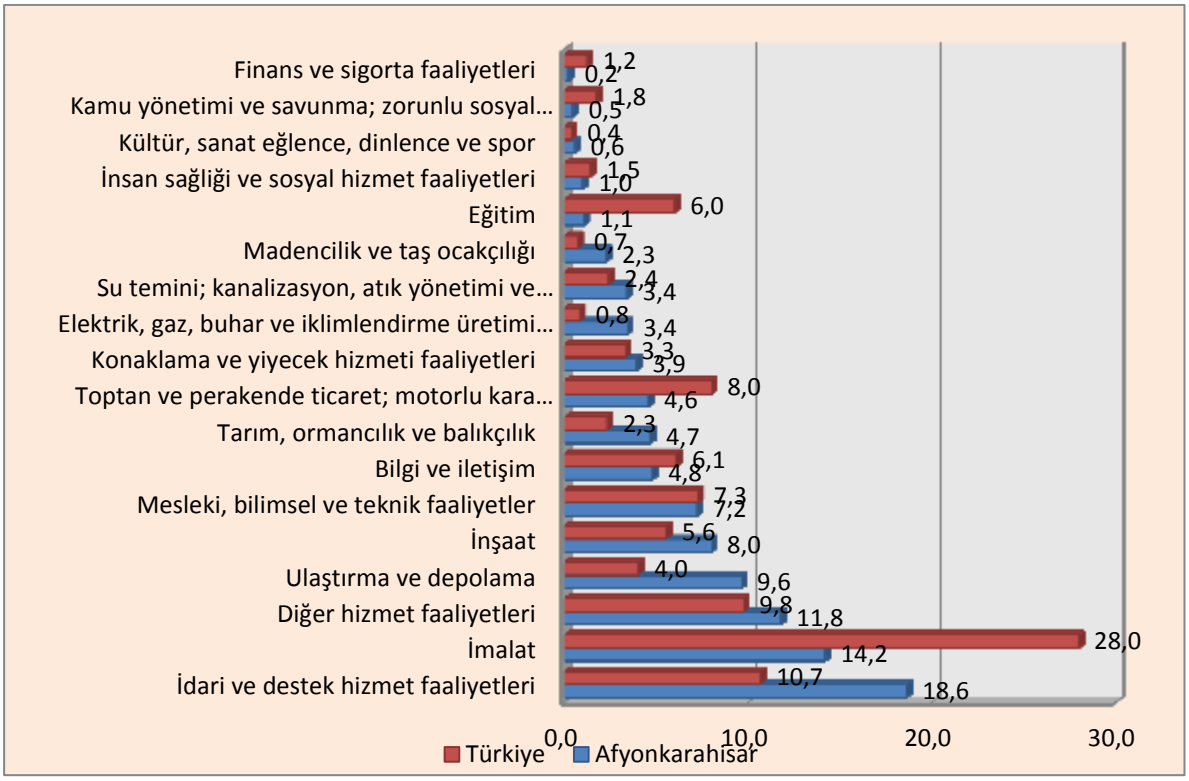

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı iktisadi faaliyetlere göre işe yerleştirme oraanları değerlendirildiğinde ilde ve Türkiye genelindeki farklılık dikkat çekmektedir.İlde işe yerleştirme en fazla yüzde 18,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetlerinde, Türkiye'de ise yüzde 28 ile imalat sektöründedir.

2013 işkur Ocak-Eylül verilerine göre ise ne fazla işe yerleştirme hem ilde hem de Türkiye'de imalat sektöründedir.

Grafik 47: Sosyal Durumlara Göre İşe Yerleştirmeler,2012,%

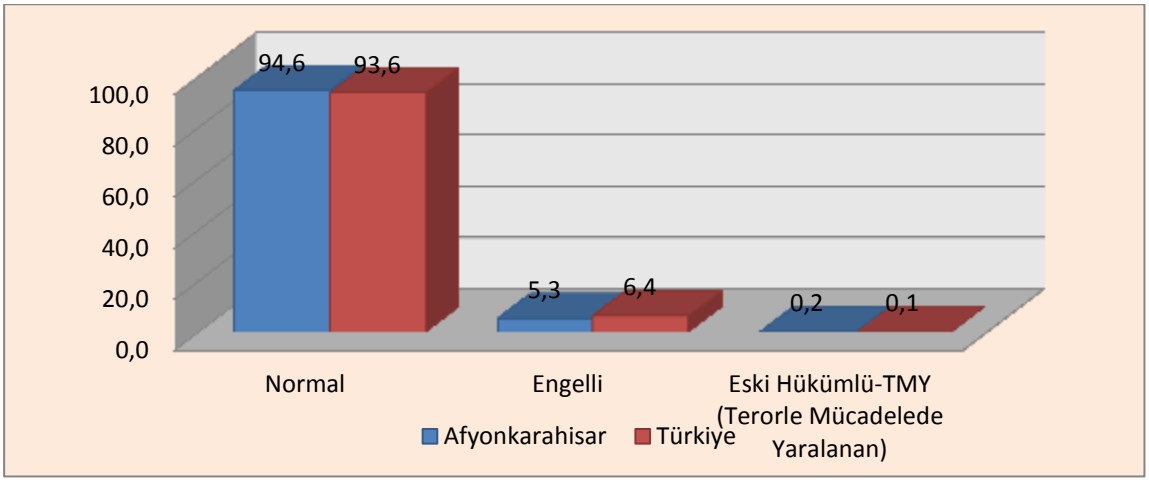

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı sosyal durumlarına göre işe yerleştirmeler incelendiğinde, Türkiye'de her 100 işe yerleştirmenin 94'ü normal statüde, 6'sı engelli statüdedir. Afyonkarahisar'da ise her 100 işe yerleştirmenin 95'i normal statüde, 5'i engelli statüsünde açılmaktadır.

2013 yılı verilerine göre Türkiye'de toplam işe yerleştirmenin(539193) yüzde 94,9'u normal statüde, yüzde 5,1'i engelli statüdedir. İlde toplam işe yerleştirmeninin(5488) yüzde 98,8'i normal statüde, yüzde 1,1'i engelli statüde açılmaktadır.

Grafik 48: Afyonkarahisar Kurs Türlerine Göre Katılan ve Açılan Kurs,2012,%

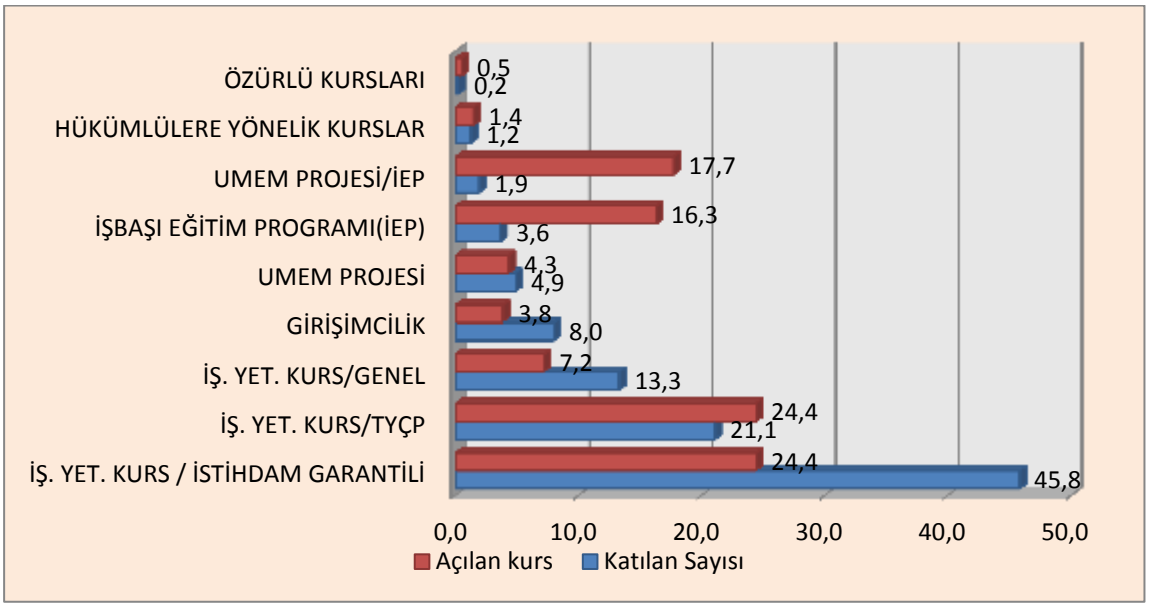

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı Afyonkarahisar'da kurs türlerine göre açılan kurs sayısı 209'dur. Katılımcı sayısı ise 2.611'dir. Toplam açılan kursların yüzde 24,4'ünü istihdam garantili işgücü yetiştirme kursları ve toplum yararına çalışma programları oluşturur. Bunu yüzde 17,7 ile Umem Projesi /İEP, yüzde 16,3 ile işbaşı eğitim programları izlemektedir. Toplam katılımcı sayısının ise büyük çoğunluğunu yüzde 45,8 ile istihdam garantili işgücü yetiştirme kursları oluşturur. Bunu yüzde 21,1 ile işgücü yetiştirme kursu/ TYÇP takip etmektedir.

Türkiye genelinde ise kurs türlerine göre açılan 27.351 kurs ve 464.645 kişi katılımcı vardır.

2013 Ocak-Eylül verilerine göre Türkiye'de toplam 28.618 kurs açılırken ilde bu sayı 117'dir. Türkiye' açılan kurslara katılan sayısı 277.029 iken, ilde 1308 katılımcı vardır.

Grafik 49:Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları,2012,%

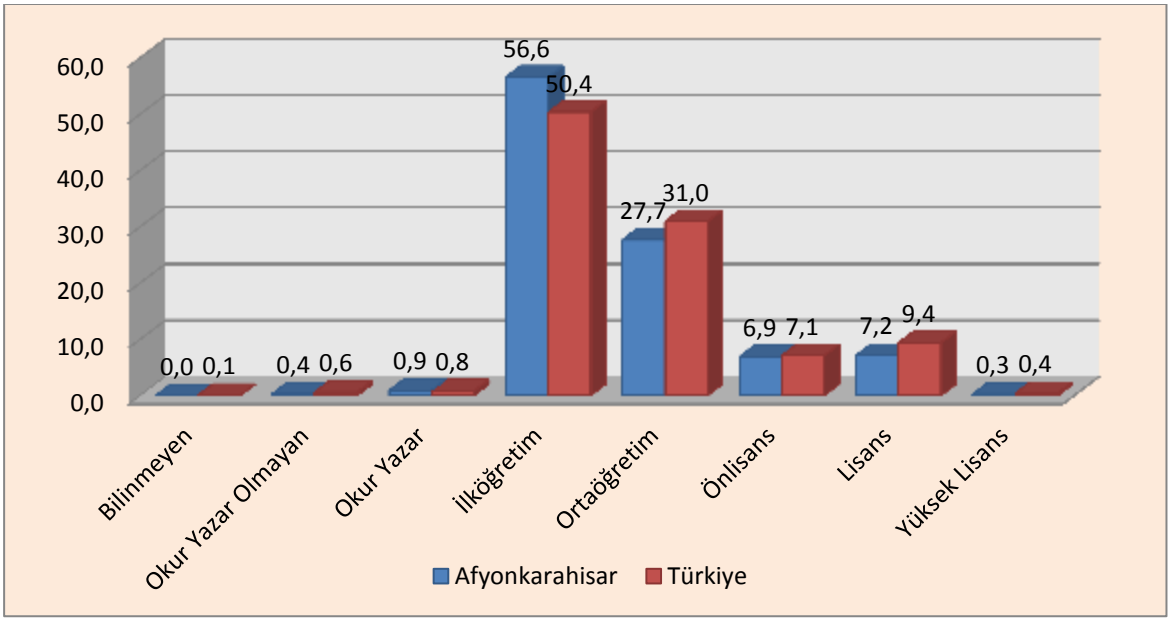

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı öğrenim durumlarına göre işsizlik ödeneği başvuruları incelendiğinde Türkiye'de ve Afyonkarahisar'da en fazla başvuru ilköğretim mezunlarına aittir.İkinci sırayı ise ortaöğretim mezunları alır.İlde toplam işsizlik ödeneğine başvuran kişi sayısı 3098 iken, Türkiye'de ise 609.245 kişidir.

2013 yılı Ocak-Eylül verilerine göre Afyonkarahisar'da işsizlik ödeneği başvurusu yapan kişi sayısı 1965 kişidir. İşsizlik ödeneğine başvuranların yüzde 57,2'sini ilköğretim mezunları oluştururken, yüzde 25,7'sini ortaöğretim mezunları oluşturmaktadır. 2013 verilerine göre Türkiye'de işsizlik ödeneğine başvuran kişi sayısı 311.971'dir.

Grafik 50: İşsizlik Ödeneği Başvuruları,2012,%

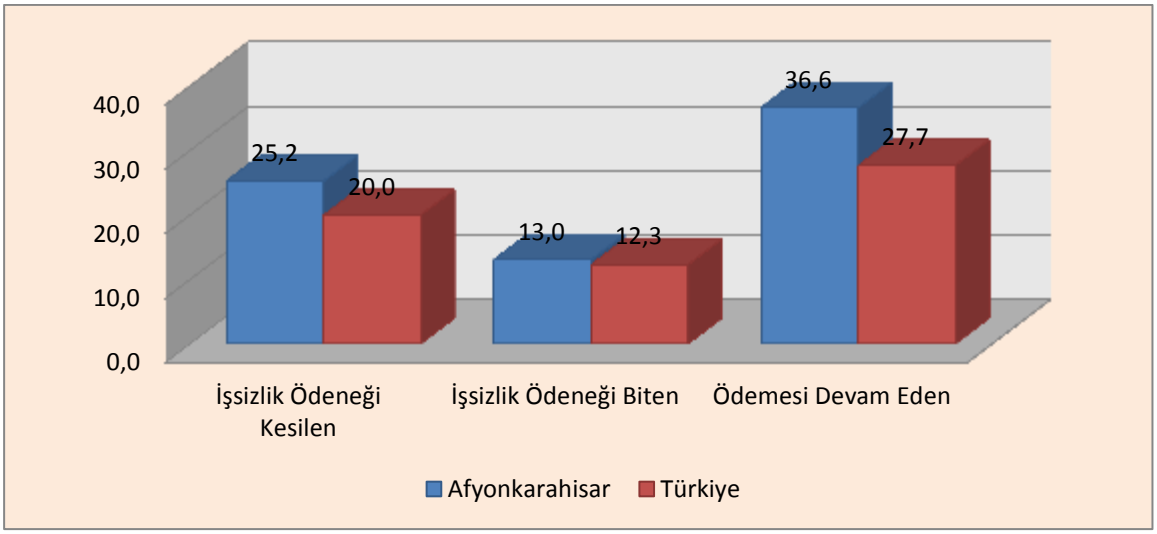

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı Türkiye'de işsizlik ödeneği başvurularından(609.245) yüzde 27,7'sini ödemesi devam eden, yüzde 20'sini ödemesi kesilen, yüzde 12,3'ünü ödemesi bitenler oluşturur.Afyonarahisar'da ise işsizlik ödeneği başvurularından(3.098) yüzde 36,6'sını ödemesi devam eden, yüzde 25,2'sini ödemesi kesilen, yüzde 13'ünü ödemesi bitenler oluşturur.

2013 verilerine göre Türkiye'de toplam işsizlik ödeneği başvurularından(311.971) yüzde 53,5'ini ödemesi devam edenler, yüzde 34'ünü ödemesi kesilenler, yüzde 12,5'ini ödemesi bitenler oluşturur. Afyonkarahisar'da toplam işsizlik ödeneği başvurularının(1.965) yüzde 45,4'ünü ödemesi devam edenler, yüzde 42,4'ünü ödemesi kesilenler, yüzde 12,2'sini ödemesi bitenler oluşturur.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 28: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[15]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslararası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

[15] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Grafik 51: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,%,2013

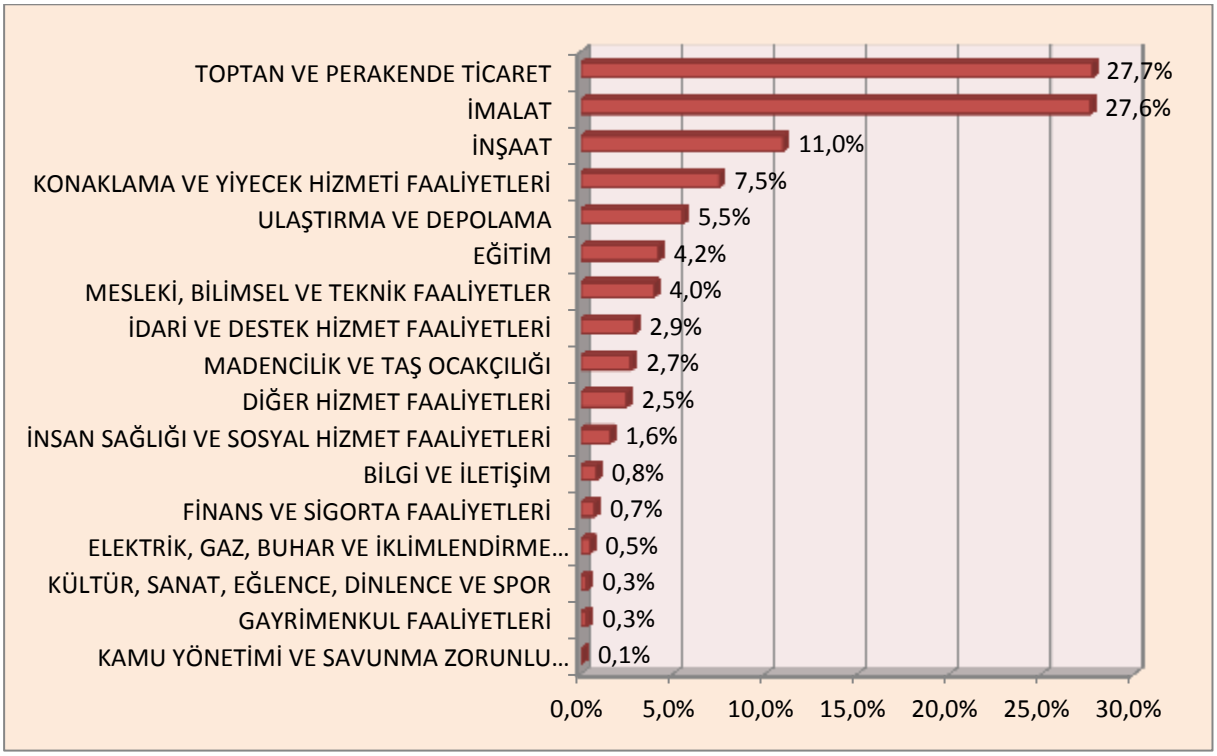

Kaynak: İPTA

Araştırma sonuçlarına göre 1.212 işyeri ankete cevap vermiştir. Bu işyerlerinin büyük çoğunluğunu toptan ve perakende sektöründe faaliyet gösterenler (%27,7) ve imalat sektöründe faaliyet gösterenler (%27,6) ve yüzde 11 ile inşaat sektöründe faaliyet gösterenler oluşturmaktadır. Bu üç yerdeki iş yerleri araştırmaya cevap verenlerin yüzde 66,3'ünü oluşturmaktadır. Türkiye genelindeki iş yerlerine bakıldığında ise ilk üç sıra aynı olmasına rağmen sıralamada farklılık görülmektedir. Türkiye'de ilk sıralarda sırasıyla imalat ,toptan ve perakende ticaret ve inşaat sektörü yer almaktadır.

Grafik 52: Çalışanların Sektörel Dağılımı,2013

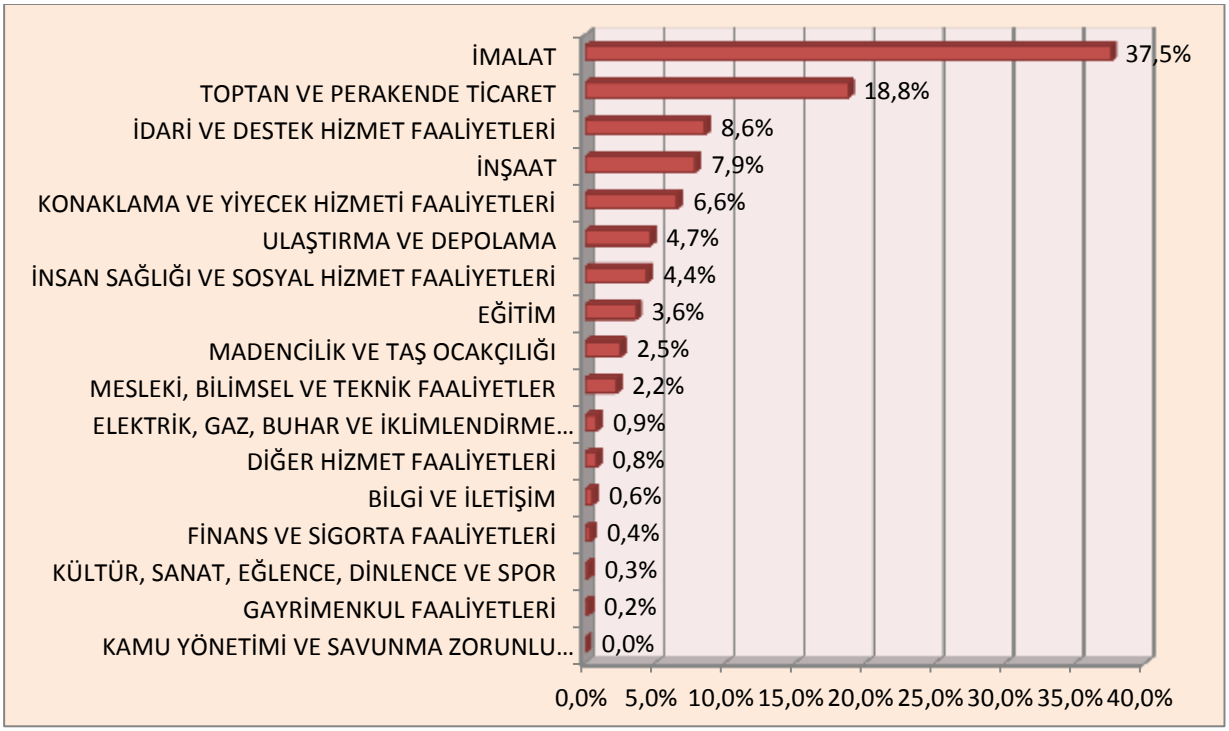

Kaynak: İPTA

Afyonkarahisar ilinde ankete cevap veren işyerlerinde toplam 31.387 kişi istihdam edilmektedir. En fazla çalışanı olan sektörlerden ilk üç sırada ; yüzde 37,5 ile imalat sektörü, yüzde 18,8 ile toptan ve perakende ticaret sektörü ve yüzde 8,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Türkiye genelinde çalışanların sektörel dağılımına bakıldığında ise, iş yerlerine göre sektörel dağılımla paralellik görülmektedir.

Tablo 29: Sektördeki Çalışanların Toplam Çalışan İçindeki Oranları,%,2013

Sektör	Afyonkarahisar	Türkiye
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	4,4	3,0
EĞİTİM	3,6	3,0
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	0,4	2,0
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	8,6	9,0
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	6,6	5,0
BİLGİ VE İLETİŞİM	0,6	1,0
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0,8	2,0
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	2,2	3,0
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	18,8	17,0
İNŞAAT	7,9	12,0
İMALAT	37,5	36,0
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	4,7	5,0
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0,2	1,0
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0,9	1,0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	2,5	1,0
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0,3	0,0
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK	0	0,0
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	1,0
Toplam	100	100

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA, Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması (TİPTA)2013

İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 36'sıdır ve Afyonkarahisar ili için bu oransa Türkiye'nin yüzde 1,5 puan üzerindedir. Afyonkarahisar ilinde en fazla işyeri toptan ve perakende ticaret sektöründe iken çalışanların en fazla olduğu sektör imalat sektörüdür.

Kadın çalışanların ağırlıklı olduğu sektörlerin toplam çalışanlar içerisindeki ağırlıkları düşüktür. Örneğin çalışanlarının yarıya yakını (%49) kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki çalışanların toplam içindeki ağırlığı % 4,4 ; çalışanların yüzde 39 'unun kadın olduğu eğitim sektöründe çalışanların toplam içindeki ağırlığı % 3,6 ;çalışanlarının yüzde 33'ünün kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam çalışanlar içindeki ağırlıkları % 0,4'tür.

Grafik 53: Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı,2013,%

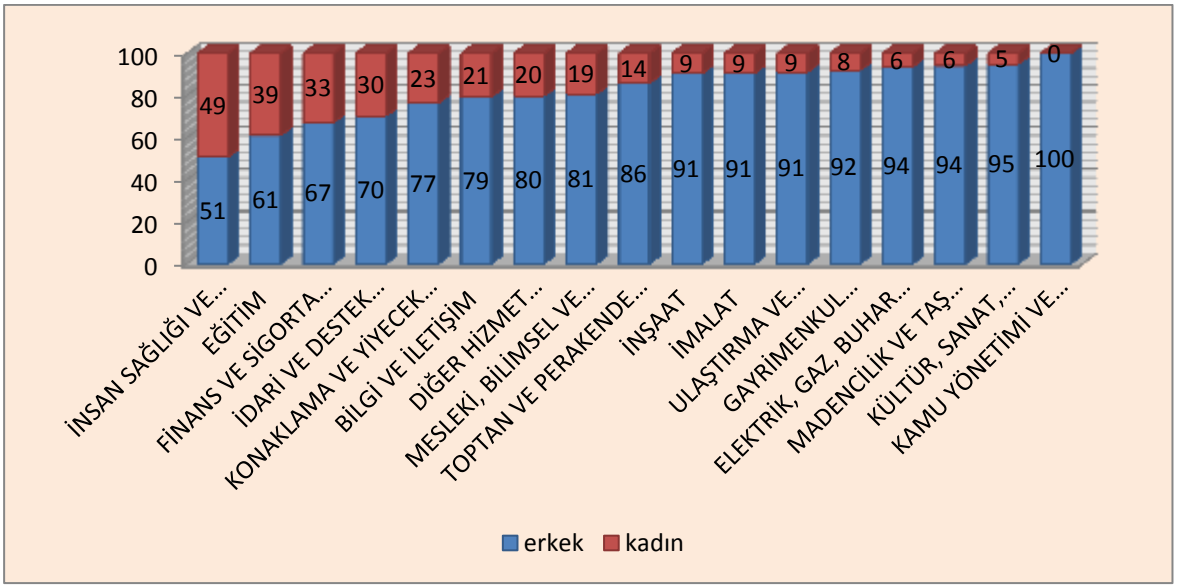

Kaynak: Afyonkarahisar İPA,2013

İş yeri sayısı ve çalışan sayıları bakımından ilde önemli bir paya sahip olan toptan perakende ticaret ve imalat sektöründe kadın çalışanların oranı sırasıyla yüzde 14 ve yüzde 9'dur.Dolayısıyla bu sektörlerde kadın çalışanların tercih edilmesi , kadın istihdamında kayda değer bir artış sağlayacaktır.

Erkeklerin ise hemen hemen her sektörde yüksek oranda varlığı söz konusudur. Toplam çalışan sayılarına bakıldığında Türkiye'nin yüzde 77'si, Afyonkarahisar ilinin ise yüzde 84'ü erkek çalışandır.

Erkeklerin yoğun olarak çalıştığı sektörler; kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik sektörü(%100),kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörü (%95), madencilik ve taş ocakçılığı (%94), elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü (%94)'dür.

Grafik 54: Ana Meslek Gruplarına Göre Toplam Çalışanların Dağılımı,2013,%

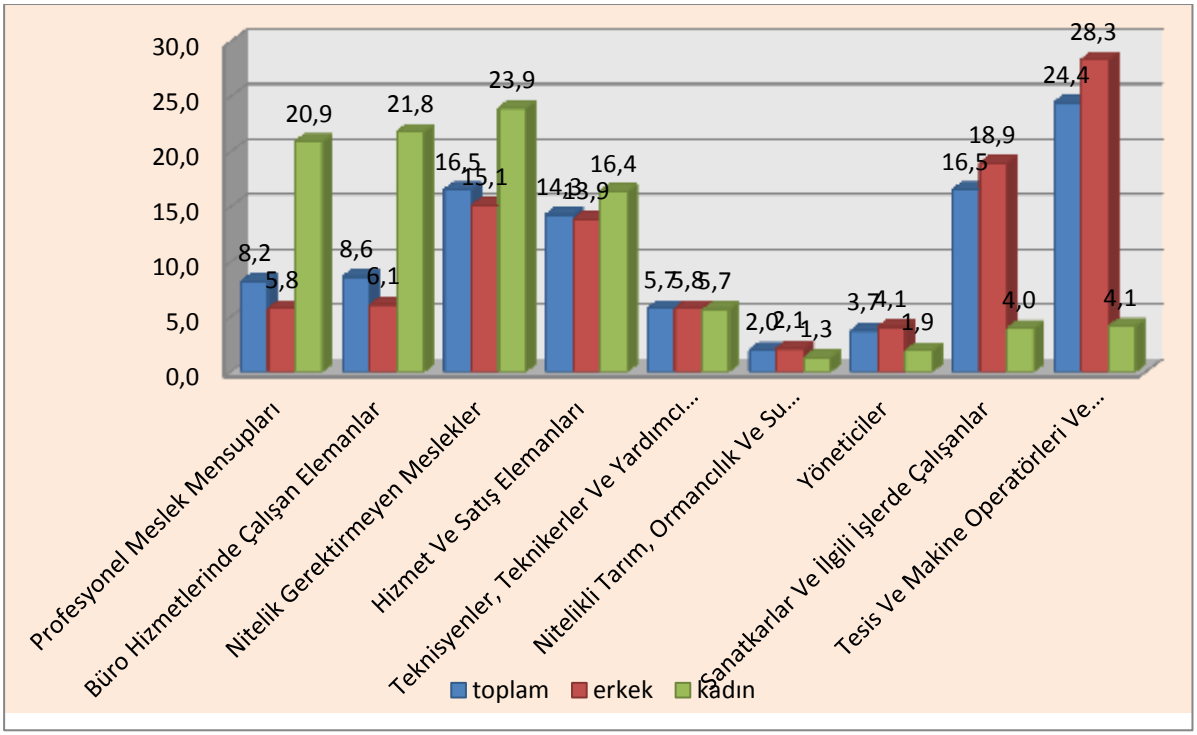

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Afyonkarahisar ilinde çalışanların imalat, toptan ve perakende ticaret , idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir.

Çalışanların yüzde 24,4'ü tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ana meslek grubunda çalışmaktadır.[16]İkinci sırayı yüzde 16,5'le nitelik gerektirmeyen mesleklerin ve sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların oluşturduğu meslek grupları paylaşmaktadır. Üçüncü sırada ise hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar yer almaktadır.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımıyla benzerlik göstermektedir. İlde de Türkiye'de de ilk sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ana meslek grubunda çalışanlar oluşturmaktadır.

İlde erkekler en fazla tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ana meslek grubunda çalışırken, kadınlar ise en fazla nitelik gerektirmeyen meslek grubunda çalışmaktadır.

Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Afyonkarahisar ilinde toplam çalışanların yüzde 16'sını kadınlar teşkil ederken, büro hizmetlerinde çalışanların yüzde 40,6'sı, profesyonel meslek mensuplarının da yüzde 40,9'u kadındır. İlde olduğu gibi Türkiye'de de kadınların en fazla yer aldığı meslek grubu yüzde 48,8 ile büro hizmetlerinde çalışanlar, yüzde 41,1 ile de profesyonel meslek mensuplarıdır. Çalışanların yüzde 84'ünü oluşturan erkeklerin en fazla egemen olduğu meslek grubu yüzde 97,3 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ana meslek grubudur. Bu meslek grubunda kalan yüzde 2,7 payda da kadın istihdamı görülmektedir.

[16] Ana Meslek Grubu: ISCO 2008

Tablo 30: En fazla çalışanı olan ilk on mesleğin toplam çalışanlar içindeki oranı,%

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Temizlik Görevlisi	6,3	Temizlik Görevlisi	4,9	Temizlik Görevlisi	14,1
Şoför-Yük Taşıma	3,6	Şoför-Yük Taşıma	4,3	Müşteri Temsilcisi	10,2
Müşteri Temsilcisi	3,2	Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	3,4	Ön Muhasebeci	3,7
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	2,8	Tuğla İmal İşçisi	2,4	Kasiyer	3,4
Tuğla İmal İşçisi	2	Yönetici (İş Hizmetleri)	2,2	Kat Görevlisi-Temizlik	3
Yönetici (İş Hizmetleri)	2	Mermer Ebatlandırma İşçisi	2,2	Sekreter	2,9
Garson (Servis Elemanı)	1,9	Mermer İşçisi	2,1	Muhasebeci	2,8
Mermer Ebatlandırma İşçisi	1,9	Garson (Servis Elemanı)	2,1	Mozaikçi (el Sanatı)	2,7
Mermer İşçisi	1,8	Mermer Silim İşçisi	2	Satış Danışmanı	2,4
Satış Danışmanı	1,7	Müşteri Temsilcisi	1,9	Hemşire	2,2
Toplam	27,2	Toplam	27,5	Toplam	47,4

Kaynak: Afyonkarahisar İPA,2013

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir.[17]En yüksek çalışanı olan ilk on meslekte çalışanlar ,toplam çalışanların yüzde 27,2'sini oluşturmaktadır. İlk sırada temizlik görevlisi yer almaktadır. İlk onda yer alan meslekler sırasıyla temizlik görevlisi, şoför-yük taşıma, müşteri temsilcisi, mermer blok kesme makinesi operatörü, tuğla imal işçisi, yönetici (iş hizmetleri), garson (servis elemanı) ,mermer ebatlandırma işçisi ,mermer işçisi ,satış danışmanıdır. Türkiye'de de en fazla çalışanı olan meslek yüzde 4,1 'le temizlik görevlisi mesleği ile Afyonkarahisar'la benzerlik göstermektedir. Şoför-yük taşıma(%2), satış danışmanı(%1,4) ve garson(servis elemanı)(%1,2) meslekleri de Afyonkarahisar ilinde olduğu gibi Türkiye'de en fazla çalışanı olan ilk on meslek arasındadır.

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek mesleklerinin üçte birini oluştururken, kadınlarda yarıya yakınını oluşturmaktadır.

Kadın çalışanların daha etken oldukları meslekler temizlik görevlisi, müşteri temsilcisi, ön muhasebeci, kasiyer, kat görevlisi-temizlik, sekreter, muhasebeci, mozaikçi (el sanatı) ,satış danışmanı, hemşire meslekleridir.

[17] Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

AÇIK İŞLER

Afyonkarahisar ilinde referans dönemi olan 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında 1.134 açık iş [18] tespit edilmiştir.

Grafik 55: Sektörler İtibariyle Açık İş Oranları, 2013, %

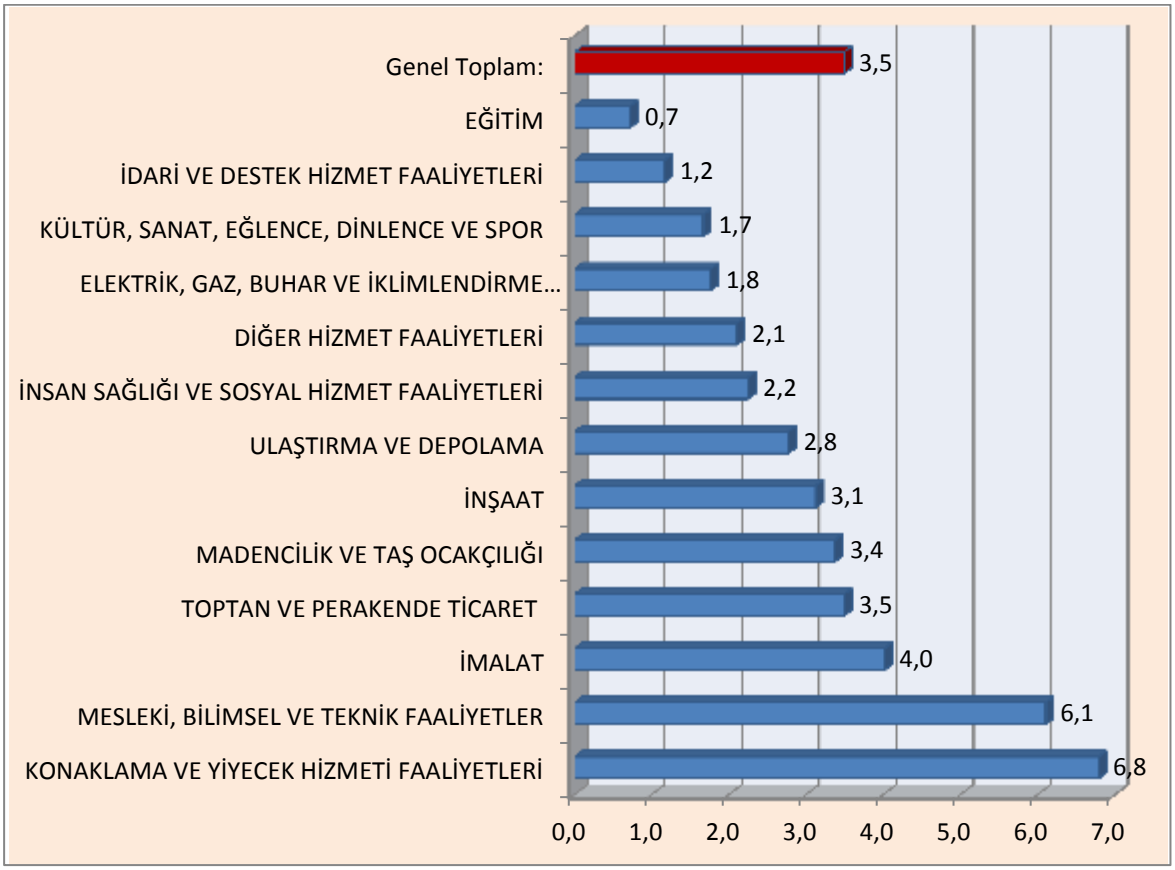

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Afyonkarahisar ilinde araştırmaya cevap veren iş yerleri itibariyle sektörlere göre en yüksek açık iş oranı [19]; yüzde 6,8 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe tespit edilmiştir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünü, yüzde 6,1 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ve yüzde 4 açık iş oranı ile imalat sektörü izlemektedir. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri , bilgi ve iletişim, finans ve sigorta faaliyetleri ,gayrimenkul faaliyetleri, kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

[18] Açık iş: Yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

[19] Açık iş oranı(AİO) açık olan toplam pozisyonların oranı ölçer ve şu şekilde ifade edilir:

AİO = Açık işlerin Sayısı/(Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı)*100

Türkiye genelindeki en yüksek açık iş oranı yüzde 5,6 ile diğer hizmet faaliyetleri ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründedir. Bu sektörleri sırasıyla yüzde 5,4 'le imalat ,yüzde 4,6 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri izlemektedir. Oranlardan da anlaşıldığı üzere, Türkiye'de olduğu gibi Afyonkarahisar'da da en yüksek açık iş oranı konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründedir.

Grafik 56: Sektörlere Göre Açık İş Oranları,Türkiye,2013,%

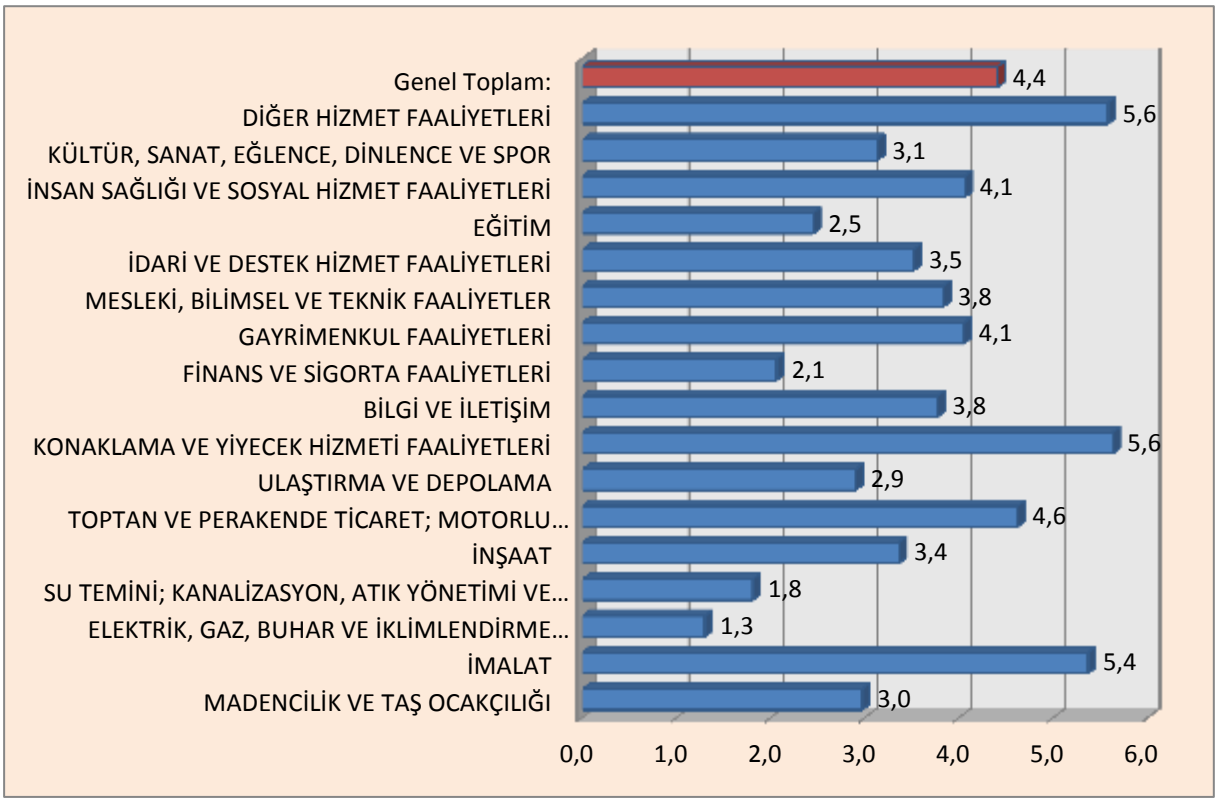

Kaynak: Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması(TİPTA 2013)

Grafik 57: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%2013

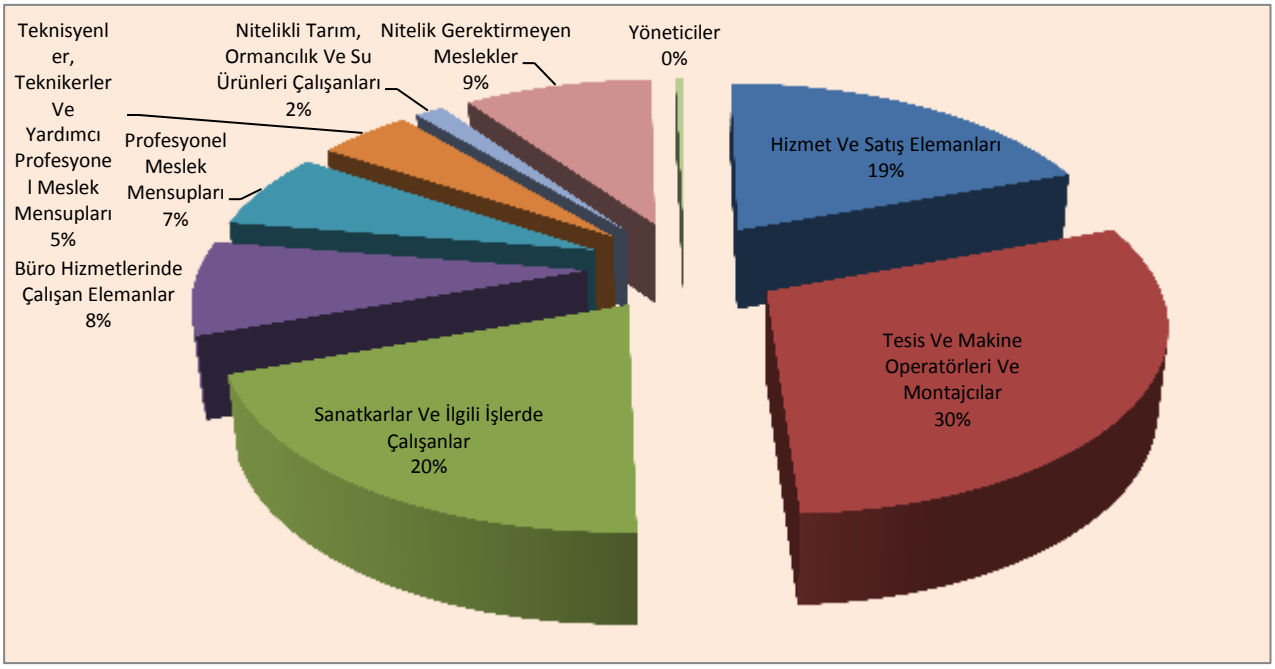

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu yüzde 30'la tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Bu ana meslek grubunu yüzde 20 ile sanatkâr ve ilgili işlerde çalışanlar, yüzde 19 ile hizmet ve satış elemanları oluşturmaktadır.

Grafik 58: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2013

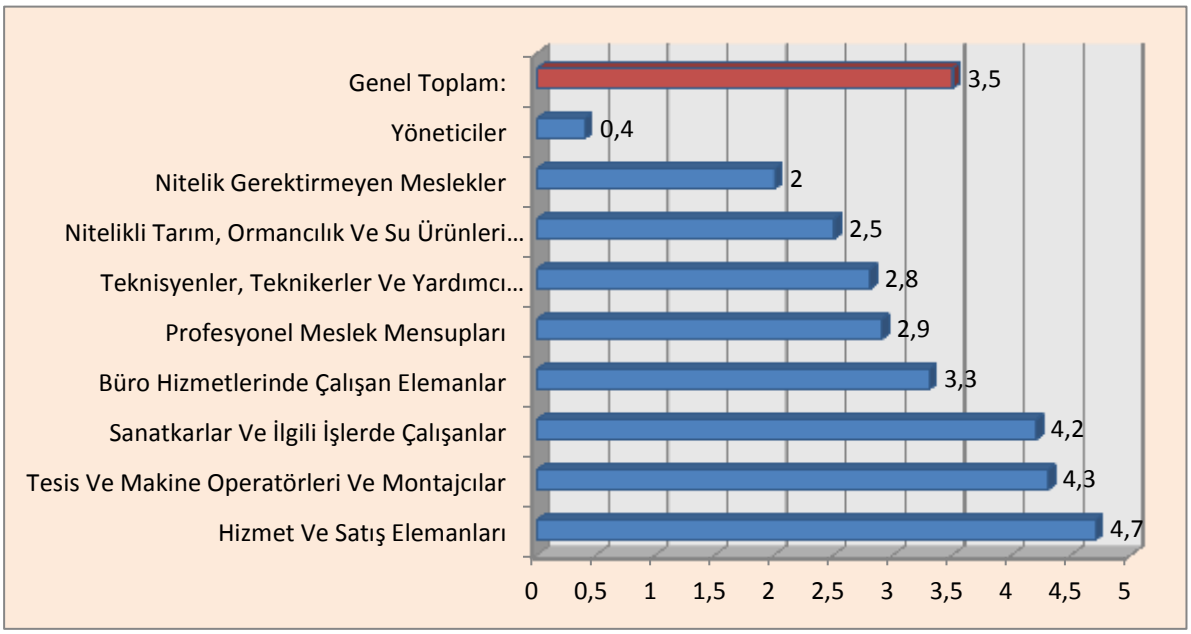

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

İlde ilk sırada yüzde 4,7 ile hizmet ve satış elemanları ana meslek grubunda çalışanlar , ikinci sırada tesis makine operatörleri ve montajcılar(%4,3)yer alırken, üçüncü sırada yakın oranla(%4,2) yer alan meslek grubu sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. İlgi çeken husus nitelik gerektirmeyen

mesleklerde %2 oranında düşük bir açık işin olmasıdır. Bu durum Afyonkarahisar ilinde işveren taleplerinin meslek bazında uzmanlaşmaya yöneldiğinin ve 'her işi yaparımcı' çalışanlardan uzaklaşıldığının göstergesidir.

İlde araştırma kapsamındaki işyerlerinde referans dönemi içerisinde 169 farklı meslekte 1.134 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek yüzde 7,7 ile mermer blok kesme makinesi operatörüdür.

Tablo 31: En Fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı,%

Meslek	Açık İş (%)
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	7,7
Garson (Servis Elemanı)	6,5
Mermer İşçisi	6,2
Mermer Ebatlandırma İşçisi	4,7
Müşteri Temsilcisi	3,7
Mermer Silim İşçisi	3,6
Komi (Garson Yardımcısı)	2,9
Satış Danışmanı	2,8
Temizlik Görevlisi	2,6
Ön Muhasebeci	2,6
Toplam	43,3

Kaynak: Afyonkarahisar İPA,2013

İl genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; mermer blok kesme makinesi operatörü, garson (servis elemanı) ,mermer işçisi ,mermer ebatlandırma işçisi ,müşteri temsilcisi ,mermer silim işçisi ,komi, (garson yardımcısı) ,satış danışmanı ,temizlik görevlisi, ön muhasebecidir.

Afyonkarahisar ilinde en fazla açık iş belirtilen ilk on meslek toplam açık işlerin %43,4'ünü oluşturmaktadır. En yüksek oran %7,7 ile mermer blok kesme makinesi operatörüdür. Madencilik ve taş ocakçılığı ile toptan ve perakende ticaret sektörü ilde %30,4 'lük bir paya sahiptir. Bu sektörlerde çalışanların mermercilikle uğraşması ve işverenlerin vasıflı/vasıfsız elemana çok fazla ihtiyaç duyması mermer blok kesme makinesi operatörü, mermer işçisi, mermer silim işçisi, mermer ebatlandırma işçisi gibi mesleklerde açık iş oranının fazla çıkmasında etken olmuştur.

Grafik 59: Açık İşler için İstenen Eğitim Düzeyi ,%,2013

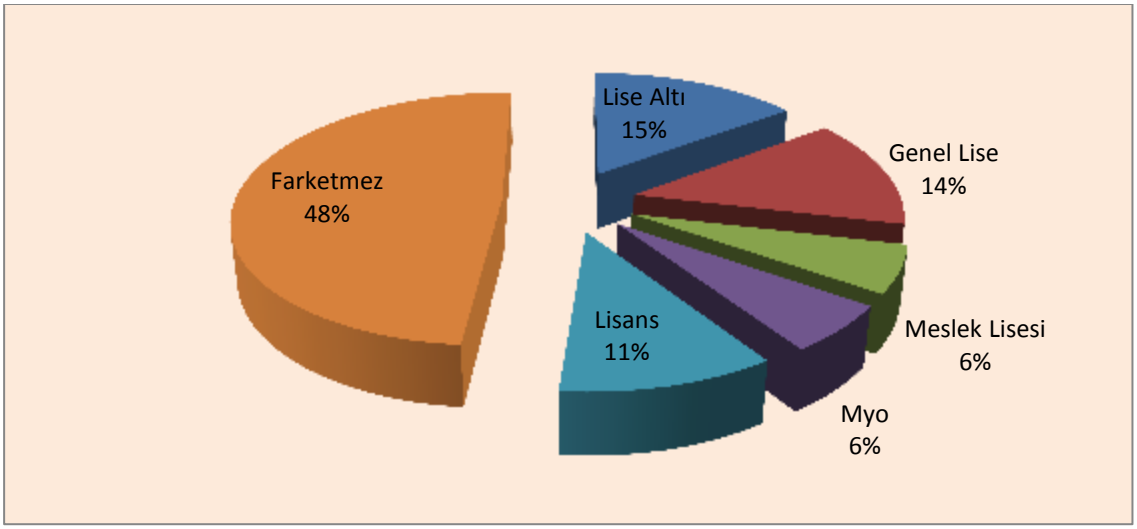

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Afyonkarahisar ilinde ve Türkiye'de mevcut açık işlerde istenen eğitim durumlarını değerlendirecek olursak; Türkiye sonucunda oran ilden daha düşük olmakla birlikte (%31) her ikisinde de ilk sırada eğitim düzeyi fark etmez sonucu yer almaktadır. İkinci sırada da yine Türkiye'de(%22) ve Afyonkarahisar'da (%15) lise altı eğitimliler gelmektedir.

Açık işlerde ilk sıralarda olan mermer blok kesme makinesi operatörü, garson (servis elemanı) ,mermer işçisi , mermer ebatlandırma işçisi, mermer silim işçisi ,komi, (garson yardımcısı) ve temizlik görevlisi mesleklerinde işverenlerin geneldeki talebi en asgari eğitim düzeyi lise altı eğitim yönünde olmuştur yada işverenler belli bir eğitim gerektirmediği için fark etmediği yönünde istediği eğitim düzeyini belirtmişlerdir. Satış danışmanı ve müşteri temsilcisi mesleklerinde çoğunlukla genel lise mezunları tercih edilmiştir. Ön muhasebe mesleğinde ise genelde meslek lisesi, meslek yüksekokulu yada lisans mezunları meslekle ilgili mesleği aldığı için tercih sebebi olmuşlardır.

İlde referans döneminde meslek yüksekokulu mezunları ön muhasebe, muhasebe, inşaat teknikeri mesleklerinde en çok tercih edilenler olmuştur. Meslek lisesinde ise en çok tercih edilen meslekler ön muhasebe, muhasebe ve kaynakçı (oksijen ve elektrik) meslekleri olmuştur. Lisans mezunları da genellikle diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan İnşaat mühendisliği, gıda mühendisliği, makine mühendisliği mesleklerinde yoğunlaşmıştır.

Grafik 60: Açık işler için istenen beceri düzeyi,%,2013

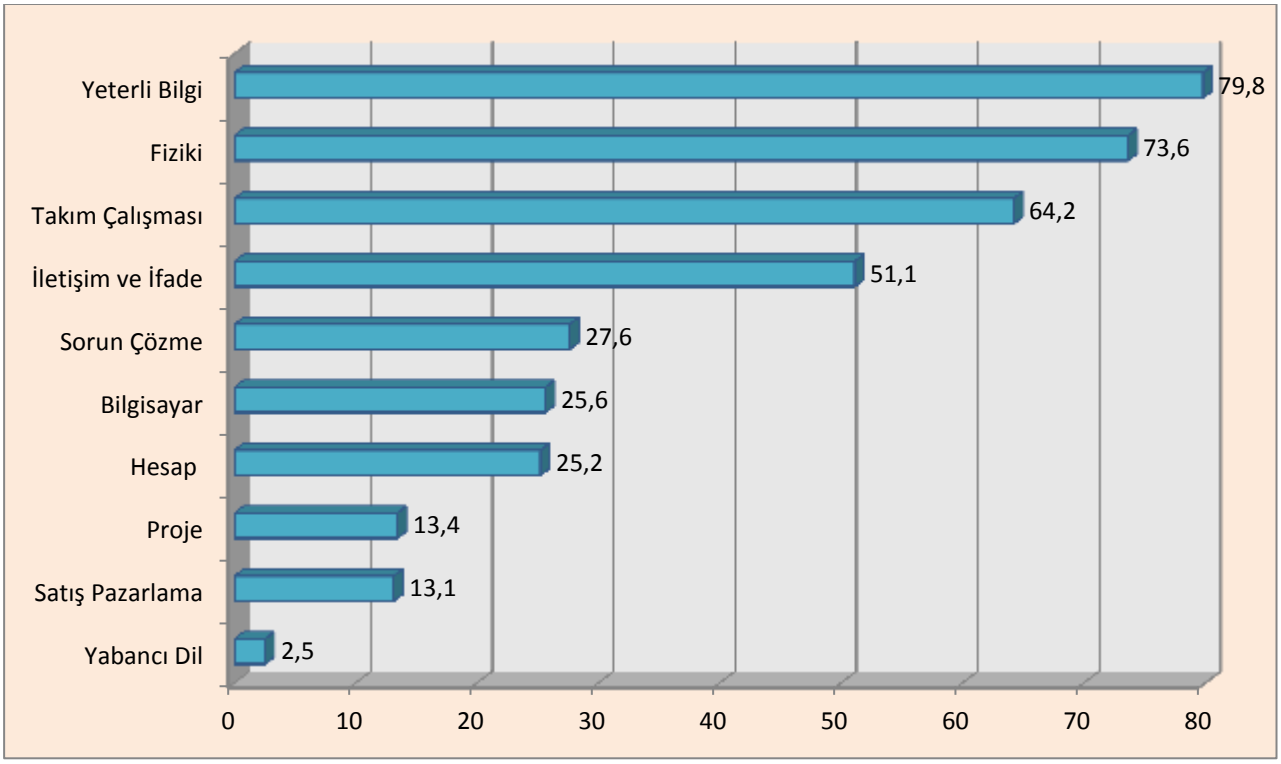

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Açık iş bulunan mesleklerde işverenler tarafından talep edilen nitelik ve beceriler incelendiğinde en çok talep edilen beceri düzeyi yüzde 79,8 ile yeterli mesleki bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki ve bedensel yeterlilik (%73,6) ve takım çalışmasına uygunluk takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise sırasıyla; iletişim ve ifade yeteneği, sorun çözme ve bağımsız karar verme becerisi , bilgisayar kullanım bilgisi, hesap yapabilme becerisi ,proje tabanlı çalışabilme, satış pazarlama becerisi, yabancı dil bilgisidir. Bu bilgi iş arayanların Afyonkarahisar ili işveren beklentilerine karşılık verebilmesi açısından önem arz etmektedir.

En çok talep edilen ilk on mesleğin hepsinde de yeterli meslek bilgisine sahip olması istenmektedir. Bunun yanı sıra mermer blok kesme makinesi operatörü, garson (servis elemanı) ,mermer işçisi , mermer ebatlandırma işçisi ,mermer silim işçisi ,komi, (garson yardımcısı) temizlik görevlisi mesleklerinde fiziki ve bedensel yeterlilik de genelde aranan beceriler arasında yer almaktadır. Müşteri temsilcisi ve ön muhasebe mesleklerinde bilgisayar kullanımı işverenlerin aradığı elemanda istediği bir diğer özelliktir. En çok talep edilen mesleklerden olan satış danışmanında da yine satış pazarlama becerisi, takım çalışması ,iletişim ve ifade yeteneğine sahip olmak işverenler için mesleğe ilişkin yeterli bilgiye sahip olmak kadar önemlidir.

Türkiye de ise açık işler için istenen beceri düzeyleri oranları ; yüzde 74 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi, yüzde 64' le fiziki ve bedensel ,yüzde 51 ile takım çalışması, yüzde 40 ile iletişim ve ifade yeteneği ,yüzde 28 ile hesap yapabilme , yüzde 26 ile bilgisayar kullanabilme, yüzde 25 ile sorun çözme ve bağımsız karar verebilme ,yüzde 18 ile proje tabanlı çalışabilme ,yüzde 14 ile satış pazarlama becerisi, yüzde 9 ile de yabancı dil becerileridir.

Grafik 61: Açık İşlerin Karşılanma Yolları,%,2013

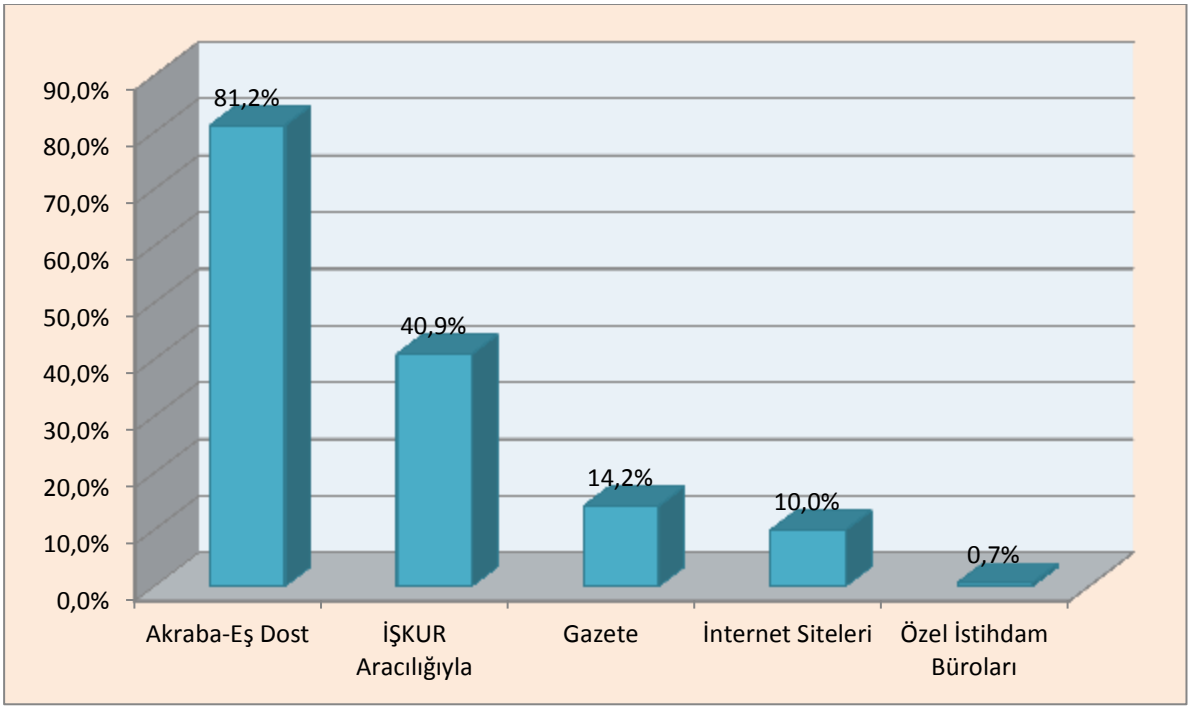

Kaynak: Afyonkarahisar ,İPA

Afyonkarahisar ilinde açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında Türkiye'de olduğu gibi en çok tercih edilen yöntem akraba eş dost aracılığıyladır. İŞKUR yüzde 40,9 ile önemli bir paya sahiptir. Diğer açık iş karşılama yolları ise sırasıyla yüzde 14,2 ile gazete, yüzde 10 'la internet siteleri yüzde 0,7 ile de özel istihdam bürolarıdır.

Türkiye'de ise açık işlerin geneli itibariyle işletmelerin açık iş arama kanallarından hangi düzeylerde yararlandıklarına bakılacak olursa işletmelerin yüzde 59 'u akraba-eş dost , yüzde 39'u İŞKUR , yüzde 35'i gazete, yüzde 27 internet siteleri, yüzde 7'si özel istihdam büroları aracılığıyla taleplerini karşılamaya çalışmaktadırlar.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramadıkları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2013 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Afyonkarahisar ilinde ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken üç sektör sırasıyla Türkiye sonucunda olduğu gibi imalat sektörü (%31,3) , toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü (%26,7) ve inşaat sektörü (%10,7)'dür. Türkiye de ise bu oran imalat sektöründe yüzde 33,2 , toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründe yüzde 24,4 ve inşaat sektöründe yüzde 11,8'dir.

Grafik 62: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,2013,%

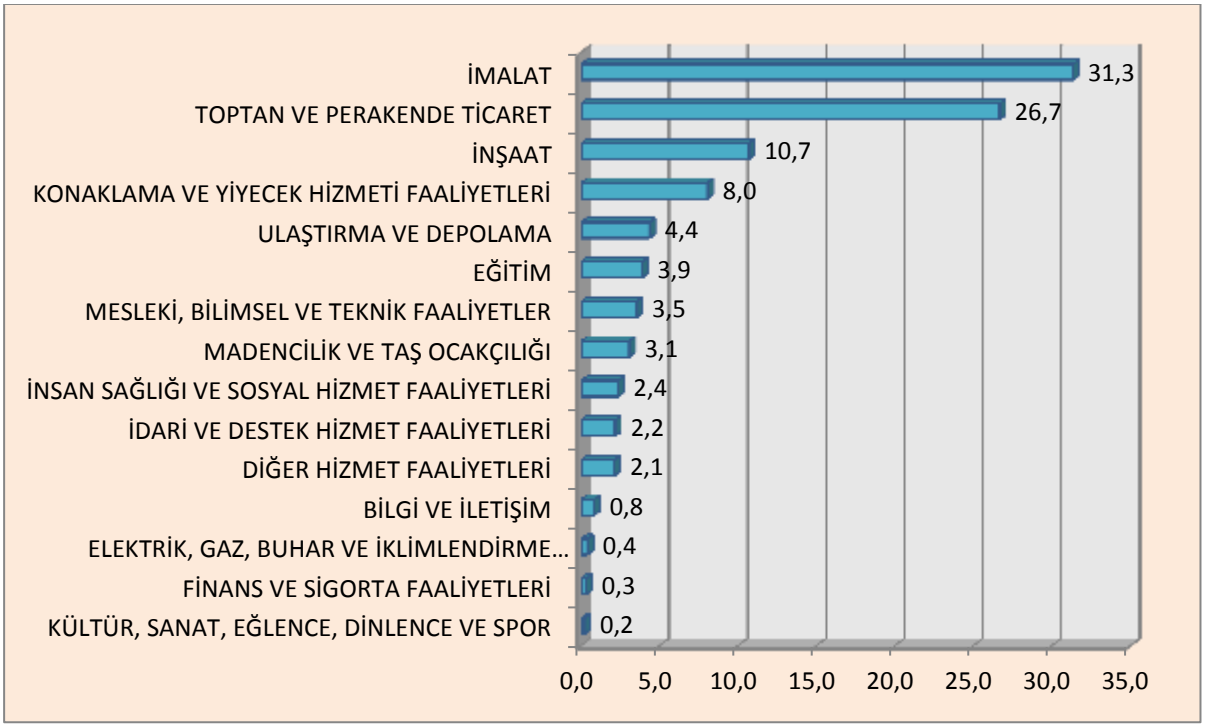

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Grafik 63: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları,%,2013

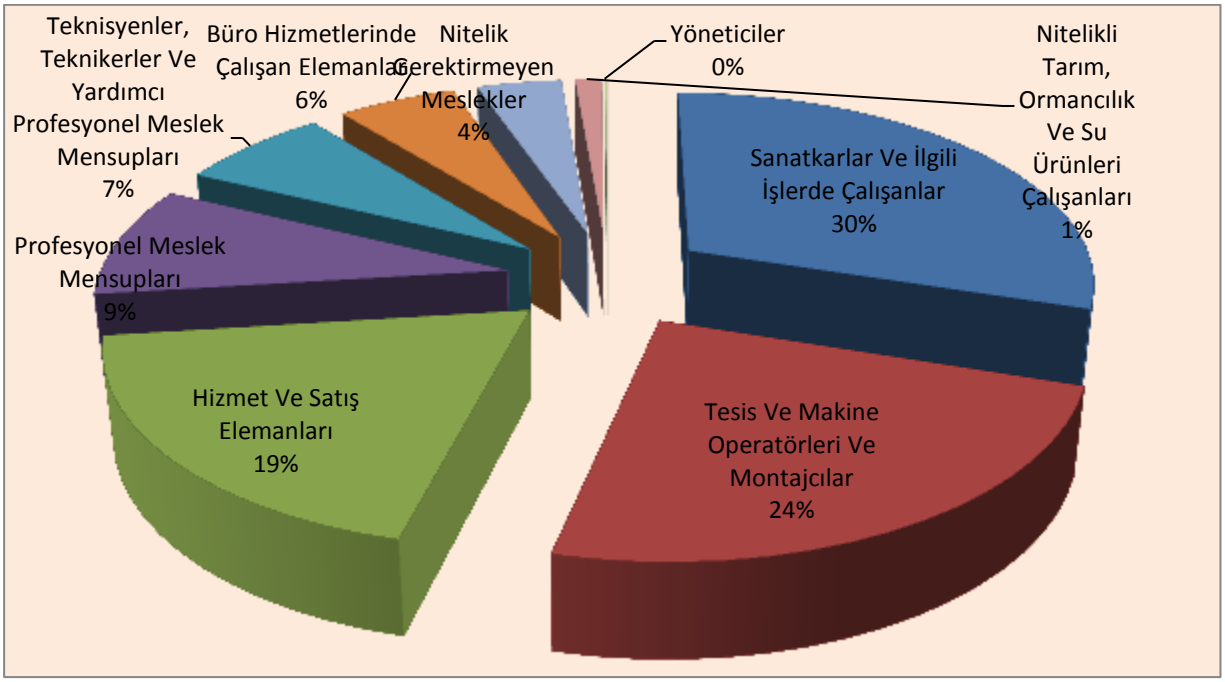

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Ana meslek grupları itibariyle temininde güçlük çekilen mesleklerin dağılımına bakacak olursak ; temininde güçlük çekilen mesleklerin yüzde 30 ‘u sanatkârlar ve ilgili meslekte çalışanlar, yüzde 24’ü tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ve yüzde 19’u hizmet ve satış elemanları meslek

gruplarında olduğu görülmektedir. Türkiye'de de ana meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen meslek grubunda ilk üç sıra Afyonkarahisar iliyle aynıdır.

Tablo 32: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 20 Mesleğin Toplam Temininde Güçlük Çekilen Meslekler İçindeki Dağılımı,% ,2013

TÜRKİYE		AFYONKARAHİSAR	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**
Makineci (Dikiş)	6,9	Mermer İşçisi	8,4
Güvenlik Görevlisi	2,8	Garson (Servis Elemanı)	7,2
Garson (Servis Elemanı)	2,3	Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	5,1
Beden İşçisi (Genel)	1,9	Satış Danışmanı	2,3
Gaz Altı Kaynakçısı	1,7	Hemşire	2
Satış Danışmanı	1,4	Mermer Silim İşçisi	1,9
Ortacı	1,4	Mermer Ebatlandırma İşçisi	1,8
Temizlik Görevlisi	1,3	Şoför-Yük Taşıma	1,7
Pazarlamacı	1,3	Müşteri Temsilcisi	1,7
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2	Ön Muhasebeci	1,6
Aşçı	1,1	Aşçı	1,6
Çağrı Merkezi Görevlisi	1	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	1,5
Şoför-Yük Taşıma	1	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,3
Sıvacı	0,9	Pazarlamacı	1,3
CNC Torna Tezgâhı Operatörü	0,9	Doğalgaz Çelik Boru Kaynakçısı	1,3
Beden İşçisi (İnşaat)	0,9	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	1,2
Ütücü	0,9	Mozaik Kesici Ve Döşeyici	1,2
Hemşire	0,8	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2
Muhasebeci	0,8	Kasiyer	1,2
Komi (Garson Yardımcısı)	0,8	Kepçe Operatörü	1,2
TOPLAM	**31,3**	**TOPLAM**	**46,7**

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA, Türkiye İPTA,2013

Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Türkiye ile farklılık göstermektedir. İlde temininde en çok güçlük çekilen meslekler :mermer işçisi, garson (servis elemanı), mermer blok kesme makinesi operatörü ,satış danışmanı, hemşire, mermer silim işçisi, mermer ebatlandırma işçisi ,şoför-yük taşıma, müşteri temsilcisi ,ön muhasebeci ,aşçı, dikiş makinesi operatörü-kumaş, şoför (yolcu taşıma), pazarlamacı ,doğalgaz çelik boru kaynakçısı, plastik doğramacı /PVC doğrama-imalat ve montajcısı, mozaik kesici ve döşeyici ,kaynakçı (oksijen ve elektrik) ,kasiyer ,kepçe operatörüdür.

Grafik 64: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekme Nedenleri,2013,%

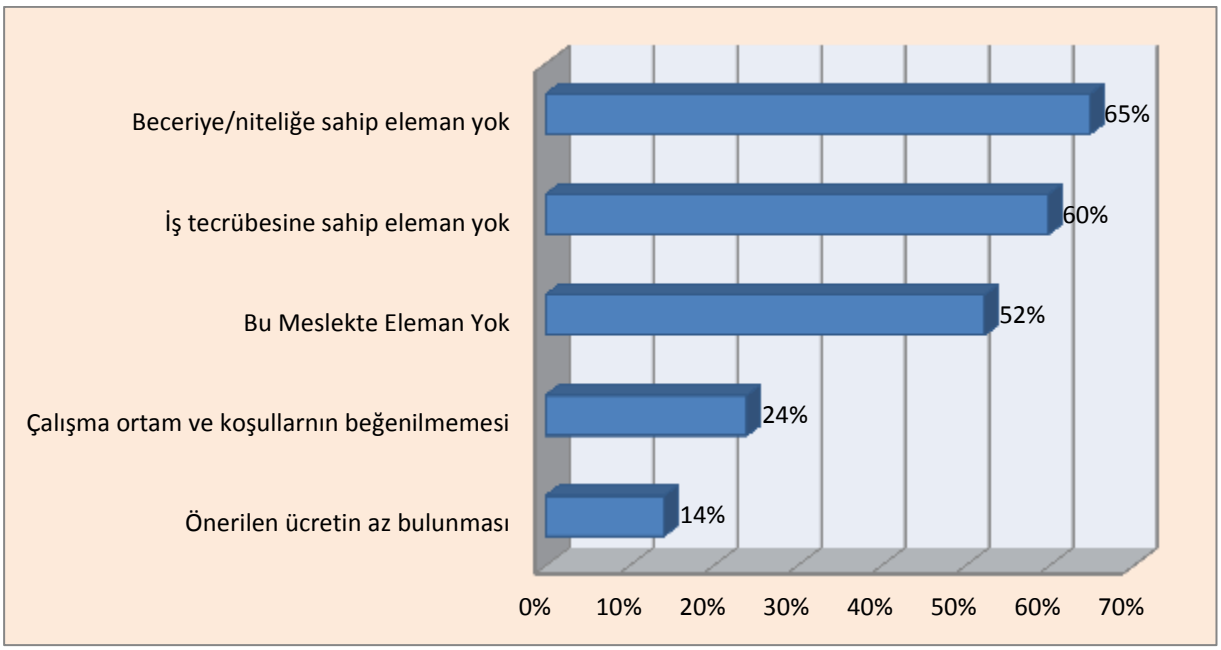

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi nedenlerden dolayı eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu kapsamda görüşülen işverenlerin ;yüzde 65 gibi büyük çoğunluğu yeterli beceri /niteliğe sahip elemanın olmayışını neden olarak göstermişlerdir. Bunun yanında işverenlerin yüzde 60'ı iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, yüzde 52'si bu meslekte eleman olmamasından ,yüzde 24'ü çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden yüzde 14'ü önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Türkiye'de de mesleklerin temininde güçlük çekme nedenleri Afyonkarahisar'la benzerdir. Türkiye genelinde işverenler yüzde 58,9 oranla en fazla neden olarak yeterli beceri /niteliğe sahip elemanın olmayışını göstermişlerdir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arası referans dönemi kabul edilerek; işverenlerin işgücü piyasası talep araştırması kapsamında gelecek istihdam beklentileri kısa(altı aylık) ve orta(bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir. Bu beklentiler işverenlerin gelecek istihdam politikaları ve kendi öngörüleridir.

Net istihdam değişim oranı; beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesiyle elde edilen orandır.[20]

Tablo 33: 2013 Yılı Aralık Ayı Ve 2014 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı(%)

Sektör	Aralık 2013 Beklentisi	Haziran 2014 Beklentisi
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	4,4	7,9
İMALAT	5,6	4,0
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	4,5	0,0
İNŞAAT	3,5	8,1
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	5,1	6,1
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	5,2	3,7
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	8,3	8,1
BİLGİ VE İLETİŞİM	2,9	-1,1
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	0,8	-6,1
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0,0	0,0
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	73,7	157,3
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	20,6	15,0
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK	0,0	0,0
EĞİTİM	2,2	0,5
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1,2	2,9
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	3,4	3,4
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	12,4	3,0
Genel Toplam:	**7,9**	**9,1**

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA , 2013

Afyonkarahisar ili iş gücü piyasası talep araştırması sonuçlarının sektörlere göre 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam artış beklentisi yüzde 7,9 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 1,2 puan artış göstererek yüzde 9,1'e yükselmiştir. Her iki dönemde de istihdam pozitif yönlü bir eğilim göstermiştir. Türkiye de ise net istihdam değişim oranı Afyonkarahisar ilinin altındadır.

Türkiye'de 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam değişim oranı yüzde 4,7 iken bu oran 2013 yılı Haziran ayı sonunda 4,8'e yükselmiştir.

[20] Net İstihdam Değişim Oranı: ((İstihdam Artış Beklentisi-İstihdam Azalış Beklentisi)/Mevcut İstihdam)*100

Tablo 34: 2013 Yılı Aralık Ayı Ve 2014 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişim Oranı(%)

Meslek Grupları	Aralık 2013 Beklentisi	Haziran 2014 Beklentisi
Yöneticiler	0,8	0,3
Profesyonel Meslek Mensupları	3,8	1,8
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4,6	7,6
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	16,8	19,4
Hizmet Ve Satış Elemanları	16,0	25,8
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	16,9	3,1
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	7,7	8,4
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4,5	4,8
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5,4	3,3
Genel Toplam:	7,9	9,1

Kaynak: Afyonkarahisar İPTA,2013

Afyonkarahisar ili iş gücü piyasası talep araştırması sonuçlarının meslek gruplarına göre 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam artışı beklentisi yüzde 16,9 ile nitelikli tarım ,ormancılık ve su ürünleri çalışanlarındadır .Bunu yüzde 16,8 oranıyla büro hizmetlerinde çalışanlar ve yüzde 16 ile hizmet ve satış elemanı meslek grubunda çalışanlar izlemektedir. 2013 yılı Haziran ayı sonunda ise meslek gruplarına göre en yüksek net istihdam değişim oranı yüzde 25,8 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar olacaktır. İkinci sırayı yüzde 19,4 oranıyla büro hizmetlerinde çalışanlar almıştır.

Türkiye de ise meslek gruplarına göre net istihdam değişim oranı 2013 yılı Aralık ayı sonu itibariyle incelenecek olursa; en yüksek oran yüzde 7,1 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. 2014 Haziran ayı sonunda ise en yüksek net istihdam değişim oranı yüzde 7,3’ le hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olmuştur.

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler

Tablo 35: İstihdam Artışı Beklenen Meslekler,2013

En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek	
Aralık 2013 Beklentileri	**Haziran 2014 beklentileri**
Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Komi (Garson Yardımcısı)	Komi (Garson Yardımcısı)
Mermer İşçisi	Aşçı
Ambalajcı (El İle)	Bulaşıkçı (Stevard)
Çiftlik İşçisi (Şeker Pancarı)	Mermer İşçisi
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	Şoför-Yük Taşıma
Aşçı	Kasap
Kat Görevlisi-Temizlik	Diğer Ustabaşı/postabaşı/formenler
Bulaşıkçı (Stevard)	Pazarlamacı
Mermer Ebatlandırma İşçisi	Tuğla İmal İşçisi
Elektrikçi (Genel)	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)
Temizlik Görevlisi	Mermer Silim İşçisi
Mermer Silim İşçisi	Sosis, Sucuk Ve Salam İmal İşçisi
Kasiyer	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş

Kaynak: Afyonkarahisar İPA

2013 yılı istihdam artışı beklenen il 20 meslek incelendiğinde Aralık 2013 ve Haziran 2014 beklentilerinin hemen hemen birbirine benzer olduğu görülmektedir. Özellikle ilk 3 meslekteki beklenti aynı doğrultudadır.

İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler

Tablo 36: En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen Yirmi Meslek;2013

En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek	
Aralık 2013 Beklentileri	**Haziran 2014 Beklentileri**
Tuğla İmal İşçisi	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Kümes Hayvanları Yetiştirme İşçisi (Genel)
İnşaat Boyacısı/Boyacı-Bina	Beden İşçisi (Genel)
Sıvacı	Alçı Sıva Uygulayıcısı
Doğalgaz Çelik Boru Kaynakçısı	Örme Operatörü (Nezaretçi/Ustabaşı)
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Diğer Ağaç İşlem İşçileri
Beden İşçisi (Genel)	Makine Teknikeri
Odun Kömür Satıcısı (Mahrukatçı)	Cep Telefonu Ve Aksesuarları Satış Elemanı
Meydancı	Elektrik-Elektronik Teknikeri
Örme Operatörü (Nezaretçi/Ustabaşı)	Bilet Satış Elemanı (Gişe/banko)
Yufka Ustası	Eczacı Kalfası
Diğer Ağaç İşlem İşçileri	Ütücü
Turşucu	Diğer Boyacılar (İnşaat Ve Bakım Hariç) (Makineyle)
Eczacı Kalfası	Mimar
Döşeme Ve Duvar Kaplamacısı	Sekreter
Mimar	Peynir İmal İşçisi
Ağır Kamyon Şoförü	Direksiyon Eğitmeni
Kasap (Et Hazırlayıcı)	İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu)
Cep Telefonu Ve Aksesuarları Satış Elemanı	Sondaj İşçisi
Spor Kıyafetleri Satış Elemanı	Ekskavatör (Kazıcı) Operatörü

Kaynak: Afyonkarahisar İPA

31 Aralık itibariyle Afyonkarahisar'da en fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek tuğla imal işçisi, beden işçisi (inşaat) ,inşaat boyacısı/boyacı-bina ,sıvacı ,doğalgaz çelik boru kaynakçısıdır. Türkiye'de ise en fazla istihdam azalışı tuğla imal işçisi, oda görevlisi-turizm, endüstriyel boru montajcısı, bahçıvan, diğer fidanlık işçileri ve bahçıvanlar mesleklerindedir.

31 Haziran itibariyle Afyonkarahisar'da an fazla istihdam azalışı beklenen beş meslek temizlik görevlisi, kümes hayvanları yetiştirme işçisi (genel) beden işçisi (genel) alçı sıva uygulayıcısı örme operatörü (nezaretçi/ustabaşı) meslekleridir. Türkiye'de ise sebze toplama işçisi ,kuruyemiş paketleme işçisi, diğer kâğıt imalat işçileri ,meyve sebze ayıklama işçisi ,gümrük memuru meslekleridir.

SONUÇ

Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Manisa, Kütahya, Uşak, Afyonkarahisar illerini kapsayan TR33 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2012 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2013 Mayıs ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

2012 yılı nüfus verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+yaş 536.017 bin kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 262.133, kadın nüfus ise 273.553'dür.
Bölgede 2012 yılı işgücüne katılım oranında yüzde 45,6'dir. 2012 yılında işgücüne katılımı Türkiye'de olduğu gibi bölgede de en fazla lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Bu oran bölgede yüzde 69,6 iken, Türkiye'de ise 57,2 'dir. Bölgede yıllar itibariyle işgücüne katılım oranı incelendiğinde 2008-2012 yılları arasında kadın ve erkekte işgücüne katılım oranı artış göstermiştir.2012 yılı işgücüne katılım incelendiğinde her 100 erkekten 74'ü ,her 100 kadından da 36'sı iş gücüne katılmaktadır.
Bölgede 2012 yılında toplam 51.000 işsiz bulunmaktadır. Bölge toplam işsizlik oranı yüzde 4,4 , erkek işsizlik oranı yüzde 4,4 ,kadınlardaki işsizlik oranı ise yüzde 4,2'dir Kadının işsizlik oranındaki payının yüksekliği genel işsizlik oranında artışa neden olmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça kadın ve erkeklerin işsizlik oranında artış gözlenmektedir.
Bölgede 2012 yılı istihdam oranı yüzde 52,4'tür(1.119 kişi).Her 100 erkekten 70'i (%70,4), her 100 kadından ise 35'i (34,7) çalışmaktadır. 2004 yılından 2008 yılına kadar toplamda küçük bir düşüşe rağmen 2008 den itibaren istihdam oranında yükseliş görülmektedir.2012 yılında en yüksek istihdama ulaşmıştır. Erkek istihdam oranı yüzde 70,4 , kadın istihdam oranı ise yüzde 34,7'dir.

2012 yılı TR33 bölgesinde genç erkeklerde yüzde 64,5 iken, genç kadınlarda ise yüzde 35,6'dır.Genç nüfusun en fazla çalıştığı sektör tarım sektörüdür. Her çalışan 100 gençten 41'i tarım,32 'si hizmet,28'i sanayi sektöründedir.

Türkiye'de sosyal güvenlik kurumuna kayıtlılık incelendiğinde toplam istihdamın (24.821.000) yüzde 61'i kayıtlı istihdam, yüzde 39'u ise kayıt dışı istihdamdır. Bölgede 2012 yılı yaş gruplarına göre sosyal güvenlik kuruma kayıtlı olma durumu incelendiğinde, toplam istihdamda kayıtlı dışılık erkekte de kadında da en fazla 35-54 yaş grubundadır.

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada yüzde 49 ile ev işleriyle meşgul olma yer alırken, erkeklerde yüzde 14,4 ile emeklilik yer almaktadır.

15-24 yaş arasındaki genç nüfusun işgücü dışında kalma nedenlerinin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin yüzde 31,9'u, genç kadınlarınsa yüzde 29,4'ü işgücü dışında kalmaktadır. Genç kadınların yüzde 26,5'i ev işleriyle meşgul olduklarını belirtip işgücü dışında kalmayı tercih etmişlerdir.

2012 yılı bölgede genç nüfusun işgücü durumu değerlendirildiğinde; toplam 373 bin genç nüfus bulunmaktadır. Bunlardan 17 bini işsiz 152 bini istihdam edilebilirdir. Genç nüfusta toplam istihdam oranı 40,6 iken, işsizlik oranı 10,3'tür.

2013 yılı Ocak- Eylül arası İŞKUR verilerini incelediğimizde Türkiye'de işkura yapılan başvuru sayısının 1.849.716, Afyonkarahisar'da ise 15.451 olduğu görülmektedir. 2012 yılı öğrenim durumlarına göre işkura yapılan başvuru dağılıma bakıldığında hem ilde hem de Türkiye'de lise altı eğitimliler en fazla orana sahiptir. 2013 yılı Ocak-Eylül arası derlenen işkur verilerine göre; Afyonkarahisar ilinde toplam başvuru yapılan ilk meslek 2012 yılı gibi yüzde 16,3 ile beden işçisi(genel) 'dir. Bunu yüzde 7,5 ile temizlik görevlisi mesleğine yapılan başvuru izler.

TR33 bölgesinde toplam işsiz sayısının yüzde 84,3'ünü bir yıldan az sürede iş arayanlar, yüzde 15,7'sini bir yıl veya daha çok sürede iş arayanlar, yüzde 2'sini ise iş bulmuş ve başlamak için bekleyenler oluşturmaktadır.

2013 yılı Ocak-Eylül arası derlenen işkur verilerine göre; Afyonkarahisar ilinde toplam başvuru yapılan ilk meslek 2012 yılı gibi yüzde 16,3 ile beden işçisi(genel) 'dir. Bunu yüzde 7,5 ile temizlik görevlisi mesleğine yapılan başvuru izler.

2013 yılında işkurdan derlenen verilere göre Afyonkarahisar'da kayıtlı işsizin en fazla olduğu ilk 5 meslek sırasıyla; beden işçisi(genel), temizlik görevlisi, büro memuru(genel), şoför(yük taşıma), beden işçisi(temizlik) 'dir.

2012 İŞKUR verilerine göre öğrenim durumlarına göre kayıtlı işsizlerin büyük çoğunluğu Afyonkarahisar ilinde ve Türkiye genelinde lise altı eğitimlilerdir.

2013 Ocak-Eylül işkur verilerine göre Afyonkarahisar ilinde alınan açık iş sayısı 7.756 'dir.Afyonkarahisar ilinde 2012 İşkur verilerine göre 5.685 açık iş kaydedilmiştir.Bunların yüzde 82,1 'ini özel sektör, yüzde 17,9'unu kamu sektörü oluşturmaktadır. Alınan açık işin en fazla olduğu meslek hem ilde hem de Türkiye'de beden işçisi mesleğindedir. 2012 yılı meslek gruplarına göre alınan açık iş değerlendirildiğinde; hem Türkiye'de hem Afyonkarahisar'da nitelik gerektirmeyen mesleklerden alınan açık iş en yüksek orana sahiptir. 2012 yılı iktisadi faaliyetlere göre açık iş oranı Afyonkarahisar'da ve Türkiye'de en fazla İmalat sektöründedir. 2012 yılı işkur verilerine göre Afyonkarahisar'da her 100 açık işin 94'ü normal statüde, 6'sı engelli statüsünde açılmaktadır.

2013 yılı Ocak – Eylül İşkur verilerine göre ise ilde toplam 5.488 olan işe yerleştirmenin yüzde 23,7'sini kadınlar oluştururken, yüzde 76,3'ünü erkekler oluşturmaktadır. Afyonkarahisar'da 2012 yılı işe yerleştirme oranları incelendiğinde toplam işe yerleştirmenin(4.481) yüzde 79,3'ünü özel sektördeki işe yerleştirmeler oluştururken, yüzde 20,7'sini ise özel sektördeki işe yerleştirmeler oluşturur. İlde işe yerleştirmeyi cinsiyet bazında değerlendirecek olursak; erkek işe yerleştirme oranı yüzde 75 , kadın işe yerleştirme oranı yüzde 25'dir.

2012 yılı mesleklere göre işe yerleştirme oranları incelendiğinde Afyonkarahisar en fazla işe yerleştirme yüzde 51,3 ile beden işçisi(genel) mesleğindedir. İlde yüzde 5,1 ile çağrı merkezi mesleğinde işe yerleştirme ikinci sırayı alır.

Afyonarahisar'da ise işsizlik ödeneği başvurularından(3.098) yüzde 36,6'sını ödemesi devam eden, yüzde 25,2'sini ödemesi kesilen, yüzde 13'ünü ödemesi bitenler oluşturur.

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre 1.212 işyeri ankete cevap vermiştir. Bu işyerlerinin büyük çoğunluğunu toptan ve perakende sektöründe faaliyet gösterenler (%27,7) ve imalat sektöründe faaliyet gösterenler (%27,6) ve yüzde 11 ile inşaat sektöründe faaliyet gösterenler oluşturmaktadır .Afyonkarahisar ilinde ankete cevap veren işyerlerinde toplam 31.387 kişi istihdam edilmektedir. En fazla çalışanı olan sektörlerden ilk üç sırada ; yüzde 37,5 ile imalat sektörü, yüzde 18,8 ile toptan ve perakende ticaret sektörü ve yüzde 8,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. İmalat sektöründe çalışanlar Afyonkarahisar ilinde toplam çalışanların yüzde 37,5'ini oluşturmaktadır.

Çalışanların yüzde 24,4'ü tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ana meslek grubunda çalışmaktadır.[21]İkinci sırayı yüzde 16,5'le nitelik gerektirmeyen mesleklerin ve sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların oluşturduğu meslek grupları paylaşmaktadır. Üçüncü sırada ise hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar yer almaktadır.

En yüksek çalışanı olan ilk on meslekte çalışanlar sırasıyla temizlik görevlisi, şoför-yük taşıma, müşteri temsilcisi, mermer blok kesme makinesi operatörü, tuğla imal işçisi, yönetici (iş hizmetleri), garson (servis elemanı) ,mermer ebatlandırma işçisi ,mermer işçisi ,satış danışmanıdır. Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler temizlik görevlisi, müşteri temsilcisi, ön muhasebeci ,kasiyer, kat görevlisi-temizlik ,sekreter, muhasebeci ,mozaikçi (el sanatı) ,satış danışmanı, hemşiredir.

Afyonkarahisar ilinde referans dönemi olan 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında 1.134 açık iş tespit edilmiştir. Afyonkarahisar ilinde araştırmaya cevap veren iş yerleri itibariyle sektörlere göre en yüksek açık iş oranı; yüzde 6,8 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe tespit edilmiştir. İlde araştırma kapsamındaki işyerlerinde referans dönemi içerisinde 169 farklı meslekte 1.134 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek yüzde 7,7 ile mermer blok kesme makinesi operatörüdür. İl genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; mermer blok kesme makinesi operatörü, garson (servis elemanı) ,mermer işçisi ,mermer ebatlandırma işçisi ,müşteri temsilcisi ,mermer silim işçisi ,komi, (garson yardımcısı) ,satış danışmanı ,temizlik görevlisi, ön muhasebecidir. İşverenlerin geneldeki talebi en asgari eğitim düzeyi lise altı eğitim yönünde olmuştur yada işverenler belli bir eğitim gerektirmediği için fark etmediği yönünde istediği eğitim düzeyini belirtmişlerdir. Satış danışmanı ve müşteri temsilcisi mesleklerinde çoğunlukla genel lise mezunları tercih edilmiştir. Ön muhasebe mesleğinde ise genelde meslek lisesi, meslek yüksekokulu yada lisans mezunları meslekle ilgili mesleği aldığı için tercih sebebi olmuşlardır.

[21] Ana Meslek Grubu: ISCO 2008

Açık iş bulunan mesleklerde işverenler tarafından talep edilen nitelik ve beceriler incelendiğinde en çok talep edilen beceri düzeyi yüzde 79,8 ile yeterli mesleki bilgiye sahip olmaktır. İstenen diğer beceri sıralaması ise sırasıyla; iletişim ve ifade yeteneği, sorun çözme ve bağımsız karar verme becerisi , bilgisayar kullanım bilgisi, hesap yapabilme becerisi ,proje tabanlı çalışabilme, satış pazarlama becerisi, yabancı dil bilgisidir. Bu bilgi iş arayanların Afyonkarahisar ili işveren beklentilerine karşılık verebilmesi açısından önem arz etmektedir.

Afyonkarahisar ilinde açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında Türkiye'de olduğu gibi en çok tercih edilen yöntem akraba eş dost aracılığıyladır. Bu oran ilde İŞKUR yüzde 40,9 ile önemli bir paya sahiptir. Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Türkiye ile farklılık göstermektedir. İlde temininde en çok güçlük çekilen meslekler : mermer işçisi, garson (servis elemanı), mermer blok kesme makinesi operatörü ,satış danışmanı, hemşire, mermer silim işçisi, mermer ebatlandırma işçisi ,şoför-yük taşıma, müşteri temsilcisi ,ön muhasebecidir. İşverenlere hangi nedenlerden dolayı eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu kapsamda görüşülen işverenlerin ; yüzde 65 gibi büyük çoğunluğu yeterli beceri /niteliğe sahip elemanın olmayışını neden olarak göstermişlerdir.

Afyonkarahisar ili iş gücü piyasası talep araştırması sonuçlarının sektörlere göre 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam artışı beklentisi yüzde 7,9 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 1,2 puan artış göstererek yüzde 9,1'e yükselmiştir. Meslek gruplarına göre 2013 yılının Aralık ayı sonu itibariyle net istihdam artışı beklentisi yüzde 16,9 ile nitelikli tarım ,ormancılık ve su ürünleri çalışanlarındadır .Bunu yüzde 16,8 oranıyla büro hizmetlerinde çalışanlar ve yüzde 16 ile hizmet ve satış elemanı meslek grubunda çalışanlar izlemektedir. 2013 yılı Haziran ayı sonunda ise meslek gruplarına göre en yüksek net istihdam değişim oranı yüzde 25,8 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar olacaktır. İkinci sırayı yüzde 19,4 oranıyla büro hizmetlerinde çalışanlar almıştır.

31 Aralık'ta meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Afyonkarahisar'da ilk beş sırada sırasıyla müşteri temsilcisi , garson (servis elemanı), komi (garson yardımcısı), mermer işçisi , ambalajcı (el ile) yer almaktayken; 31 Haziran'da meslekler bazında istihdam artışı beklentisine bakıldığında Afyonkarahisar'da ilk beş sırada sırasıyla müşteri temsilcisi , garson (servis elemanı), komi (garson yardımcısı), aşçı, bulaşıkçı (stevard) 'dır.

31 Aralık itibariyle Afyonkarahisar'da en fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek tuğla imal işçisi, beden işçisi (inşaat) ,inşaat boyacısı/boyacı-bina ,sıvacı ,doğalgaz çelik boru kaynakçısıdır. 31 Haziran itibariyle Afyonkarahisar'da an fazla istihdam azalışı beklenen beş meslek temizlik görevlisi, kümes hayvanları yetiştirme işçisi (genel) beden işçisi (genel) alçı sıva uygulayıcısı örme operatörü (nezaretçi/ustabaşı) meslekleridir.

KAYNAKÇA

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB

MEB

Ekonomi Bakanlığı

Kalkınma Bakanlığı

EKLER

Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IŞKUR

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI

İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun 21'inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.**
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işyerlerinde insan kaynakları, personel, işletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. **Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.**

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:	
İşyerinin Yasal Ünvanı	:	
İşyerinin Tabela Ünvanı	:	

ADRES BİLGİLERİ

İL	:	.....
İLÇE	:	
KÖY	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
DIŞ KAPI NO	:	
İÇ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/e-posta	:	...../...../.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı	:	Unvanı	:
Tarih	:	Telefonu	:
E-posta	:	İmza/Kaşesi	:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR, AKSİ EDİKDİR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES, TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ				E-POSTA
Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

S1. İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz?
(Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

S2. İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile aynı mı, değişmiş mi?
(Bu soru ziyaret edilen işyerinde değil, İŞKUR'un Bürosunda Koordinatör veya görevlendireceği bir kişi tarafından doldurulacaktır.)

Aynı	Değişmiş

Sonraki Sayfaya Geçiniz

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S3: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan İş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S6: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman İhtiyacı duymuyoruz. ☐ ⟹ Soru 6'ya geçiniz.

01	02	03	04									05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5. Lisans 6. Lisans Üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği									İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor muusunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık İşlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
		☐											☐					

BÖLÜM IV. 31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
5.6: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	5.7'e geçiniz
	Hayırsa →	6.1 veya 6.2 geçiniz
5.6.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum.	→	7.soruya geçiniz
5.6.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.6.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler		Net sayısal artış

5.7: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	7.3'e geçiniz
	Hayırsa →	7.1 veya 7.2 geçiniz
5.7.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını beklemiyorum.	→	8.soruya geçiniz
5.7.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.7.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler		Net sayısal azalış

BÖLÜM V. 30 HAZİRAN 2014 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
5.8: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	5.9'a geçiniz
	Hayırsa →	5.1 veya 5.2 geçiniz
5.8.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum.	→	6.soruya geçiniz
5.8.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.8.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler		Net sayısal artış

5.9: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	5.3'e geçiniz
	Hayırsa →	5.1 veya 5.2 geçiniz
5.9.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını düşünmüyorum.	→	10.soruya geçiniz
5.9.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır.		
5.9.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler		Net sayısal Azalış

BÖLÜM VI. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

10: 2013 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

10.1: Eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek yok. ☐ → Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

01	02	03	04				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz meslekler arasında kadınlar var mı? 1-EVET 2-HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki becerileri/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
		☐					

Ek 2- A : Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 74 ilde tamsayım 7 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h{}^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h{}^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / \left(n_h - 1\right)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2- C : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012)

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Malatya	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	**Örneklem Toplam**	**24.934**
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	**Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri**	**65.723**
Uşak	691		
Giresun	687		
Mardin	677		
Osmaniye	671		
Adıyaman	644		
Batman	641		
Rize	607		
Aksaray	602		
Nevşehir	559		
Edirne	517		
Isparta	505		
Kırklareli	485		
Kastamonu	481		
Yozgat	475		
Amasya	445		
Niğde	423		
Bolu	406		
Karaman	393		
Yalova	386		
Burdur	364		
Şırnak	345		
Bartın	303		
Karabük	299		
Bilecik	291		
Bingöl	281		
Sinop	280		
Erzincan	278		
Kırşehir	260		
Artvin	244		
Kırıkkale	240		
Siirt	233		
Bitlis	216		
Ağrı	213		
Çankırı	212		
Muş	192		
Kars	177		
Iğdır	162		
Gümüşhane	127		
Kilis	119		
Hakkâri	117		
Tunceli	93		
Bayburt	77		
Ardahan	57		
Tamsayım toplamı	**38.698**		

Ek 2- D : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013)

TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	ÖRNEKLEM YAPAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI
Adana	3.803	3.326	Kars	296	261	Antalya	1686	1397
Adıyaman	855	733	Kastamonu	713	561	Bursa	1.802	1.555
Afyonkarahisar	1.327	1.131	Kayseri	2.897	2.710	Denizli	1286	1149
Ağrı	445	382	Kırıkkale	308	275	İstanbul	5.985	5.104
Aksaray	813	722	Kırklareli	601	506	İzmir	3020	2526
Amasya	625	578	Kırşehir	364	311	Kocaeli	1.783	1.521
Ardahan	77	74	Kilis	157	136	Ankara	4.026	3.086
Artvin	318	286	Konya	3.921	3.533	**Örneklem Toplam**	**19.588**	**16.338**
Aydın	1.786	1.414	Kütahya	1.111	924	GENEL TOPLAM	100.857	87.719
Balıkesir	2.050	1.802	Malatya	1.527	1.368			
Bartın	361	328	Manisa	2.104	1.881			
Batman	1.158	932	Mardin	1.399	1.194			
Bayburt	98	80	Mersin	3.144	2.713			
Bilecik	370	309	Muğla	2.326	2.049			
Bingöl	524	461	Muş	407	352			
Bitlis	375	347	Nevşehir	759	670			
Bolu	533	477	Niğde	581	471			
Burdur	461	394	Ordu	1.297	1.189			
Çanakkale	937	845	Osmaniye	948	847			
Çankırı	253	219	Rize	795	724			
Çorum	1.017	920	Sakarya	1.760	1.607			
Diyarbakır	2.749	2.468	Samsun	2.007	1.593			
Düzce	970	867	Siirt	366	347			
Edirne	639	560	Sinop	343	305			
Elazığ	1.314	1.095	Sivas	1.109	987			
Erzincan	380	347	Şanlıurfa	2.463	2.163			
Erzurum	1.197	1.046	Şırnak	660	576			
Eskişehir	1.735	1.579	Tekirdağ	2.141	1.849			
Gaziantep	2.935	2.662	Tokat	920	846			
Giresun	889	798	Trabzon	2.324	1.990			
Gümüşhane	178	152	Tunceli	163	151			
Hakkâri	200	187	Uşak	910	828			
Hatay	2.024	1.788	Van	1.203	1.061			
Iğdır	277	246	Yalova	520	469			
Isparta	615	556	Yozgat	634	548			
K.Maraş	1.892	1.626	Zonguldak	983	842			
Karabük	413	365	Tamsayım Toplam	81.264	71.381			
Karaman	510	442						

Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2012 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıt dışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıt dışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıt dışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın birçok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yükseköğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

Belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak

ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri

1- Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkâri	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9

Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

2- İstihdamın Sektörel Dağılımı

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Toplam	**24 320**	**5 531**	**6 605**	**12 184**	**22,7**	**27,2**	**50,1**
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkâri	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3
Malatya	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7
Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2

Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Şanlıurfa	400	191	58	151	47,6	14,5	37,8
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
Iğdır	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Ek 4- Diğer Tablolar

Ek 4-A: Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.590	78.462	2.398	2.814	1.492	2.248	3,0	1,9	2,9
İmalat	47.378	1.991.454	113.084	134.403	101.196	79.726	5,4	5,1	4,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	590	37.568	494	510	534	538	1,3	1,4	1,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	389	28.801	532	559	219	524	1,8	0,8	1,8
İnşaat	29.776	653.825	22.728	45.631	36.993	35.600	3,4	5,7	5,4
Toptan ve perakende ticaret	45.281	925.382	44.837	61.834	48.878	46.739	4,6	5,3	5,1
Ulaştırma ve depolama	10.977	289.106	8.628	13.091	6.680	10.241	2,9	2,3	3,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.428	282.720	16.875	22.200	1.700	15.535	5,6	0,6	5,5
Bilgi ve iletişim	2.325	71.742	2.814	2.764	4.272	3.881	3,8	6,0	5,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3.382	97.973	2.064	2.340	3.754	3.874	2,1	3,8	4,0
Gayrimenkul faaliyetleri	1.487	32.464	1.370	1.891	2.058	2.669	4,1	6,3	8,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.034	182.122	7.261	10.595	8.681	14.246	3,8	4,8	7,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6.690	490.060	17.891	19.887	34.422	35.670	3,5	7,0	7,3
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	2	27	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Eğitim	5.319	153.509	3.861	5.693	3.671	2.659	2,5	2,4	1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.111	165.943	7.017	9.896	5.126	4.929	4,1	3,1	3,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	766	19.251	623	852	-12	546	3,1	-0,1	2,8
Diğer hizmet faaliyetleri	4.142	94.944	5.606	5.988	4.243	8.707	5,6	4,5	9,2
GENEL TOPLAM	183.667	5.595.354	258.082	340.950	263.906	268.334	4,4	4,7	4,8

Ek 4-B: Afyonkarahisar Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	33	798	28	59,82	35,06	62,91	3,37	4,39	7,88
İmalat	335	11779	493	743,67	655,51	470,89	4,01	5,56	4
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	6	268	5	7,2	12	0	1,76	4,48	0
İnşaat	133	2476	80	266	86,74	201,23	3,12	3,5	8,13
Toptan Ve Perakende Ticaret	336	5898	213	424,3	303,69	360,76	3,49	5,15	6,12
Ulaştırma Ve Depolama	67	1465	42	90,07	76,89	54,92	2,77	5,25	3,75
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	91	2068	151	167,91	171,16	167,91	6,79	8,28	8,12
Bilgi Ve İletişim	10	175	0	8	5	-2	0	2,86	-1,14
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	9	131	0	4	1	-8	0	0,76	-6,11
Gayrimenkul Faaliyetleri	4	67	0	0	0	0	0	0	0
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	48	691	45	77,62	509,63	1087,68	6,1	73,71	157,31
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	35	2694	32	43,75	554,56	403,61	1,16	20,58	14,98
Kamu Yönetimi Ve Savunma Zorunlu Sosyal Güvenlik	1	14	0	0	0	0	0	0	0
Eğitim	51	1137	8	39,78	25,5	6,12	0,71	2,24	0,54
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	19	1397	32	72,44	16,63	40,38	2,24	1,19	2,89
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	4	79	1	1,33	2,67	2,67	1,67	3,39	3,39
Diğer Hizmet Faaliyetleri	30	250	5	28,93	31,07	7,5	2,1	12,45	3
Genel Toplam:	1212	31387	1134	2034,81	2487,09	2856,58	3,49	7,92	9,1

EK 4-C: İŞKUR'a Kayıtlı İşgücü Göstergeleri

	2012		2013(Ocak-Eylül)	
	Afyonkarahisar	Türkiye	Afyonkarahisar	Türkiye
İŞKUR'a Yapılan Başvuru	18.113	2.296.325	15.451	1.849.716
Kayıtlı İşsiz	18.064	2.372.262	15.798	2.454.024
Alınan Açık İş	5.685	991.804	7.756	1.113.024
Kamu'dan Alınan Açık İş	1.016	140.668	451	57.809
Özel'den Alınan Açık İş	4.669	851.136	7.305	1.055.215
İşe Yerleştirme	4.481	556.587	5.488	539.193
Açılan Kurs	209	27.351	117	28.618
Kursiyer	2.611	464.645	1.308	277.029
İşsizlik Ödeneği Başvuruları	3.098	609.245	1.965	311.971

Kaynak: İŞKUR

EK 4-D: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

İl Kodu	**İller**	**SEGE 2011 Sırası**	**İl Kodu**	**İller**	**SEGE 2011 Sırası**
TR100	İstanbul	**1**	TRB11	Malatya	**42**
TR510	Ankara	**2**	TR332	Afyon	**43**
TR310	İzmir	**3**	TR905	Artvin	**44**
TR421	Kocaeli	**4**	TRA12	Erzincan	**45**
TR611	Antalya	**5**	TR631	Hatay	**46**
TR411	Bursa	**6**	TR821	Kastamonu	**47**
TR412	Eskişehir	**7**	TR813	Bartın	**48**
TR323	Muğla	**8**	TR722	Sivas	**49**
TR211	Tekirdağ	**9**	TR833	Çorum	**50**
TR322	Denizli	**10**	TR823	Sinop	**51**
TR424	Bolu	**11**	TR903	Giresun	**52**
TR212	Edirne	**12**	TR633	Osmaniye	**53**
TR425	Yalova	**13**	TR822	Çankırı	**54**
TR222	Çanakkale	**14**	TR712	Aksaray	**55**
TR213	Kırklareli	**15**	TR713	Niğde	**56**
TR621	Adana	**16**	TR832	Tokat	**57**
TR721	Kayseri	**17**	TRB14	Tunceli	**58**
TR422	Sakarya	**18**	TRA11	Erzurum	**59**
TR321	Aydın	**19**	TR632	Kahramanmaraş	**60**
TR521	Konya	**20**	TR902	Ordu	**61**

İl Kodu	İller	SEGE 2011 Sırası	İl Kodu	İller	SEGE 2011 Sırası
TR612	Isparta	**21**	TR906	Gümüşhane	**62**
TR221	Balıkesir	**22**	TRC13	Kilis	**63**
TR331	Manisa	**23**	TRA13	Bayburt	**64**
TR622	Mersin	**24**	TR723	Yozgat	**65**
TR334	Uşak	**25**	TRC12	Adıyaman	**66**
TR613	Burdur	**26**	TRC22	Diyarbakır	**67**
TR413	Bilecik	**27**	TRA22	Kars	**68**
TR812	Karabük	**28**	TRA23	Iğdır	**69**
TR811	Zonguldak	**29**	TRC32	Batman	**70**
TRC11	Gaziantep	**30**	TRA24	Ardahan	**71**
TR901	Trabzon	**31**	TRB13	Bingöl	**72**
TR522	Karaman	**32**	TRC21	Şanlıurfa	**73**
TR831	Samsun	**33**	TRC31	Mardin	**74**
TR904	Rize	**34**	TRB21	Van	**75**
TR423	Düzce	**35**	TRB23	Bitlis	**76**
TR714	Nevşehir	**36**	TRC34	Siirt	**77**
TR834	Amasya	**37**	TRC33	Şırnak	**78**
TR333	Kütahya	**38**	TRA21	Ağrı	**79**
TRB12	Elazığ	**39**	TRB24	Hakkâri	**80**
TR715	Kırşehir	**40**	TRB22	Muş	**81**
TR711	Kırıkkale	**41**			

TÜRKİYE İŞ KURUMU
……. ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres:
Tel:
www.iskur.gov.tr